

M.T.I.

Kiadja a Magyar Távirati Iroda. Budapest, I. Fém-utca 5-7. Telefon: 159-490, 359-590

A szerkesztésért és kiadásért a vezérigazgató felel.

mti belső hírek

1969. szeptember 24.

1. érdekes látnivaló: a prágai muzeum vendégkiállítása

1. oldal/hné/um zsa

1969. szeptember 24.

a prágai nemzeti muzeum vendégkiállítása októberben nyílik meg a magyar nemzeti muzeum disztermében, „cseh-morva kerámia a xi.-xvi. században”, címmel. gazdag anyagával áttekintést nyújt a cseh - és morvaországi fazekasműhelyek hagyományairól és a csehszlovák muzeumok értékes kerámia gyűjteményeiről.

a xi. - xiii. századot egyebek között tojásalakú - a görög amphorákhoz hasonló fül nélküli fazekak képviselik, a „fülesek”, már későbbi századok termékei. a főként gyakorlati célokra szolgáló füleket a xv. - xvi. századtól gyakran díszítették. a kiállításon bemutatnak néhány olyan ritka darabot is, amelyen fül-bélyegzők láthatók. érdekes, hogy a legkorábbi fedők a xii. századból származnak, s alakjukból ítélve egyaránt használták edények befedésére és kis tálcaként. a kiállításon bemutatnak majd néhány, a későbbi földvárak időszakából származó palackot, xvi. századi agyagmázás korsókat, állatot, mintázó kannákat, s művészi díszítésű poharakat. külön mutatják be az egyházi és történelmi témájú megörökítő művészi kályhacsempéket, a keményre égetett kerámikus padlótegőket, kerámia - figurákat, a középkori kerámikus világító-és egyéb konyhaeszközöket./mti/

4c

--

- 1 -

bb 2. kiadványként újra megjelentették a felszabadulás utáni első szegedi ujságokat

vi/ká/um la

1969. szeptember 24.

... a felszabadult szeged első ujságjai, címmel megjelent a szegedi somogyi könyvtár új kiadványa. az egykori lapok - a „szegedi népakarat”, „délmagyarország”, „a munka” - 1944. őszétől kiadott szegedi ujságok példái példaként másait péter lászló tudományos kutató válogatásában.

a kiadvány szerkesztője utal arra, hogy az első szegedi lap, a „szegedi népakarat”, a kommunisták magyarországi pártjának ujságjaként már 1944. október 18-án megjelent. rövidesen azonban átadta helyét az 1944. november 19-én újra kiadásra került délmagyarországnak, a magyar függetlenségi front lapjának, amelynek szerkesztőbizottságában erdei ferenc, révai józsef és balogh istván tevékenykedett. a nagy hagyományú szegedi lap akkori első cikkírói között szerepelt komócsin zoltán, szirmai istván, erdei sándor, vas zoltán, illés béla és sok más neves személyiség.

a harcos korszak emlékeit idéző kiadvánnyal a somogyi könyvtár szeged felszabadulásának közelgő 25. évfordulóját köszönti./mti/

--

bb 3. új járat a 4-es autóbusz vonalának tehermentesítésére

i sz/gk/um la

1969. szeptember 24.

a fővárosi autóbuszüzem 4/a jelzéssel betétjáratot állított be a gyöngyösi út és a roosevelt tér között a 4-es autóbusz vonalának tehermentesítésére. az új járat három-négy csuklós autóbusszal a csucsforgalom idején, reggel fél 7 és 9 között és délután fél 4 -től fél 7-ig közlekedik.

szeptember 15-én indították először a 4/a járatot, azal a megfontolással, hogy ha már keves autóbusz jár a 4-es vonalán, akkor legalább a csucsforgalom idején megkönnyítsék a közlekedést. az eredmény: sok elismerő, köszönő telefonhívás és észrevétel érkezett a fővárosi autóbuszüzemhez./mti/

- 2 -

bb 4. nagy elismeréssel fogadta a finn közvélemény a kalevala budapesti színelőadását - interju a helsinkiből hazatért dr. ortutay gyulával

i tf/gk szb zs

1969. szeptember 24.

dr. ortutay gyula akadémikus, az mta néprajztudományi intézetének vezetője - akit a nemzetközi népmesekutató szövetség budapesti konferenciáján nemrégiben alelnökkévé választott - két-hetes látogatásról most érkezett haza finnországból, ahol a helsinki tudományegyetem rektorának meghívására tartózkodott finn folkloristákkal, néprajzi kutatókkal, a finnugor nyelvtudomány rangos művelőivel. a finnugor társaságban előadást tartott a finn népmeséről, a finn irodalmi társaságban a magyar népköltészet kutatójáról és a helsinki egyetemen a modern magyar népmesekutatók módszereiről. az előadások mindenütt élénk szakmai vitát váltottak ki.

megérkezése után dr. ortutay gyula az mti tudósítójának elmondta, hogy a finn-magyar társaságban különös érdeklődéssel fogadták a kalevala magyarországi színpadra viteléről tartott beszámolóját. elismeréssel szólt erről a színházi eseményről a társaság elnöke, virolajnen asszony és több finn professzor, akadémikus is. a budapesti körszínház emlékezetes nyári kalevala bemutatója - kazimir károly rendezésében - annál is inkább jó hírt jelentett finnországból, mert a legnagyobb finn epikus alkotás színpadra vitelével már a világon sokfelé próbálkoztak, de a korábbi vállalkozások többnyire megbuktak. a finn sajtóban megjelent kritikák mindegyike dicsérő szavakkal illette kör-színházi produkciókat.

a helsinki egyetemen rendezett sajtófogadáson a finn újságírókat leginkább érdeklő téma volt a magyarországi egyetemi oktatás, tudományos életünk újjászervezése és ifjúsági mozgalmunk helyzete. felsőoktatási rendszerünk annál is inkább az érdeklődés homlokterébe került, mert finnországból is foglalkoznak az egyetemi oktatás reformjának gondolatával. tudományos életünkkel kapcsolatban a politika és a tudósok viszonyáról elhangzott kérdésekre kellett választ adni.

rónai rudolf helsinki magyar nagykövet dr. ortutay gyula látogatása alkalmából fogadást adott, amelyen megjelentek a finn kormány képviselői, a társadalmi és tudományos élet vezető személyiségei./mti/

--

4c

3-

db. 5. a magyar tudomány

1 ms/gk/zs/gy/la

1969. szeptember 24.

most megjelent szeptemberi száma közli a magyar szocialista munkáspárt központi bizottságának tudománypolitikai irányelveit. ezenkívül az akadémia központi folyóiratában részletek olvashatók arról györgynek, a központi bizottság titkárának az akadémia július 9-i ülésén elmondott, az irányelveket ismertető beszédéből. a szemelrovat az akadémia testületi szer-velnek tevékenységéről ad áttekintést és ismerteti az akadémia elnökségének állásfoglalását az agrártudományok területén az alkalmazott biológiai kutatás helyzetéről. a tudományos élet című rovat a földtani intézet centenáriumi ünnepségeiről számol be, továbbá a tudományos szervezés nemzetközi irodalmáról ad aktuális tájékoztatást. a számot könyvszemle, valamint az új doktorok és kandidátusok névjegyzéke egészíti ki./mti/

db. 7. csütörtöktől új forgalomirányító jelzőlámpák a bécsi utcában

1 zsu/tr/ic/gy/la

1969. szeptember 24.

a fővárosi tanács vb közlekedési felügyelősége és a közmű-és műépítési felügyelőség, valamint a rendőrfőkapitányság közlekedésrendészete közli, hogy szeptember 25-én, csütörtökön az 5. kerület bécsi utca és harmincad utca, valamint a bécsi utca és deák ferenc utca keresztezésében új forgalomirányító jelzőlámpákat helyeznek üzembe. ezeken a jelzőlámpákat szabályozott csomópontokon egyenesen haladni, jobbra vagy balra kanyarodni a forgalomirányító jelzőlámpák megfelelő irányba zöld nyíl mutató jelzésekkel mellett szabad.

a balra kanyarodó járművek részére az uttest baloldalán elhelyezett forgalomirányító lámpa adja a jelzést. ennek sárga és piros lencséjében balra mutató fekete nyíl körvonala látható, kanyarodni azonban itt is csak a zöld nyíl jelzése mellett lehet.

az illetékesek kérik a gépjármű-vezetőket, hogy a jelzőlámpák üzembehelyezése után a két keresztezésben fokozott figyelemmel közlekedjenek./mti/

- 4 -

db 6. a természeti jelenségek kölcsönhatásainak vizsgálatára földrengésmérő állomás épült a tononya völgyben

vid/ká/um la

1969. szeptember 24.

a vituki jósvafői karsztvizkutató állomásának tudományos munkatársai az elmúlt években gyakorlatban is igazolták, hogy a hold gravitációs tere hat a föld szilárd kérgére, a kéregmozgás pedig befolyásolja a karsztrepedéseket megtöltő víz viselkedését. a vass imre cseppkőbarlangban felszerelt különleges műszereket megállapították, hogy árapály idején a karsztüregek mozgásba jönnek és keresztirányban két-három mikront szűkülnek. ez a pumpáló hatás a karsztforrásoknál vízhozamigadozást idéz elő. a barlangfolyóson elhelyezett mérőberendezéssel sikerült földlökést is észlelni, amelynek hatására a karsztrepedés öt-hat mikront szűkült és a mozgás kezdete egybeesett egy törökországi földrengés időpontjával. ebből arra következtetnek, hogy a szilárd kéregben lévő belső feszültségek felhalmozódását, illetve a küszöbön álló földrengéseket a földdagály is kiválthatja.

a természeti jelenségek kölcsönhatásainak vizsgálatára korszerű földrengésmérő állomást építettek a tononya völgyében. a különleges szigetelésű, földbe süllyesztett betonbunkerbe nagy érzékenységu szovjet gyártmányu műszereket helyeztek, amelyek a legkisebb földmozgásokat is kábeleken továbbítják a kutató állomás laboratóriumába, ahol a jeleket felnagyítva fotoregisztrátorra veszik. az új „földalatti laboratórium,, számos tudományágonkívül jelentős segítséget nyújt majd a helyi kutatásokhoz is. így például vizsgálat alá veszik a földalatti karsztos víztárolók térfogat változása és a források vízhozam változásai közötti összefüggéseket.

az új létesítményben szeptemberben kezdték meg a rendszeres méréseket./mti/

--

- 5 -

db. 5. a magyar tudomány

1 ms/gk/zs/gy/1a

1969. szeptember 24.

most megjelent szeptemberi száma között a magyar szocialista munkáspárt központi bizottságának tudománypolitikai irányelveit, ezenkívül az akadémia központi folyóiratában részletek olvashatók arról györgynek, a központi bizottság titkárának az akadémia július 9-i ülésén elmondott, az irányelveket ismertető beszédéből. a szemle a testületi szervek tevékenységéről ad áttekintést és ismerteti az akadémia állásfoglalását az agrártudományok területén az alkalmazott biológiai kutatás helyzetéről. a tudományos élet című rovat a földtani intézet centenáriumi ünnepségeiről számol be, továbbá a tudományszervezés nemzetközi irodalmáról ad aktuális tájékoztatást. a számot könyvszemle, valamint az új doktorok és kandidátusok névjegyzéke egészíti ki./mti/

db. 7. csütörtöktől új forgalomirányító jelzőlámpák a bécsi utcában

1 zse/tr/1e/gy/1a

1969. szeptember 24.

a fővárosi tanács vb közlekedési felügyelősége és a közmű- és műépítési felügyelőség, valamint a rendőrfőkapitányság közlekedésrendészete közli, hogy szeptember 25-én, csütörtökön az 5. kerület bécsi utca és harmincad utca, valamint a bécsi utca és deák ferenc utca keresztezésében új forgalomirányító jelzőlámpákat helyeznek üzembe. ezeken a jelzőlámpákkal szabályozott csomópontokon egyenesen haladni, jobbra vagy balra kanyarodni a forgalomirányító jelzőlámpák megfelelő irányba zöld nyíl mutató jelzéseképe mellett szabad.

a balra kanyarodó járművek részére az uttest baloldalán elhelyezett forgalomirányító lámpa adja a jelzést. ennek sárga és piros lencséjében balra mutató fekete nyíl körvonala látható, kanyarodni azonban itt is csak a zöld nyíl jelzése mellett lehet.

az illetékesek kérik a gépjármű-vezetőket, hogy a jelzőlámpák üzembehelyezése után a két keresztezésben fokozott figyelemmel közlekedjenek./mti/

db 6. a természeti jelenségek kölcsönhatásainak vizsgálatára földrengésmérő állomás épült a tononya völgyben

vid/ká/um 1a

1969. szeptember 24.

a vituki jósvafői karsztvizkutató állomásának tudományos munkatársai az elmúlt években gyakorlatban is igazolták, hogy a hold gravitációs tere hat a föld szilárd kérgére, a kéregmozgás pedig befolyásolja a karsztrepedéseket megtöltő víz viselkedését. a vass imre cseppkőbarlangban felszerelt különleges műszerekkel megállapították, hogy árapály idején a karsztüregek mozgásba jönnek és keresztirányban két-három mikront szűkülnek. ez a pumpáló hatás a karsztforrásoknál vízhozamingadozást idéz elő. a barlangfolyóson elhelyezett mérőberendezéssel sikerült földlökést is észlelni, amelynek hatására a karsztrepedés öt-hat mikront szűkült és a mozgás kezdete egybeesett egy törökországi földrengés időpontjával. ebből arra következtetnek, hogy a szilárd kéregben lévő belső feszültségek felhalmozódását, illetve a külsőben álló földrengéseket a földdagály is kiválthatja.

a természeti jelenségek kölcsönhatásainak vizsgálatára korszerű földrengésmérő állomást építettek a tononya völgyében. a különleges szigetelésű, földbe süllyesztett betonbunkerbe nagy érzékenységgel szovjet gyártmányú műszereket helyeztek, amelyek a legkisebb földmozgásokat is kábeleken továbbítják a kutató állomás laboratóriumába, ahol a jeleket felnagyítva fotoregisztrátorra veszik. az új „földalatti laboratórium”, számos tudományágon kívül jelentős segítséget nyújt majd a helyi kutatásokhoz is. így például vizsgálat alá veszik a földalatti karsztos víztárolók térfogat változása és a források vízhozam változása közötti összefüggéseket.

az új létesítményben szeptemberben kezdték meg a rendszeres méréseket./mti/

bb 8. félmillió tonnával több műtrágya

1 jf/tr/um zs la

1969. szeptember 24.

az agrótröszt kereskedelmi igazgatóságának jelentése szerint e hónap elejéig 2.5 millió tonna műtrágyát szállítottak ki a mezőgazdasági üzemekbe. ez a mennyiség kerekén félmillió tonnával több, mint amennyit az elmúlt év hasonló időszakában értékesítettek. a műtrágyafélék közül a legnagyobb keletje a nitrogéntartalmu talajerőpótló anyagnak volt, ebből 1.4 millió tonna fogyott. a nitrogénműtrágyából nagyjából egészében ki tudták elégíteni a keresletet, ellenben még mindig akadozik a foszfor és a kálium műtrágya-ellátás. bár ezekből összesen 1.1 millió tonnát - a tavalyinál többet - szállítottak ki a raktárakból mégsem tudták maradéktalanul fedezni a gazdaságok a növekvő igényeit.

az őszi kalászosok talajmunkáihoz szükséges lindános szuperfoszfát vegyi készítményből az eddig értékesített 9.400 tonnán felül az agrótröszt nemrégén újabb 5.500 tonnát rendelt az ipartól. a budapesti vegyiművek a pótigénynek tévén felül eleget tett és már megkezdték a szállítást is./mti/

--

- 6 -

bb 9. irodai dolgozók a volánról - bevezetik a vasárnapi fuvarozást - intézkedések huszezer vagon „elkészített”, tüzelő leszállítására

1 kf/kf je bh la

1969. szeptember 24.

a kedvezményes tüzelőakció késedelmes indulása miatt két hónapig - áprilisban és májusban - alig tudták foglalkoztatni a tüzelő-szállítókat, sokan emiatt ott is hagyták a belkereskedelmi szállítási vállalatot. a két hónapos kiesés következménye, hogy szeptember közepéig mintegy 20 000 vagonnal kevesebb tüzelőt vittek házhöz, mint tavaly ilyenkor. a hűvös idő közepével egyre sürgetőbbé váltak a tüzelőszállítások. a vállalatnak viszont rendszeresen 200 rakodómunkás hiányzik, kevés a gépkocsivezető, s így még a rendelkezésre álló kocsi-parkot sem tudják kihasználni.

a belkereskedelmi szállítási vállalat vezetői komoly erőfeszítéseket tesznek az elmaradás pótlására, arra, hogy a fűtési időny kezdetére mindenütt legyen tüzelő. intézkedtek egyebek között a járműfenntartók premizálására, hogy a tüzelőszállítás-hoz rendelkezésre álló 310 gépkocsiból minél kevesebb legyen üzemképtelen. a rakodómunkások bérét bizonyos teljesítés után progresszíven emelik. tovább tartják nyitva a tüzelő telepeket, hogy naponta minél több fuvarot tehessenek a kocsik. ezeknek az intézkedéseknek a révén szeptemberben már a korábbi 500 vagon helyett 550 vagon tüzelőt hordanak ki naponta. ez azonban még mindig kevés.

ezért segítséget kértek a honvédségtől és behívták saját nyugdíjas gépkocsivezetőiket. tárgyaltak a házközelési igazgatósággal, hogy a központi fűtési házakhoz vasárnap is viszik a szénét, a kocszot, s az egyéni megrendelőkkel is megbeszéltek a vasárnap délelőtti szállításokat. a vállalat arra vállalkozó, jogosítványtal rendelkező járműfenntartóit és irodai dolgozóit is volánhoz ülteti s ezt a munkájukat külön megfizetik.

a vállalat vezérigazgatója a lakosság panaszaivalnak orvoslására szigorú utasítást adott ki a megrendelő fiókoknak, a szállítóknak, hogy ha elengedhetetlen - inkább kevesebb fuvarot vállaljanak, de azt pontosan teljesítsék. az utasítás szerint azon a napon, amelyre a kiértékelés szól, mindenképpen le kell szállítani a megrendelt tüzelőt./mti/

--

- 7 -

8.40 bh

902
1030

bb 10. sampinyon-gomba termesztés erdőben

vid/ká bh la

1969. szeptember 24.

barna atadár agrár- és vegyészmérnök sikeres kísérlet-sorozattal megoldotta a sampinyongomba erdei - szabadföldi - termesztésének problémáját. az érdekes kísérletsorozat kiindulópontja az a felismerés volt, hogy a csiperkegomba igazi termőterülete az erdő. a készthelyi Erdőgazdaság által e célból aszófő közelében rendelkezésre bocsátott erdőrészen kialakított kísérleti táblákon olcsóbb, ízletesebb, zamatosabb gombát termelt, mint a hagyományos módszerrel pincében. az egyik tíz négyszögletes kísérleti tábláról 150 kiló sampinyongombát takarítottak be. az üzemi számítások szerint az általa kidolgozott szabadföldi termelés költsége nem haladja meg a burgonyáét. az ideai kísérletet vegyes állományu erdőben folytatták. a tapasztalatok azonban emellett szólnak, hogy a legjobb eredményt a bükk erdők nedves talajától várhatják. az aszófői kísérletek eredményeinek hasznosításával kidolgozták a sampinyongomba üzemszerű termesztésének módszereit is. ez kiváló lehetőséget ad erdeink egy részének kétszeres hasznosítására./mti/

--

bb 11. eltűnnak a foghijas telkek vácot

vid-ká/mné bh la

1969. szeptember 24.

a vác városi tanács vb. építési és közlekedési osztálya végrehajtó bizottsági határozat alapján nyilvántartásba vette a város betterületén található foghijas telkeket. ezek a gyommal benőtt, gondozatlan ingatlanok - számszerint 51 telék - csufítják a városképet és akadályozzák a városfejlesztési terv megvalósítását. a tulajdonosokat felszólították, hogy záros határidőn belül építsék be telküket, vagy azt - építési kötelezettség vállalása mellett - értékesítsék./mti/

bb 13. nemesítik a homokot

vid ká bh la

1969. szeptember 24.

érdekes és hasznos kísérleteket folytatnak a fehérvárcsurgói homokfinomító laboratóriumában: nemesítik a homokot. a fiatal vegyészgárda célja: olyan finomságu homok előállítása, amely alkalmas a kényesebb üvegáruk gyártására is.

próbálkozások sikerrel jártak: jelenleg már olyan, minimális vasoxidtartalmu homokot állítanak elő, amely az optikai műszerek kivételével mindenfajta üveg gyártására alkalmas.

folyt. köv./
8.55 bh

- 8 -

905
1030 Dny

bb 13. /nemesítik ... /folyt. /bh

ez igen jelentős eredmény. öt éve ugyanis a fehérvárcsurgót kikerülő homok csak zöldüveg készítésére volt alkalmas, s évente mintegy 100.000 tonna kvarchomok importálására kényszerült a népgazdaság./mti/

--

bb 12. ösztöndíj - általános iskolásoknak

vid/ ká bh la

1969. szeptember 24.

kétszázezer forint ösztöndíj jellegű juttatást szavazott meg a vas megyei tanács a nagy családos fizikai dolgozók gyermekei tanulásának elősegítésére. a megye 261 általános- és 20 középiskolájában most osztják szét az összeget. az ösztöndíjat nem készpénzben, hanem tankönyvjuttatás, tanulószobai-, napköziotthoni-, kollégiumi díjak, kirándulási költségek, színház bérlet-jegyek térítése formájában adják ki./mti/

--

bb 14. hazaérkezett stockholmból a magyar pártküldöttség

tm bh hk

1969. szeptember 24.

a svéd „baloldali párt - kommunisták „ 22. kongresszusán részt vett mszmp küldöttség: gosztonyi jános, az mszmp kb tagja, a népszabadság főszerkesztője és garai róbert, a kb külügyi osztályának helyettes vezetője visszaérkezett budapestre./mti/

--

9.05 bh

- 9 -

915
1030 Dny

bb 10. sampinyongomba természetű erdőben

vid/ká bh la

1969. szeptember 24.

barna aladár agrár- és vegyészmérnök sikeres kísérlet-sorozattal megoldotta a sampinyongomba erdei - szabadföldi - természetének problémáját. az érdekes kísérletsorozat kiindulópontja az a felismerés volt, hogy a csiperkegomba igazi termőterülete az erdő. a keszthelyi érdőgazdaság által e célból aszófő közelében rendelkezésre bocsátott erdőrészen kialakított kísérleti táblákon olcsóbb, ízletesebb, zamatosabb gombát termelt, mint a hagyományos módszerrel pincében. az egyik tíz négyzetméteres kísérleti tábláról 150 kiló sampinyongombát takarítottak be. az üzemi számítások szerint az általa kidolgozott szabadföldi termelés költsége nem haladja meg a burgonyáét. az ideai kísérletet vegyes állományú erdőben folytatták. a tapasztalatok azonban emellett szólnak, hogy a legjobb eredményt a bükk erdők nedves talajától várhatják. az aszófői kísérletek eredményeinek hasznosításával kidolgozták a sampinyongomba üzemszerű termelésének módszereit is. ez kiváló lehetőséget ad erdeink egy részének kétszeres hasznosítására./mti/

--

bb 11. eltűnnak a foghijas telkek vácot

vid-ká/mné bh la

1969. szeptember 24.

a vác városi tanács vb. építési és közlekedési osztálya végrehajtó bizottsági határozat alapján nyilvántartásba vette a város belterületén található foghijas telkeket. ezek a gyommal benőtt, gondozatlan ingatlanok - számszerint 51 telék - csufítják a városképet és akadályozzák a városfejlesztési terv megvalósítását. a tulajdonosokat felszólították, hogy záros határidőn belül építsék be telküket, vagy azt - építési kötelezettség vállalása mellett - értékesítsék./mti/

--

bb 13. nemesítik a homokot

vid ká bh la

1969. szeptember 24.

érdekes és hasznos kísérleteket folytatnak a fehérvárcsurgói homokfinomító laboratóriumában: nemesítik a homokot. a fiatal vegyészgárda célja: olyan finomságu homok előállításra, amely alkalmas a kényesebb üvegáruk gyártására is.

próbálkozások sikerrel jártak: jelenleg már olyan, minimális vasoxidtartalmú homokot állítanak elő, amely az optikai műszerek kivételével mindenfajta üveg gyártására alkalmas.

folyt. köv./
8.55 bh

- 8 -

905
1030 Dny

bb 13. /nemesítik ... D. folyt. /bh

ez igen jelentős eredmény. öt éve ugyanis a fehérvárcsurgóról kikerülő homok csak zöldrengő készítésére volt alkalmas, s évente mintegy 100.000 tonna kvarchomok importálására kényszerült a népgazdaság./mti/

--

bb 12. ösztöndíj - általános iskolásoknak

vid/ ká bh la

1969. szeptember 24.

kétszáz ezer forint ösztöndíj jellegű juttatást szavazott meg a vas megyei tanács a nagycsaládos fizikai dolgozók gyermekei tanulásának elősegítésére. a megye 261 általános- és 20 középiskolájában most osztják szét az összeget. az ösztöndíjat nem középszintben, hanem tankönyvjuttatás, tanulószobai-, napköziotthoni-, koltégloni díjak, kirándulási költségek, színház bérletjegyek térítése formájában adják ki./mti/

--

bb 14. hazaérkezett stockholmból a magyar pártküldöttség

tm bh hk

1969. szeptember 24.

a svéd „baloldali párt” - kommunisták „22. kongresszusán részt vett mszmp küldöttség: gosztonyi jános, az mszmp kb tagja, a népszabadság főszerkesztője és garai róbert, a kb külügyi osztályának helyettes vezetője visszaérkezett budapestre./mti/

--

9.05 bh

- 9 -

915
1030 Dny

bb 15. új szakmunkák a vegyszervizsgálatról, a tv elektronikáról - műszaki könyvnapok október 15. és november 4. között

t tf/mm zs bh hk

1969. szeptember 24.

a műszaki könyvnapokat az idén október 15 és november 4-e között rendezik meg - jelentette be szerda délelőtt sajtótájékoztatón Fischer Herbert, a műszaki kiadó irodalmi vezetője. az országos megnyitót a legnagyobb vidéki iparvárosban, Miskolcon tartják.

a 33 félé új szakkönyvet jelentet meg a szakmai napokra a műszaki, az akadémiai, a mezőgazdasági, a táncsics és a zrínyi kiadó. a témákat különféle műszaki területek szakembereinek igényei szerint válogatták. többek között megjelenik - a pattantyus-sorozatban - a gépész- és villamosmérnökök kézikönyvének tizedik kötete: a vezetékes híradástechnikáról. két érdekes kémiai szakkönyv: a szerves és biokémiai ipar alapismeretei, illetőleg a vegyszervizsgálat. az utóbbi a forgalomban lévő körülbelül 1.200 félé vegyszer vizsgálati módszereit tartalmazza. ott lesz a műszaki könyvnapok újdonságai között a budapest város-építészetének története című sorozat harmadik kötete és a magyar építőművészet száz éve /1867-1967/ című album. illetőleg néhány további téma: szítárságtani számítások a gépészetben, bevezetés az automatikába és a talajmechanikába, modern hálózátszintézis, numerikus analízis, a rádió és a tv elektronikája.

a könyvnapok idején körülbelül 300 helyen tartanak az országban műszaki ankétokat, ahol a friss kötetek szerzői találkozhatnak majd a műszaki könyvek olvasóközönségével. az érdeklődők ezen az eseményeken is közvéleménykutatást rendeznek: milyen témákról várnak, várnának szívesen igényes szakmunkákat a természetben dolgozók, a műszaki vezetők, a konstruktőrök, ipari szakemberek./mti/

bb 17. újabb 18 televízió a hajdu megyei iskoláknak

vid ká bh hk

1969. szeptember 24.

újabb vállalatok, gazdaságok, szocialista brigádok csatlakoztak hajdu-bihar megyében a televíziót minden iskolának mozgalomhoz. az ételmiszer kiskereskedelmi vállalat 10 nagyképernyős olimpia típusú készüléket ajándékoz a kisiskoláknak. a szocialista brigádok tagjai eddig több mint 50 ezer forintot adtak össze a televízió vásárlására. a vállalat kisz szervezete együttműködési szerződést kötött több iskolai uttörő csapattal, s a televíziót a patronált iskolákba küldik.

hajduböszörményben, a gépészmechanikai, a vörösgazdálkodási és a textilfeldolgozó vállalat ajánlott fel egy-egy televíziót.

a még hajdu-bihar megyei központja három nagyképernyős tv-t küld két debreceni és egy bihari tanyai iskolába./mti/

10.50 bh

1100
1101 Dny

bb 16. megteltek az óriás „konzervdobozok” a környei új tehénészeti telepen

vid /ká bh hk

1969. szeptember 24.

a környei állami gazdaság nemrég átadott tehénészeti telepén amely világviszonylatban is a legkorszerűbb technológiával dolgozik, szerdán befejezték a téli takarmányok „konzerválását”. a főépület körül elhelyezett tárolókba gépi uton rakták be, és úgy is veszik majd ki a téli eleséget. a ó csehazlovák gyártmányú óriás fém tárolótorny már korábban mellett, most 4.000 köbméter befogadóképességű vasbeton silókat töltötték meg részben silókukoricával, részben pillangósokkal. a korszerű technológiával jelentősen csökkentik a takarmányok téli veszteségét, s így 10 százalékkal kisebb takarmánytermő területre van szüksége a 489 állatot befogadó telepnek, mint a hagyományos módszerekkel./mti/

bb 18. a magyar írók szövetsége

se bh hk

1969. szeptember 24.

gyermek- és ifjúsági irodalmi szakosztálya, a Kisz kb kulturális osztálya, valamint baranya megye és pécs városi tanácsa szeptember 26-án pécsen tanácskozási rendszert rendez „a felnőtt ábrázolás az ifjúsági irodalomban”, címmel. ezenkívül ankétokat rendeznek pécsen a tanárképző főiskolán szigetvároton az ifjúsági könyvtárban és a pécsváradi Kisz klubban „ifjúság és felnőtt”, „ifjúság és művészet”, címmel. a tanácskozáson írók, kritikusok, pedagógusok, könyvtárosok és Kisz vezetők vesznek részt.

a pécsi jelenkor című folyóirat szeptemberi számában a témához kapcsolódó cikket közölt./mti/

bb 19. éremhullás a tolna megyei erdőben

vid ká bh hk

1969. szeptember 24.

17 szarvasbikát - köztük 3 arany, 2 ezüst és 2 bronzérmes agancsot - lőttek a vadászvendégek a tolna megyei hógészti erdőszelvényben. a három aranyérmes trófea közül a legszebb, amely 216,35 pontot kapott, páratlan 18-as águ és 10 kiló 35 dekagram súlyú.

a hógészti erdőszelvényben az utóbbi 5-6 évben az ideig velt a legeredményesebb szarvasbika vadászat./mti/

11.40 bh

1100

bb 15. új szakmunkák a vegyszervizsgálatról, a tv elektronikáról - műszaki könyvnapok október 15. és november 4. között

t tf/mm zs bh hk

1969. szeptember 24.

a műszaki könyvnapokat az idén október 15 és november 4-é között rendezik meg - jelentette be szerda délelőtt sajtótájékoztatón Fischer Herbert, a műszaki kiadó irodalmi vezetője. az országos megnyitót a legnagyobb vidéki iparvárosban, Miskolcon tartják.

a 33 félé új szakkönyvet jelentet meg a szakmai napokra a műszaki, az akadémiai, a mezőgazdasági, a tanácsos és a zrínyi kiadó. a témákat különféle műszaki területek szakembereinek igényei szerint válogatták. többek között megjelenik - a pattantyus-sorozatban - a gépész- és villamosmérnökök kézikönyvének tizedik kötete: a vezetékös híradástechnikáról. két érdekes kémiai szakkönyv: a szerves és biokémiai ipar alapismerteti, illetőleg a vegyszervizsgálat. az utóbbi a forgalomban lévő körülbelül 1.200 félé vegyszer vizsgálati módszereit tartalmazza. ott lesz a műszaki könyvnapok újdonságai között a budapest város-építészetének története című sorozat harmadik kötete és a magyar építőművészet száz éve /1867-1967/ című album. illetőül néhány további téma: szítárságtani számítások a gépészetben, bevezetés az automatikába és a talajmechanikába, modern hálózatszintézis, numerikus analízis, a rádió és a tv elektronikája.

a könyvnapok idején körülbelül 300 helyen tartanak az országban műszaki ankétokat, ahol a friss kötetek szerzői találkozhatnak majd a műszaki könyvek olvasóközönségével. az érdeklő kiadók ezeken az eseményeken is közvéleménykutatást rendeznek: milyen témákról várnak, várnának szívesen igényes szakmunkákat a természetben dolgozók, a műszaki vezetők, a konstruktőrök, ipari szakemberek./mti/

bb 17. újabb 18 televízió a hajdu megyei iskoláknak

vid ká bh hk

1969. szeptember 24.

újabb vállalatok, gazdaságok, szocialista brigádok csatlakoztak hajdu-bihar megyében a televíziót minden iskolának mozgalomhoz. az ételmiszer kiskereskedelmi vállalat 10 nagyképernyős olimpia típusú készüléket ajándékoz a kisiskoláknak. a szocialista brigádok tagjai eddig több mint 50 ezer forintot adtak össze a televízió vásárlására. a vállalat kisz szervezete együttműködési szerződést kötött több iskolai uttörő csapattal, s a televíziót a patronált iskolákba küldik.

hajduböszörményben, a szocializmus, a városgazdálkodási és a textilfeldolgozó vállalat ajánlott fel egy-egy televíziót.

a még hajdu-bihar megyei központja három nagyképernyős tv-t küld két debreceni és egy bihari tanyai iskolába./mti/

10.50 bh

11.00

11.10

bb 16. megteltek az őridés „konzervdobozok”, a környei új tehéntelevízió telepen

vid /ká bh hk

1969. szeptember 24.

a környei állami gazdaság nemrég átadott tehéntelevízió telepen amely világviszonylatban is a legkorszerűbb technológiával dolgozik, szerdán befejezték a téli takarmányok „konzerválását”, a főépület körül elhelyezett tárolókba gépi uton rakták be, és úgy is veszik majd ki a téli eteséget. a 6 csehszlovák gyártmányú óriás fém tárolótorony már korábban mellett, most 4.000 köbméter befogadóképességű vasbeton silókat töltötték meg részben silókukoricával, részben pillangósokkal. a korszerű technológiával jelentősen csökkentik a takarmányok téli veszteségét, s így 10 százalékkal kisebb takarmánytermő területre van szükség a 489 állatot befogadó teleprek, mint a hagyományos módszerekkel./mti/

bb 18. a magyar írók szövetsége

se bh hk

1969. szeptember 24.

gyermek- és ifjúsági irodalmi szakosztálya, a Kisz kb kulturális osztálya, valamint baranya megye és pécs városi tanácsa szeptember 26-án pécsen tanácskozást rendez „a felnőtt ábrázolás az ifjúsági irodalomban”, címmel. ezenkívül ankétokat rendeznek pécsen a tanárképző főiskolán szigetvároton az ifjúsági könyvtárban és a pécsvárad ki sz klubban „ifjúság és felnőtt”, „ifjúság és művészet”, címmel. a tanácskozásokon írók, kritikusok, pedagógusok, könyvtárosok és ki sz vezetők vesznek részt.

a pécsi jelenkor című folyóirat szeptemberi számában a témához kapcsolódó cikket közölt./mti/

bb 19. éremhullás a tolna megyei erdőben

vid ká bh hk

1969. szeptember 24.

17 szarvasbikát - köztük 3 arany, 2 ezüst és 2 bronzérmes egancsut - lőttek a vadászvendégek a tolna megyei hőségési erdőszelvényben. a három aranyérmes trófea közül a legszebb, amely 216,35 pontot kapott, páratlan 118-as águ és 10 kiló 35 dekagram súlyú.

a hőségési erdőszelvényben az utóbbi 5-6 évben az ideig volt a legeredményesebb szarvasbika vadászata./mti/

11.40 bh

11.50

- 11 -

bb 21. időjárásjelentés

fné bn hk

1969. szeptember 24.

a meteorológiai intézet jelenti szeptember 24-én, szendán
12 órakor:

csendes derült idő

szárazföldünk nyugati, déli és középső részein, egészen a fekete tenger térségéig magas légnyomás zónája helyezkedik el. ennek következtében az említett területeken, így a kárpát, medencében is, a reggeli ködöktől eltérően, általában száraz, derült, vagy csak mérsékelt felhős időjárás uralkodik. a nappali hőmérséklet az évszaknak megfelelően alakult ki. ezzel szemben a skandináv félszigeten és a szovjetunió európai területének északi, északnyugati felében felhős, többfelé esős az idő. a maximális hőmérséklet csak 8-15 fokot ért el.

házánkban kedden északon változó mennyiségű, délen kevés felhő volt. a délkeleti részeken 9-11, máshol 3-9 órán át sütött a nap. nyugaton néhány helyen jelentéktelen mennyiségű eső hullott. a hőmérséklet napközben általában 19-24 fokig emelkedett. szendán hajnalra 5-12 fokig hűlt le a levegő. délelőtt kevés felhő volt, a hőmérséklet 11 órakor 16-20 fok között változott.

budapesten kedden a hőmérséklet napi középértéke 17.9 fok volt, 2.6 fokkal magasabb, mint a sokévi átlag.

ma 12 órakor budapesten a hőmérséklet 19 fok volt, a tengerszintre átszámított légnyomás 174, alig változik.

a balaton vizének hőmérséklete siófoknál 11 órakor 17 fok volt.

várható időjárás csütörtök estig:

kevés felhő, eső nélkül, éjszaka gyenge, napközben mérsékelt, változó irányú szél. a hajnali és a reggeli órákban párásság, helyenként köd. várható legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet 5-10, legmagasabb nappali hőmérséklet csütörtökön 19-23 fok között.

a duna vizállása 195 centiméter ./ mti/

- 12 -

13.14/11
16.15
16.10 Day

bb 22. levegőtető ágyak, fémvázas hempergők mozgásfejlesztő
szerek - újfajta bölcsődei butorok bemutatása

t kf/kf bn hk

1969. szeptember 24.

az egészségügyi minisztérium a makói egészségügyi berendezéseket gyártó vállalattal és az orvosi műszerkereskedelmi vállalattal közösen új típusú bölcsődei és csecsemőotthoni butorokat, komplett szobaberendezéseket alakított ki, s ezeket az omker bajcsy zsilinszky uti mintatermében a szendán nyílt kiállításon mutatják be a szakembereknek, a bölcsődei vezetőknek és a szülőknek.

az újfajta butorokat a gyakorlati tapasztalatok felhasználásával lakberendezők tervezték, kialakításuknál azt a célt igyekeztek megvalósítani, hogy a bölcsődei berendezések is kövessék a lakáskultúra gyorsütemű fejlődését, s használatukkal a kicsinyek a közösségben is otthonosan érezzék magukat. az újfajta butorokat egyébként a szülőknek is adnak utmutatást, lehetővé teszik az otthoni gyerekszoba korszerű, kényelmes, célszerű berendezését.

a szeptember 30-ig megtartható kiállításon bemutatott 43 féle berendezési tárgy közül a szakemberek különösen a szabadban hagyható levegőtető ágyakat, a nagyméretű fémvázas hempergőt, a lakásokban is jól használható habszivacsbetétes babaágyat, az ügyes egyszerű mozgásfejlesztő szereket fogadták örömmel. régi hiányt pótol a 13 darabból álló játszoszoba garnitúra is. az újfajta butorokat egyébként gyakorlatban is bemutatják; az országos közegészségügyi intézetben rendeznek be velük mintabölcsődét. az omker az új butorokból teljes bölcsődei berendezést ajánlott fel a televízió kerületi vetélkedője 11. helyezettjének./mti/

- 13 -

13.14/11

16.15
16.10 Day

bb 20. meghalt fehér jolán

bh hk

1969. szeptember 24.

Fehér Jolán, a párt és a munkásmozgalom régi harcosa, a szocialista hazáért érdemrend kitüntetésétje elhunyt.

temetése szeptember 29-án, hétfőn 2 órakor lesz a rákoskeresztúri új-köztemetőben.

mszmp vi. kerületi bizottsága

/mt1/

bb 23. szövetkezeti terítési és hidegkonyhai bemutató a halászbástya étteremben

t kf/kf bh hk

1969. szeptember 24.

a hermes általános fogyasztási és értékesítő szövetkezet legjobb szakácsai, cukrászai, hidegkonyha mesterai és felszolgálói szerdán a halászbástya étteremben rendezett házi kiállításon adtak számot tudosokról, a magyar vendéglátás hírnevét öregbítő felkészültségükről.

a kiállításon különféle alkalmakra ajánlott terített asztalokat - vadász, halas, pákos, protokoli, társasvacsora, matyói lakodalmas asztal stb. - s mintegy 70 hidegtálat mutattak be. a kiállítás bírálói egyrészt a szövetkezeti vendéglátás képviselői, másrészt a versenytárs, az állami vendéglátóipar legjobb szakemberei voltak. a tetszést aratott házi bemutató hozzájárul majd egyrészt a halászbástya étterem színvonalának további növeléséhez, másrészt a szövetkezeti vendéglátás fejlesztéséhez./mt1/

bb 24. skálás csatornaváltós televíziók sorozatgyártása kezdődött a videotonban

vid ká bh hk

1969. szeptember 24.

a székesfehérvári videoton rádió és televíziógyár a legújabb televízió készülékekben megszünteti a hagyományos csatornaváltókat, amelyeket teljesen tranzisztorizált nagyfrekvenciás egységgel váltanak fel. az állomáskapcsolók helyébe skála kerül. ilyen skálás, nagyfrekvenciás egységeket építenek be a kisképernyős interfavorit és a nagyképernyős intersztár elnevezésű televízió készülékekbe. ezeknél a gépeknél akárcsak a rádióknál, ke-reshető és beállítható a kívánt tv.állomás.

a legkorszerűbb televízió típusok sorozatgyártását szerdán kezdték meg. az év végéig huszonöt-harminc ezer ilyen skálás tv-készüléket szeretnek össze./mt1/

13.20/11

- 14 -

13.20
13.20
13.20

bb 25. dunaujvárosi és ózdi kemencekőművesek sikere az ndk-ban

vid ká bh hk

1969. szeptember 24.

magyar kemencekőművesek, a kohászati gyárépítő vállalat dunaujvárosi és ózdi főépítésvezetőinek dolgozói az ndk-ban újabb elismerést szereztek a magyar munkásoknak. a risai acél- és csőkombinát siemens-martin kemencéit az ő segítségével építették át. a kőműves munkát a magyar szakmunkások végezték. a hat-hatnapos határidőket az i.sz. kemencénél egy műszakkal, a 7. sz. kemencénél két műszakkal rövidítették meg. a risai kohászati szakemberek elégedettek voltak a kiváló minőséggel is./mt1/

bb 26. befejeződött a nemzetközi térképészeti tanácskozás

i jf/tr zs bh hk

1969. szeptember 24.

a technika házában szerdán befejeződött a nemzetközi népeségi térképkiállítás és tanácskozás. a bemutatón 35 ország több mint 500 népeségi térképét láthatták az érdeklődők. a tudományos konferencián 17 ország szakemberei fejtették ki véleményüket. a szakemberek azon fáradoznak, hogy a megfelelő ábrázolási módszerrel kidolgozott térkép ne csak a pillanatnyi állapotot tükrözze, hanem a várható fejlődésről is tájékoztasson. a népeségi idő- és térbeli alakulásának feltérképezésére javasolt új eljárásokról is kifejtették véleményüket a budapesti konferencián résztvevő neves szakemberek./mt1/

bb 27. kodály-intézet és városi zászló kecskeméten

vid ká bh hk

1969. szeptember 24.

érdekes határozatokat hoztak a kecskeméti városi tanács szerdai ülésén. módosították a megyeszékhely ideai fejlesztési alapjának kiadási tervét, s egyebek között elhatározták, hogy megvásárolnak egy régi épületet, amelyben „kodály zoltán intézetet”, alapítanak. ebben helyezik majd el kodály-dokumentumokat, emléktárgyakat, s lehetőséget teremtenek zenatudományi kutatómunkára is. elfogadta a tanács a hazafias népfront helyi bizottságának a városi zászló használatára vonatkozó javaslatát. kecskeméti zászlaja a hagyományos piros-fehér-kék színű lesz, kiegészítve a város ősi címeréből átvett kecskefigurával. „hírös város”, zászlaját ezentul minden nagyobb ünnepség, tanácsülés alkalmával kitűzik./mt1/

13.35 bh

- 15 -

13.40

6 év

bb 28. felújított téglagyár próbaüzemeltése során

vid ká bh hk

1969. szeptember 24.

a makói építkezések meggyorsítására ismét termelésre fogták az évekkel ezelőtt leállított egyik makói téglagyárat. a csongrád megyei vegyipari vállalat több mint tízmillió forintos beruházással felújította a körkemencét, gépesítette a préselést, a rakodást. az újjáalakított üzem - ahonnan évente mintegy 8 millió téglát kerül majd ki - szerdán megkezdte a próbaüzemeltést./mti/

--

bb 29. megérkezett az első idei rizsszállítmány a karcagi hántolómalomba

vid ká bh hk

1969 szeptember 24.

megérkezett az új rizs a karcagi hántolómalomba. az első idei rizsszállítmányt a kisújszállási ady termelőszövetkezet küldte, a minőség jó, annak ellenére, hogy a frissen aratott és csépett rizs nedvességtartalma jelenleg még husz százalék körüli. a karcagi tsz-ek rizsföldjeiről a hét második felében küldik az első szállítmányt a feldolgozó üzembe.

a karcagi mezőgazdasági üzemek az idén új módszert próbálnak ki, vegyszeres eljárással gyorsítják a rizs szárítását. a kísérleti módszerrel rövid idő alatt négy-öt százalékkal csökkenthetik a szemek nedvességtartalmát.

a karcagi hántolómalomban egyelőre a raktáron levő mintegy ötven vagon rizst hántolják és a jövő héttől kezdve térnek át az új termés feldolgozására. három műszakban naponta huszonkét vagon rizst készítenek elő fogyasztásra./mti/

--

bb 31. szerződés a pécsi és a kolozsvári egyetem között

vid/ ká bh hk

1969. szeptember 24.

szerdán Romániába utazott dr. szotáczy Mihály egyetemi tanár, a pécsi tudományegyetem állam- és jogtudományi karának dékánja és dr. herczegh Géza, a nemzetközi jogi tanszék docense. felkeresik a bukaresti egyetemet, majd a kolozsvári Babes-Bolyai egyetem jogi karát, ahol aláírják a pécsi és a kolozsvári egyetem jogi kara között közvetlen együttműködési szerződést./mti/

--
- 15 -

13.40 bh

Buc
13/20

bb 30. szabolcsban megkezdtek a burgonya téli tárolását

vid/ká bh hk

1969. szeptember 24.

Szabolcs-szatmár megyében megkezdtek a burgonya téli tárolását - közölték a mék vállalat szardai sajtótájékoztatóján. tizenhárom tároló-telepen összesen 1800 vagonnal próbáznak a téli és tavaszi hónapokra. ebből 700 vagonnal a főváros, 600 vagonnal a nagyobb ipari megyék részére, a többi a megyén belül értékesítik. Burgonyából tehát előreláthatólag nem lesz hiány. téli almából a szabolcs megyei mék vállalat 12.000 vagon felvásárlására kötött szerződést. a burgonyán és almán kívül a vállalat körülbelül 800 vagon zöldségféléket vásárol fel./mti/

--

bb 32. hazautazott az nszk-beli ételmezési szakszervezeti küldöttség

1 kf/kf bh hk

1969. szeptember 24.

az édosz vendégeként egy hetet töltött hazánkban négytagú szakszervezeti küldöttség Willy Sprengernek az nszk ételmezési és vendéglátóipari dolgozók szakszervezete elnökségi tagjának vezetésével. a vendégek több vidéki élelmiszeripari üzem - köztük a székesfehérvári tejgyár, a debreceni dohánygyár és az épülő konzervgyár, hűtőház, a gyöngyösi vágóhidat - tekintették meg, tárgyaltak az üzemek gazdasági és szakszervezeti vezetőkkel, találkoztak a dolgozókkal. ezenkívül megbeszéléseket folytattak az édosz vezetőkkel a két szakszervezet közötti kapcsolat megerősítéséről, kiszélesítéséről. egyebek között előzetes megállapodást kötöttek további szakszervezeti, szakmai delegációk és ifjusági küldöttségek jövő évi kölcsönös cseréjére.

a küldöttség szerdán elutazott hazánkból./mti/

--

bb 33. ajtai Miklós

fné bh hk

1969. szeptember 24.

a magyar szocialista munkáspárt politikai bizottságának póttagja, a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány elnökhelyettese szerdán fogadta Dusan Vejnovicsot, a jugoszláv külföldi kulturális kapcsolatok szövetségi bizottságának elnökét. a beszélgetésen jelen volt Demeter Sándor, a kulturális kapcsolatok intézetének al-elnöke, valamint Géza Tikvicki, a jugoszláv szocialista szövetségi köztársaság budapesti nagykövete./mti/

--

13.45 bh

M²⁰

- 17 -

bb 34. megkezdődött az őszi erdősítés a bükben

vid/ká bh nk

1969. szeptember 24.

a keletbükki állami erdőgazdaság területén megkezdődött az őszi erdősítés. a répáshuta környékén a hegység névadó fajtáját, a büköt, míg a jávorkút körüli részeken fenyőt ültetnek. folytatják a világhírű aggteleki barlangvidék karsztos fennsíkjainak beültetését is.

az elkövetkező hetekben sor kerül az ugynevezett borsodi dombvidék, a szendrő és putnok környéki lejtős területek fásítására is. ezen a vidéken az erózió megakadályozására tűlgyeseket telepítenek./mti/

bb 35. sárospataki malomkövek a paprikaőrítő malomoknak

vid/ká bh h k

1969. szeptember 24.

szerdán 17, egyenként mintegy két tonnás malomkővet szállítottak el sárospataki malomkőbányából a szeged és kalocsa környéki paprikaőrítő malomokba. a malomköveket egy darabban faragták ki és választották le a kvarcittű hegyoldalból.

az új, korszerű őrítőüzemekkel az ősi iparág jelentősége csökken, a bányát azonban nem zárják be. a kerámia és csampegyártó üzemek részére ugyanis továbbra is itt készítik az őrítőkőhöz szükséges bélésköveket. /mti/

bb 37. szoboravatás csanádpalotán

vid-kz/tné bh nk

1969. szeptember 24.

felszabadulási emlékművet avattak szerdán a csongrád megyei csanádpalotán a község 1944 szeptember 24-én történt felszabadulása emlékére. a két és fél méteres szobor antal károly munkácsy-díjas szobrászművész alkotása./mti/

14.45 bh

14.30
15.00
Dm

bb 36. száztonnás gépmonstrumok

vid-kz/mné/-s hk

1969. szeptember 24.

kedden és szerdán végleges helyére emelték az új lábatlani papírgyár két papírszárító hengerét. az egyenként 100 tonna súlyú gépmonstrumoknak már lábatlanra szállítása is sok bonyodalmat okozott. finnországból készült, svédországból hajózták be, hamburgtól uszályon, utazott, az elhán, prágától pedig nyolctengelyes teherszállító platón tette meg az utat rendeltetési helyéig. a fél európát beutazó gép helyreemeléséhez a gyár- és gépszerelő vállalat szakemberei külön tervdokumentációt készítettek. a munka minden mozzanatát másodpercre megszabták. a gépmonstrumot 125 tonna teherbírásu daru emelte a hat méter magasban levő helyére. ezzel a hatalmas építkezés leglátványosabb fázisa befejeződött./mti/

bb 38. az üzemegészségügy és a munkabiztonság helyzetéről tárgyalt az édesz központi vezetősége

t kf/-s hk

1969. szeptember 24.

a két ülés közötti munkát értékelte, az üzemegészségügy és a munkabiztonság helyzetét, a tanácsi ételmezeripar dolgozói életszínvonalának alakulását tárgyalta szerdai ülésén a szakszervezet székházában az ételmezeripari dolgozók szakszervezetének központi vezetősége.

putics józsef főtitkár egyebek között tájékoztatta a kv-t az ételmezeripar gazdasági eredményeiről. az elmúlt nyolc hónap alatt a minisztériumi ipar 6.2 százalékkal termelt többet, - a tanácsi viszont 3.6 százalékkal kevesebbet - mint a múlt év azonos időszakában. a termelés kedvező fejlődése nyomán a belkereskedelemnek csaknem 1.3 milliárd forint értékű ételmezeripari adtak többet, exportjukat pedig 24 százalékkal növelték.

az elnökség beszámolt arról, hogyan valósul meg az édesz legutóbbi kongresszusának, a szol elnökségének a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítására vonatkozó határozata, s mit tettek a szakszervezeti, a gazdasági szervek a balesetek és a foglalkozási betegségek megelőzésére, az egészségügy és a biztonságos munkafeltételek megteremtésére, a termelés kulturáltságának növelésére.

/ folyt.köv./
15.15/-s

- 19 -

15.20
15.00
Dm

bb 38./ az üzemegészségügy.... 1. folyt./--

a központi vezetőség megállapította, hogy az eddigi intézkedések és anyagi áldozatok eredményeként az élelmezéssipar általános egészségügyi, higiéniai helyzete, szociális ellátottsága lényegesen javult. az ipar összesített munkavédelmi fejlesztési terve, a munkakörülmények javítását szolgáló beruházások - a hűtő és a boripart kivéve - realizálódtak. örvendetes, hogy a balesetelhárításra, a szociális fejlesztésre szánt összeg magasabb a tavalyinál, s az idei tervezett 107.9 millió forint felhasználása biztosítja arra, hogy szociális ellátottságban az edző kongresszusán megjelölt 70-75 százalékos szintet a III. ötéves terv végére elérjék.

az általános fejlődés ellenére változatlanul sok a probléma, a tennivaló. nem megoldott például a hő-, a por- és a zajártalom elleni védekezés; az ezzel kapcsolatos hiányosságok nemcsak a régi üzemekben, hanem az újakban és a rekonstrukciók után is tapasztalhatók. a munkavédelmi felügyelők ellenőrzéseik során viszonylag rövid idő alatt 30 esetben állítottak le olyan üzemrészeket, gépeket, berendezéseket, amelyek közvetlenül veszélyeztették a dolgozók egészségét, biztonságát. husz gazdasági vezető ellen kezdeményeztek fegyelmi eljárást, s pénzbírságot, illetve kilenc igazgatót, főmérnököt, művezetőt büntettek meg a munkavédelmi rendelkezések elhanyagolása miatt. nem tartják kielégítőnek a dolgozók elméleti és gyakorlati balesetelhárítási oktatását, a nőkre és a fiatalokorra vonatkozó rendelkezések végrehajtását.

a központi vezetőség végül megszabta a feladatokat, s további intézkedéseket javasolt jövőre és a IV. ötéves terv időszakára az élet- és munkakörülmények tervszerű fejlesztésére./mti/

bb 40. e m b a r g o : 18.00 óráig !!!

magyar-ndk barátsági est szentgotthárdon

vid-kz/mné/-s hk

1969. szeptember 24.

magyar-ndk barátsági estet rendezett szerdán szentgotthárdon a hazafias népfrent vas megyei bizottsága. a szakmaközi művelődési otthonban Joachim Dankert a berlini Walter Uibricht egyetem docense tartott előadást a német demokratikus köztársaság fejlődéséről, építőmunkájáról, dolgozóinak életéről, békeharcáról.
/mti/

15.22/-s

15²⁶no

- 20 -

bb 39. Ulést tartott a vadászati világkiállítás főbizottsága

jf/tr/-s zs hk

1969. szeptember 24.

szerdán a mém-ben Ulést tartott a vadászati világkiállítás főbizottsága. az Ulésen ott volt fides lézsló mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes. a főbizottság elé jelentést terjesztettek az 1971-ben budapesten megrendezésre kerülő világkiállítás előkészületi munkáinak állásáról. az első hivatalos nevezés a német demokratikus köztársaság részéről már megérkezett. az eddigi jelzések szerint a rendezvényen 35-40 ország részvételére lehet számítani. végleges az is, hogy a kiállítás területe eléri majd az 55.000 négyzetmétert, ebből 28.000 jut a külföldi kiállítóknak./mti/

bb 41. a községi szakigazgatás a napirenden - Ulést tartott a pestmegyei tanács végrehajtó bizottsága

t ot/hk/-s hk

1969. szeptember 24.

az országban összesen mintegy 250 nagyközség szervezése kerül rövidesen napirendre, s ebből félszáz pest megyében lesz. a megye településhálózatának és népesedési viszonyainak sajátosságai miatt a határozatok végrehajtása bonyolult feladatok elé állítja az illetékeseket. éppen ezért tárgyalta különbs feltevéssel az egységes községi szakigazgatási szervek működéséről szóló jelentést a pest megyei tanács vb szerdai Ulése.

szó volt arról - többek között -, hogy pest megye átmenj a decentralizálásban, egyre több hatáskört ad át a községi szervezeteknek. a növekvő feladatok megkövetelik a végrehajtó apparátus politikai, szakmai színvonalának emelését. az Ulés résztvevői többek között elhatározták, hogy még ez év folyamán az 50 nagyközség megkapja az önállóságot a létszám-, bér és felújítások tekintetében is. továbbá gondoskodnak arról, hogy az érintett községi végrehajtóbizottsági elnökök és titkárok előadás-sorozatban kapjanak eligazítást az újonnan kapott hatáskörök legfontosabb kérdéseiről, s egyidejűleg lehetőséget nyújtanak számukra konzultációra is./mti/

15.32/-s

15⁵⁰no

1600 Day

- 21 -

bb 42. a sziklafalak akrobatái - országos bemutató tatabányán

vid/kz/-s hk

1969. szeptember 24.

érdekes szakmai bemutató színhelye volt szerdán a tatabányai cementgyár kőbányája. az ország minden részéről összehozott cementipari szakemberek, a szot és a bányaműszaki felügyelőség képviselői előtt pich józsef, a neves dorogi alpinista mutatta be azt a technikai felszerelést, és mászástechnikát, amellyel a kőfejtők biztonságosan közlekedhetnek a függőleges sziklafalakon. a kőbányákban ugyanis a robbantás után a sziklafalakat meg kell tisztítani a kilozult kővektől. ezt a munkát speciálisan képzett hegyász kőfejtők, a szakmában elterjedt néven, a minérek végzik. lényegében egyszál kötélben csüngve közlekednek és dolgoznak sokszor 50-70 méter magasságban a meredek sziklafalakon. a kőfejtő egyik kezét a kötélbe kapaszkodik, másik kezét a szerszám foglalatja le, s esetleges rosszullátnál a lezuhanás veszélye fenyegeti. a rendkívüli fizikai erőt, ügyességet követelő munka így életveszélyes, s ezért nemrégiben a bányaműszaki felügyelőség töretmi időt adott a cementgyáraknak, kőbányáknak, egy biztonságosabb módszer kidolgozására, illetve bevezetésére.

a szerdai bemutatón a neves alpinista biztonsági szerelvényét és mászástechnikáját a tatabányai minérek is kipróbálták. a sziklafalak nívós akrobatái elégedettek voltak az új módszerrel. fizikai megerősítés, a lezuhanás veszélye nélkül könnyen közlekedtek a függőleges sziklafalon, minden helyzetben meg tudtak állni és mindkét kezükkel szabadon dolgozhattak. az új szerkezet még rosszullátnál, vagy megcsúszásnál is biztonsággal tartja a kőfejtőt. a szakmai bemutató után a résztvevők megbeszélést tartottak, s úgy döntöttek, hogy az alpinista által bemutatott biztonságos módszert meghonosítják a kőbányákban, s megvásárolják az ehhez szükséges felszereléseket./mti/

15.50/-s

16.00

16.00

- 22 -

bb 43. hengerész konferencia aggteleken

vid-kz/mnó/-s hk

1969. szeptember 27-4.

szerdán az aggteleki cseppkő szállóban megnyílt a hengerészek háromnapos országos konferenciája. a megnyitó mintegy 200 résztvevője, köztük ndk-beli, csehszlovák és jugoszláv szakemberek előtt tartott bevezető előadásában dr. kocsis józsef kohó- és gépipari miniszterhelyettes rámutatott, hogy a vaskohászati egyesületekbe tömörült vállalatok 1969 első félévi termelési értéktervüket - a múlt év azonos időszakához viszonyítva - 2,2 százalékkal túlteljesítették. kohászatunk most már évi mintegy 40-50 millió dollárral járul hozzá a népgazdaság tőkés fizetési mérlegének javításához. a miniszterhelyettes kedvezőnek mondotta a feltevételeket a szocialista országok vaskohászati termelésének összehangolására, majd azt hangsúlyozta, hogy a hazai viszonylatban a minőség javítása a legfontosabb feladat. ezzel összefüggésben sorolta az elsőrendű tennivalók közé a hengersorok gépesítését, automatizálását.

a konferencia két szekcióban folytatja munkáját. a háromnapos tanácskozáson összesen 18 előadás hangzik el./mti/

bb 44. e m b a r g o : 19.00 óráig !!!

a kubai táncegyüttes székesfehérvárott

vid-ká/-s hk

1969. szeptember 24.

szerdán este székesfehérvárott, a vörösmarty színházban lépett színpadra a kubai nemzeti modern táncegyüttes. a 45 tagú világhírű együttes székesfehérvárott is sikert aratott./mti/

- 23 -

16.08/um 42

16.08/um 42

bb 45. meghalt sudel józsef

ol/s hk

1969. szeptember 24.

a párt régi harcosz, a szocialista hazáért érdemrend kitüntetettje. a sajkázai termelészövetkezet 76 éves korában elhunyt párttitkárát szeptember 25-én, csütörtökön délután fél négy órakor kísérik utolsó útjára a sajkázai temetőben./mti/

bb 46. a budapesti közlekedési vállalat

k sb/fné/-s hk

1969. szeptember 24.

értesíti az utasokat, hogy vágányépítés miatt csütörtökön éjjel 11 órától péntek reggel 4 óráig a cházár andrás utca és a baross tér, szabadság szálló közötti szakaszon szünetelteti a villamosjáratokat, s átmenetileg autóbusszokkal bonyolítja le a forgalmat. ennek megfelelően a 44-es villamos rákospatak végállomástól a cházár andrás utcáig és részben a baross tér, szabadság szállótól a moszkva térig, a 60.-as villamos a csörsz utcától a baross tér, szabadság szállóig, a 67-es villamos részben pestujhelytől a cházár andrás utcáig, részben a szarvas tértől a baross-tér, szabadság szállóig, a 68-as jelzésű villamos pedig részben a kerepesi-uttól a cházár andrás utcáig, illetve a mórlicz zsigmond körtértől a baross tér, szabadság szállóig közlekedik./mti/

bb 47. magyar javaslat : folytatni kell a harcot az emberi jogokért - sajtótájékoztató az ensz társaságok világszövetségének közgyűléséről

t fe/fné/-s hk

1969. szeptember 24.

az ensz társaságok világszövetségének nicosiában megtartott 22. közgyűléséről tájékoztatta szerdán az újságírókat komját irén, a magyar ensz társaság főtitkára és simai mihály egyetemi docens, az elnökség tagja. bevezetőben utaltak annak jelentőségére, hogy a világszövetség ezúttal nem genfben, hanem ciprus fővárosában tartott tanácskozást, amelyet Unnepélyes külsőségek között maga makariosz elnök nyitott meg.

/ folyt.köv./

16.28/um hc 17h

1969. szeptember 24.

- 24 -

bb 47./ magyar javaslat :... 1. folyt./-s

a közgyűlésen egyébként 34 ország küldötte volt jelen és tiz nemzetközi szervezet megfigyelővel képviseltette magát. a főtitkári beszámoló áttekintést adott a világszövetségbe tömörült tagországok ensz-társaságainak tevékenységéről. a beszámolót élénk vita követte. ezután a közgyűlés három szekcióban folytatta munkáját, s ezek mindegyike a világszövetség további eredményes tevékenysége szempontjából fontos kérdéseket tűzött napirendre. ilyen volt a többi között a világszövetség alapszabályainak módosítása, az ensz évi programjának előkészítése és az 1971-1980 fejlesztési évtized tennivalói.

a magyar küldöttek a most megtartott tanácskozás egy érdekes jelenségére hívták fel a figyelmet; soha nem tapasztalt mértékben foglalkozott a világszövetség az ifjúság helyzetével, problémáival. ezt indokolta az a megállapítás, hogy 1970-ben az emberiség több mint fele 26 éven aluli lesz, s a fiatalok felelősségtudattal kívánnak beleszólni saját életük alakulásába és a társadalom fejlődésébe. mint ismeretes az ensz az 1970-es évet az ifjúság, a nevelés évének deklarálta. a világszövetség a maga részéről határozatot fogadott el, hogy támogatja az 1970-ben new yorkban tervezett ifjúsági világparlament összehívását. a magyar küldött felszólalásának és javaslatának helyt adva a világszövetség egyetértett azzal, hogy az emberi jogok éve - amelyet az ensz meghirdetett - az évb leteltével nem zárulhat le, s a harcot a nemes cél érdekében tovább kell folytatni. ezt támasztotta alá a spanyol küldött részéről elhangzott kérés is, aki felhívta a világszövetség tagországait, vállaljanak velük szolidaritást, mivel spanyolországban még az emberi jogok napjának megünneplését sem engedélyezték.

a világszövetség közgyűlése összesen 26 határozatot fogadott el, s ezek között javasolja tagországainak az ensz megalakulása 25. évfordulója megünneplését, az 1970-re tervezett ifjúsági évnek nemzeti és nemzetközi akciókkal történő előkészítését. határozati javaslatban szólította fel a közgyűlés politikai bizottsága az ensz-et az izraeli-arab háború megszüntetésére, s az arab kérdés békés rendezésére. az ensz társaságok világszervezete elfogadta azt a jelentős határozatot is, amely szerint világszerte megünneplik a lenin centenáriumot.

komját irén és simai mihály végül azokról a tennivalókról szóltak, amelyek a világszövetség nicosiában elfogadott határozataiból a magyar ensz társaságra hárulnak. a tömegszervezetekkel karöltve a rendezvények egész során széles körben számolnak majd be a közgyűlés határozatainak szellemében az ensz tekintélyének és megerősítésének jelentőségéről./mti/

16.55/-s hc 17h

1969. szeptember 24.

- 25 -

bb 48. napirenden a hirtlap árusítás és kézbesítés problémái

t kf/-s ie 1969. szeptember 24.

az utóbbi időben egyre több panasz hangzik el a hirtlap-terjesztésre országszerte, elsősorban azonban a fővárosban. ezért tűzte szordai igazgatói értekezletének napirendjére a posta-vezérigazgatóság a sajtóterjesztés helyzetét, az árusítás és a kézbesítés gondjait és az ezzel kapcsolatos feladatokat. a tanácskozást horn dezső, a közlekedés- és postaiügyi miniszter első helyettese, a posta vezérigazgatója vezette.

dr. palotás magda vezérigazgatóhelyettes beszámolójában összefoglalta a hirtlapterjesztés eddigi eredményeit. az idén például havonta 1 millióval több sajtóterméket adtak el, mint tavaly és kerekén 20 millióval többet, mint a lapterjesztés postai átvételekor. a hirtlapterjesztés gondjai elsősorban a létszámhiányból adódnak. budapesten nem egyszer 100-120 kézbesítő-járatban is akadézik a kihordás, s az érintett többtízezer előfizető joggal elégedetlen a posta munkájával.

a vezérigazgatóhelyettes, valamint az érdekelt igazgatók ismertették, hogy milyen intézkedéseket hoztak a hirtlapterjesztéssel kapcsolatos problémák enyhítésére, megszüntetésére, végül meghatározták a további tennivalókat./mti/

--

bb 49. meghalt perlusz józsef

k fe/fné/-s ie 1969. szeptember 24.

meghalt perlusz józsef, a szocialista hazáért érdemrend a szabadság érdemérem és a partizán emlékérem tulajdonosa. hamvasztás előtti bucsuztatása szeptember 26-án, pénteken 13.30 órakor lesz a farkasréti temetőben. barátai a ravatáinál 13 órától róhatják le kegyeletüket. az v. kerületi pártbizottság és a magyar partizán szövetség perlusz józsefet saját halottjának tekinti./mti/

--

17.30/-s ke 17⁴⁰

- 26 -

17.30/-s ke 17⁴⁰
Boo Day

bb 50. erdészeti gépbemutató

vid-kz/-s ie 1969. szeptember 24.

országos erdészeti gépbemutató volt szerdán egerben. a bemutató „sztárja”, a nyugatbükki állami erdőgazdaság szakemberei által konstruált, ugynevezett kérgezógép volt. ez a kitűnő berendezés, amelyet már finnországból és svédországból is ki-terjedten alkalmaznak, a korábbinak négy és félszeresére növelte a fakérgét eltávolító munkások teljesítményét. legkorszerűbb svéd és finn gyártmányú elődjével szemben óriási előnye, hogy míg azok 20-25 kilowattal működnek, addig ez mindössze 5,5 kilowatt energiát igényel./mti/

--

bb 51. magyar-japán kulturális tárgyalások

fe/fné/-s ie 1969. szeptember 24.

elutazott budapestről shigeyoshi matsumao professzor, a tokiói tokai eyetem elnöke és fusao yamaguchi professzor. a japán vendégek magyarországi tartózkodásuk alatt tárgyalásokat folytattak a kki vezetőivel a kulturális kapcsolatok intézete és a japán kulturális szövetség közötti kulturális csereprogram lebonyolításáról./mti/

--

a szerkesztőségek figyelmébe !

ie/-s

mai bb 42-es számú hírünk / a sziklafalak akrobatái/ negyedik sorában a szöveg helyesen :

... felügyelőség képviselői előtt p i c k józsef, a neves dorogi alpinista.....stb./mti/

--

bb 54. kádár jános fogadta a finn nagykövetet

mné/-s ie 1969. szeptember 24.

kádár jános, az mszmp kb első titkára szerdán - kérésére - fogadta m.j. ingman-t, a finn köztársaság magyarországi nagykövetét./mti/

--

17.38/-s ke 17⁴⁰

- 27 -

Boo Day

bb 53. 2,5 vagonnyi rakományt vontat az új szovjet óriástraktor - bemutató a komáromi

vid-kz/-s 1e

1969. szeptember 24.

Szerdán a komáromi állami gazdaságban munka közben is bemutatták a szakembereknek a budapesti szovjet mezőgazdasági gép-kiállítás gépeinek egy részét. A résztvevők körében - akik között ott volt dr. Soós Gábor mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter-helyettes is - nagy érdeklődést keltett a hazánkban már közismert sz-100-as traktor fejlettebb - 110 lóerős - változata, melynek önsúlya 3,3 tonnával kisebb, mint az elődjéé. Sokat időztek a vendégek egy másik sokféleképpen hasznosítható 200 lóerős traktor-nál is. Ez az ugyancsak bemutatott nyolc testű ekével 40-50 holdat bír felszántani naponta. Más variációban kitűnően alkalmas réteg-lazító gépek vontatására. Leglátványosabb teljesítményét azonban a szállításban produkálta. Tíz méter hosszú pótkocsit vontatott 12 tonna teherrel. Mint azonban a résztvevő szovjet szakemberek elmondták, hasonló pótkocsiból kettőt is elbír, így tehát lényegében 2,5 vagonnyi rakománnyal közlekedhet teljes biztonsággal bármilyen úton./mti/

--

bb 54. napocsibe szállítmány bábolnáról a szovjetunióba

vid-kz/-s 1e

1969. szeptember 24.

Szerdán utnak indították bábolnáról a zaluzsi baromfi kombinátba az első 15.000 darabos napocsibe szállítmányt.

Mint már arról hírt adtunk, az állami gazdaság és a munkács, illetve Ungvár mellett működő baromfigyár újszerű, és mindkét fél számára előnyös üzletet kötött. A bábolnaiak évi 50 millió tojás és egy millió huscsibe előállítására alkalmas gyárat építenek a szovjet kombinátban. Kiszállítják és felállítják az összes technológiai berendezésekkel felszerelt épületeket, gondoskodnak a folyamatos napocsibe ellátásról és rendszeres szaktanácsot adnak. A vevő nem pénzben, hanem termékkel - fontos mezőgazdasági gépekkel, építőanyagokkal - fizet.

Az összesen 59 épületből álló kombinát felépítését mindössze 5 hónappal ezelőtt kezdték meg és már 4 huscsibe istálló készen áll. Még ebben az évben a másik nyolcat is üzembehelyezik, s megkezdik a tojótelepek építését./mti/

--

18.04/-s

[Handwritten signature]

bb 55. vietnami nap egerben

vid-kz/-mné/-s 1e

1969. szeptember 24.

Vietnami napot rendezett szerdán egerben a hazafias népfront heves megyei bizottsága és a tanárképző főiskola. A városba érkezett ez alkalomból Chau Tho Thong, a VDK budapesti nagykövetségének első titkára és Le Van Nam, a Délvietnami Köztársaság ideiglenes forradalmi kormánya budapesti nagykövetségének kulturális attaséja. A vendégek tiszteletére rendezett fogadáson megjelentek Heves megye és Eger város vezetői, köztük dr. Tamás László, a megyei pártbizottság titkára. A vietnami vendégek megtekintették a tanárképző főiskolát, majd résztvettek és felszólaltak a megyei művelődési központ színháztermében rendezett nagygyűlésen, ahol a főiskola kiszállítási zászlót adtak át nekik. Az est az egri főiskolások iredalmi műsorával zárult./mti/

--

bb 56. vezető államférfiak fogadták a djakartai nagykövetet

mné/-s 1e

1969. szeptember 24.

Lesonozsi Pál, az elnöki tanács elnöke, Fock Jenő, a minisztertanács elnöke és Kállai Gyula, az országgyűlés elnöke fogadta Molnár Istvánt, új djakartai nagykövetünket, aki a közeljövőben utazik állomáshelyére./mti/

--

bb 57. időjárásjelentés

mné/-s

1969. szeptember 24.

A meteorológiai intézet jelenti szeptember 24-én este 7 órakor :
napsütéses idő

Várható időjárás csütörtök estig : kevés felhő eső nélkül, mérsékelt változó irányú szél, a reggeli órákban párásság, helyenként köd. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet csütörtökön :
14 fok között./mti/

--

bb 58. az akadémiai reform kérdése a magyar tudományos akadémia ülésén

t ms/mné/um 1e

1969. szeptember 24.

a magyar tudományos akadémia szerdai ülésén megtárgyalta azokat az alternatív javaslatokat, amelyeket az elnökség által kiküldött bizottság az akadémia reformjáról előterjesztett. a sokoldalú, élénk vitában elhangzottak nagymértékben elősegítik, hogy az elnökség olyan javaslatot terjesszen a közgyűlés elé, amelynek megvalósítása révén a tudomány a legjobban szolgálhatja a társadalmi haladást./mti/

bb 59. fogadás a bolgár néphadsereg megalakulásának 25. évfordulója alkalmából

t fe/mné/um 1e

1969. szeptember 24.

ivan szugarev ezredes, a bolgár népköztársaság budapesti nagykövetségének katonai és légügyi attaséja a bolgár néphadsereg megalakulásának 25. évfordulója alkalmából szerdán este fogadást adott a városligeti gundel étteremben. a fogadáson megjelent czinege lajos vezérezredes honvédelmi miniszter, az mszmp politikai bizottságának póttagja, erdélyi károly külügyminiszterhelyettes, kovács páل vezérőrnagy, a magyar néphadsereg politikai főcsoportfőnöke, honvédelmi miniszterhelyettes, kaszás ferenc vezérőrnagy személyügyi főcsoportfőnök, honvédelmi miniszterhelyettes, kárpáti ferenc vezérőrnagy, az mszmp hadseregbeli pártbizottságának első titkára, uszta gyula altábornagy, honvédelmi miniszterhelyettes, az mhsz főtitkára, róka Mihály vezérőrnagy, a magyar néphadsereg hadtápfőnöke, továbbá a tábornoki és a parancsnoki kar számos tagja. jelen volt a fogadáson a budapesten akkreditált diplomáciai képviselők több vezetője, katonai és légügyi attaséja, továbbá az ideiglenesen Magyarországon állomásozó szovjet csapatok parancsnokságának képviselői./mti/

--

- 30 -

24. 10/um

24

bb 60. hazaérkezett varsóból a budapesti pártbizottság küldöttsége

mné/um 1e

1969. szeptember 24.

németh károlynak az mszmp politikai bizottsága póttagjának a budapesti pártbizottság első titkárának vezetésével szerdán hazaérkezett varsóból a budapesti pártmunkás-küldöttség, amely a a varsói pártbizottság meghívására tartózkodott a lengyel fővárosban. a repülőtéren fogadásukra megjelentek tadeusz hanuszek a lengyel népköztársaság magyarországi nagykövete, valamint venéczi jános, katona imre és szépölgyi zoltán, a budapesti pártbizottság titkárai./mti/

--

- v é g e -

- 31 -

M.T.I.

Kiadja a Magyar Távirati Iroda. Budapest, I. Fém-utca 5-7. Telefon: 159-490, 359-590

A szerkesztésért és kiadásért a vezérigazgató felel.

parlament

1969. szeptember 24.

bkk. 1. péter jános beszéde

gy/zs

1969. szeptember 24.

rendelkezésre bocsátjuk péter jános parlamenti expozéját - némi rövidítéssel. e m b a r g o: feloldásig!

x x x

- ez a barátsági szerződés - amelynek kihirdetésére törvényjavaslatot terjeszttek az országgyűlés elé - a nemzetközi viszonyok javítására irányul, sokféle vonatkozásban. a kormánytól kapott felhatalmazás alapján kérem az országgyűlést, hogy iktassa törvényeink közé a magyar népköztársaság és a bolgár népköztársaság között létrejött barátsági együttműködési- és kölcsönös segítségnyújtási szerződést. a szerződés szerves része és hatékony munkálója állandó és következetes külpolitikai törekvéseinknek, a szocialista országok együttműködése intézményessé tételének, az európai béke és biztonság rendszeres kidolgozásának, általában a nemzetközi viszonyok békés feltételei megerősítésének.

a külügyminiszter emlékeztetett a magyar párt- és kormányköltség bulgáriai látogatására, a szerződés aláírásának napján. szófiában tartott forró hangulatu nagygyűlésre, s idézte todorzsivkov és kádár jános ott elhangzott szavait, amelyekkel országaink kapcsolatát, a látogatás jelentőségét, a két nép építő munkájának eredményeit méltatták. a magyar-bolgár kapcsolatok több mint két évtizeddel ezelőtti dokumentumai közül is idézett péter jános:

- barátsági szerződésünkről a bolgár nép nagy fia, a nemzetközi munkásmozgalom kimagasló hőse, dimitrov, így nyilatkozott: „a bolgár-magyar barátsági, együttműködési- és kölcsönös segítségnyújtási szerződés - amelyet ma aláírtunk /1948. július 17-én/ - nem véletlen és nem váratlan esemény. előkészítésének ilyen tényezői voltak, mint a szovjetunió felszabadító ereje, a fasisztus felett aratott győzelme, s az a tény, hogy népeink kezükbe vették sorsuk irányítását,„ ez szófiában hangzott el.

/folyt. köv./

parlament

bkk. 1. / péter jános.... 1. folyt./ gy

- itt budapesten, az országgyűlésben 1948. augusztus 4-én a szerződés törvénybe iktatását tárgyaló ülésen nógrádi sándor elvtárs, mint országgyűlési képviselő ezeket mondta: „a magyar népet régi idők óta mély rokonszenv fűzi a bolgár néphez. ennek a mély rokonszenvnek történelmi gyökerei vannak. a múltban nem egyszer talált egymásra a két nép a közös ellenség elleni harcban. hosszú időn keresztül, belső árulók segítségével a német imperializmus fosztotta meg mindkét népet a szabad nemzeti fejlődés lehetőségeitől. ez a párhuzamos, sőt közös sors az elnyomatásban és a szabadság felé való törekvésben régen egymás mellé állította a magyar és a bolgár népet. de csak most vált igazán lehetővé, hogy mindkét nép szabadon döntsön sorsáról, csak most tehet egymást becsülő és szerető két nép fogadalmat arra, hogy függetlenségüket és békéjüket közösen védik meg. ez most már nem formai, hanem igazi, a két nép akaratán alapuló barátság,..

- az első szerződés megkötése óta eltelt husz év alatt megváltozott a két ország és megváltozott a világ. szigorúan vett jogi szempontok nem tették volna szükségessé a szerződés felújítását, mert a régi automatikusan érvényben maradna. indokolt és célszerűvé teszi azonban az új szerződést a korszakalkotó és történelmi jelentőségű változások sorozata, amelynek folyamataiban gyökeresen új társadalmi és politikai viszonyok fejlődtek ki mind a két országban, gyökeresen új nemzetközi viszonyok alakultak ki a föld egész kerékén és gyökeresen új távlatok realitással nyíltak meg az emberiség előtt. mindez új tartalmat és új jelentőséget ad a két ország és nép barátságának, új lehetőséget együttműködésüknek. egyben új nemzetközi feltételeket is teremt kettőnk együttműködéséhez és új érvényesülési lehetőségeket politikai, gazdasági, kulturális összefogásunknak a kétoldalu kapcsolatok területét messze meghaladó nemzetközi összefüggések kedvező befolyásolására.

- a két ország és nép kapcsolatainak múltja gazdag sok közös hősi élményben s romantikus és tragikus fordulatokban - folytatta, majd a magyar és bolgár nép legenda-világának felidézésével, illusztrálta, hogy - mint mondta -, amiként egybefonódott történetünk, egybe szövődött népeink költészete és zenéje is. oroszok, románok, bolgárok, törökök, görögök, szerbök, magyarok itt dél-kelet európa tájain még sebeik által is egymásba forrottan éltek évszázadokon át. elvesztett szabadságharcaink bujdosó hősei közül sokan találtak menedéket bolgár földön. thokoly, majd kossuth utja bolgár földön át vezetett konstantinápoly felé.

/folyt. köv./

parlament

bkk. 1. / péter jános... 2. folyt./ gy

mindkét világháborúban együtt sodródtak népeink az uralkodó osztályok elvakult politikája következtében súlyos katasztrófák felé. az első világháború után, a magyar tanácsköztársaság idején a magyarországon élő bolgárok nikola gramovszki vezérése alatt mozgalmat indítottak az új népi állam támogatására és bolgár századot szerveztek a tanácsköztársaság védelmére. a második világháború végén közel százezer bolgár katonára harcolt a szovjetunió oldalán és vett részt a magyarországi felszabadításért vívott harcokban. a bulgáriai sumenben, kossuth egykori menedékhelyén kossuth múzeum van. várnában fegyverbarátság múzeum hunyadi jánosra vonatkozó emlékekkel. nálunk a siklósi várban a második világháborúban elesett bolgár hősök emlékeit őrzik a múzeum. a pécsi és harkányi temetőben a mi kegyeletünk is gondolja az elesett bolgár katonák sírjait és emlékét.

- sokrétű kapcsolataink gazdag múltja után a mostani években új és eleven emlékművek születnek a magyar-bolgár barátságunknak. most ismerkedünk meg igazán, mélyen és átfogóan egymás történetével, kulturájával, életével. gazdasági téren is régtől fogva sokat tudunk egymásról, a két nép gyermekei sokszor kényszerűségből, üzötten is dolgoztak egymás országában, s ez kölcsönösen tanulságos volt. most azonban közös vállalatunk vannak már, budapest és hungaria névvel bulgáriában gyártott hajóink járják a tengereket. buda egyik legújabb és legmagasabb épületén az intranszmas felirat közös tervező vállalatunk működését hirdeti. a gazdasági kapcsolatok fejlesztésének további lehetőségeit mindkét fél tanulmányozza. párt- és kormánydelegációk ez évi bulgáriai tárgyalásai során mindkét ország vezető testületét új ösztönzést kaptak a gazdasági kapcsolatok fejlesztésére, elsősorban az ipari termelési együttműködés fokozására. párt- és kormánydelegációk beszámolóit mind a központi bizottságban, mind a kormányban ilyen irányba hatottak.

- a két ország mai belső viszonyait, nemzetközi kapcsolatainak mai arányait alig lehet összehasonlítani a husz évvel ezelőttivel, amikor első barátsági szerződésünk létrejött. mindkét ország, egész történelmét figyelembe véve, ezekben az években élte meg a fejlődés és felemelkedés leggyorsabb ütemét.

/folyt. köv./ 42

bkk. 1. / péter jános.... 3. folyt./ gy

ennek jó hatásait még kapitalista rendszerű szomszédai is érzik. görögországnak, törökországnak sohasem fejlődtek olyan kedvezően viszonyaik bulgáriával, mint ezekben az években. magyarország és ausztria viszonya az osztrák-magyar monarchia legfelhőtlenebbnek tűnt idején sem lehetett olyan kedvező légkörű, mint most. mi üdvözöljük bulgária törekvéseit a jó szomszédi viszony ápolására a balkánon, amint bulgária is jó szívvel támogatja magyarország törekvéseit a jószomszédi viszony ápolására itt a duna-völgyén.

- kelet-európa országai ezekben a hónapokban ünneplik felszabadulásuk negyedszázados jubileumát. huszonöt évvel ezelőtt a szovjetuniónak a hitleri német haderőre mért csapásai megtörték nemcsak a német haderő gerincét, hanem a kelet-európai országoknak a hitleri német szövetségbe szövődött uralkodó körreinek hatalmi helyzetét is és egymás után jutottak a kelet-európai népek az új élet lehetőségének küszöbére. ezek az országok huszonöt év alatt elmaradott viszonyaik közül együtt emelkedtek ki a szocialista rendszer előnyei révén, egymással összefogva, a szovjetunió védelme alatt mai színvonalukra, a modern hatalmú országok élvonalába s így lettek a szocialista világrendszernek, a történelem meghatározó erejű tényezőjének alkotó elemei. nemzeti előrehaladásukban lényeges ható erő nemzetközi összefogásuk. történelmi sikereik élő példázatot jelentenek a nemzeti törekvések és a proletár internacionalizmus alapvető egybetartozására.

- ez a barátsági szerződés, amelynek a törvénybe iktatását most tárgyaljuk, egyaránt szolgálja nemzeti törekvéseinket és nemzetközi kötelezettségünket. megfelel annak az elvnek, amely szerint népköztársaságunk kormánya felelősséggel tartozik mind a magyar népnek, mind a népek nemzetközi közösségének, elsősorban a szocialista országok családjának. ebben a szerződésben is az az általános külpolitikai törekvés vezet bennünket, hogy minél kedvezőbb feltételeket teremtsünk a magyar népköztársaság, a bolgár népköztársaság, a szocialista országok közössége számára, s hogy minél kedvezőbb nemzetközi feltételek között lehessen rendezni az égető nemzetközi problémákat, mind Európában, mind szerte a világon.

/folyt. köv./

bkk. 1. / péter jános.... 4. folyt./ gy

- a husz évvel ezelőttihez mérten új magyarország és új bulgária kötött most szerződést egymással, s új az a világhelyzet is, amelyben ma kapcsolataink fejlődnek. ez alatt a husz év alatt radikálisan megváltoztak a nemzetközi viszonyok. a szocializmus világrendszeré vált, az imperializmus elvesztette világuralmi lehetőségét, a gyarmati rendszer hagyományos formái felbomlottak, a termonukleáris háboru veszélye megvan ugyan, de mindeddig sikerült féken tartani s úgy megváltoztak a nemzetközi erőviszonyok, hogy van lehetősége a társadalmi rendszerváltozások győzelmének, viszonylag békés feltételek között. a történelmi átalakulásoknak ez a folyamata hullámzások, időnkénti visszaesések és nagy fellendülések közepette ment végbe. most is változásokban élünk. a változások kedvezőeknek mondhatók annak ellenére, hogy egyes vonatkozásokban növekedtek a feszültségek és a veszélyek.

- melyek a változások kedvező jelei? egyfelől újra kezd előtérbe kerülni a tárgyalásos módszer a vitás kérdések rendezésénél, másfelől a legégetőbb és legveszélyesebb kérdésekben kezdenek kialakulni a békés megoldások megközelítésére alkalmas utak.

- ezek a változások természetesen csak viszonylagosan kedvezőek. értékük csak azzal mérhető, ha összehasonlítjuk a mai helyzetet az egy-két évvel ezelőtti helyzettel. viszont illuzió lenne, ha a kedvező jelek mellett nem látnók a részben nyílt, részben lappangó veszélyeket, amelyek olyan mélyek és nagyarányúak, hogy termonukleáris háboru veszélyévé is fokozódhatnak.

- a kedvező jelek az erőviszonyok újabb tisztázódásából és sokféle más tényező közrejátszásából erednek.

- a fegyveres konfliktusokat tekintve a változások legelsőrendű tényezője a vietnami nép hősi védelmi harcainak sikere, mind ellenállásban, mind ellentámadásban az egyesült államok haderőivel szemben. a felszabadító vietnami alakulatok múlt évi nagy ellentámadása fordulatszerű változást idézett elő a vietnami háboru menetében. a konzekvenciák levonását az egyesült államok halogatni igyekeznek ugyan, de ma már szinte minden illetékes előtt nyilvánvaló, hogy az egyesült államoknak ki kell vonulnia vietnamból.

- a nemzetközi politika frontján a moszkvai nagy tanácskozás fejezi ki a legmélyebb hatással az erőviszonyok tisztázódásának és rendeződésének folyamatát, a történelem során a nemzetközi munkásmozgalmat egyetlen eseményét sem kísérté nyomon a nemzetközi közvéleménynek olyan intenzív figyelme, mint most a moszkvai tanácskozást.

/folyt. köv./

bkk. 1. / péter jános.... 5. folyt./ gy

ez a tanácskozás segített a nemzetközi erőviszonyok felmérésében, az antiimperialista front szervezésében, a szocialista országok együttműködésének javításában, az imperialista agressziók és a nemzetközi reakció aknamunkái elleni fellépések hatékonyságának fokozásában. Ilyen összefüggésben tartozik a pozitív jelenségek közé a nemzetközi viszonyok alakításában különlegesen nagy felelősségtudatot hordozó szovjetunió miniszterelnökének, Koszigin elvtársnak a kínai népköztársaság miniszterelnökével való találkoztása.

- a varsói szerződés politikai tanácskozó testületének budapesti ülése egyfelől megerősítette és javította közös védelmi szervezetünk működését, másrészt új kezdeményezéssel lépett az európai kormányok elé, békénk és biztonságunk intézményesítése érdekében. a kölcsönös gazdasági segítség tanácsa reális, új megoldásokat talált a tagállamok gazdasági együttműködésének hatékonyabbá tételére, fejlődésének gyorsítása és a nemzetközi gazdasági tevékenységben való részvétele érdekében. a csehszlovákiai viszonyok tisztulása, a szocialista konszolidáció erősödése közép-európával kapcsolatban nagymértékben oszlatta a nemzetközi reakció mindenféle illúzióit, amelyeket a fellazítás módszerének sikeressége tekintetében táplált. a német demokratikus köztársaság nemzetközi jelentősége növekedésének pozitív hatásait mutatja, hogy a legutóbbi hónapokban hét afro-ázsiai ország ismerte már el és vette fel vele a diplomáciai kapcsolatokat. ez nagy jelentőségű európai és világpolitikai esemény.

- a közel-keleti válságban - az izraeli kormány agressziós politikájával szemben - az arab népek ügyét támogató nemzetközi politikai front a korábbinál lényegesen szélesebbé vált.

- a genfi leszerelési bizottságban növekedett az aktivitás. mutatja ezt a napirenden levő kérdéseknek - a fegyverkezési verseny korlátozására irányuló javaslatoknak - a korábbiaknál konstruktívabb vitája.

- mindezek valóban kedvező jelek és mivel az erőviszonyok kedvező változását tükrözik, megvan a nemzetközi viszonyok további alakulását befolyásoló hatásuk. illúziókat táplálnak azonban, ha ezek a kedvező jelek elfelejtetnék velünk, hogy közben eddig még egyetlen probléma sem oldódott meg ténylegesen, amely körül az agressziók, konfliktusok, viták és feszültségek korábbi eskalációi kifejlődtek.

/folyt. köv./

bkk. 1. / péter jános... 6. folyt./ gy

annak ellenére, hogy különböző okokból erről mostanában hivatalos helyeken kevés szó esik, abban a tudatban kell élnünk, hogy a termonukleáris háború veszélye nem szűnt meg, s amíg a szovjetunió javaslatai nyomán az általános és teljes leszerelés felé jelentősen előre nem haladunk, a világ állandóan a termonukleáris háború veszélyének árnyékában él.

- ebben a helyzetben, a kedvező és kedvezőtlen jelek között, mi külpolitikánkban igyekszünk a kedvező változások folyamatát erősíteni és a veszélyeket enyhíteni. ugyanazokat a politikai alapelveket követjük, amelyeket a magyar szocialista munkáspárt központi bizottsága képviselt a moszkvai nagy tanácskozás előkészítése és lefolyása során, s keressük minden téren a szocialista országok együttműködése javításának lehetőségait. külpolitikai tevékenységünkben ez azt jelenti, hogy külügyminisztériumunk intenzív kapcsolatban áll a baráti szocialista országok külügyminisztériumaival, s két- és többoldalú konzultációkkal egyeztetjük közös akcióinkat, egymáshoz fűződő kapcsolataink és a más országokkal való terveink tekintetében egyaránt. most különösen az európai biztonsági konferencia ügyében tartjuk fontosnak a varsói szerződés tagállamai külügyminisztériumainak értekezleteit.

- mint ismeretes, a varsói szerződés politikai tanácskozó testülete budapesti ülésén a magyar kormány kapta a megbízást arra, hogy az európai biztonság ügyében elfogadott felhívást eljuttassa a többi európai kormányhoz. jelenthetem az országgyűlésnek, hogy a felhívással általában kedvező fogadtatásra találtunk szinte kivétel nélkül minden kormánynál. azóta is folynak a megbeszélések a javaslatok felett. pénteken érkezik budapestre a finn köztársaság elnöke, urho kekkonen. látogatása jelentős alkalom lesz a budapesti felhívás visszhangjának felmérésére és a konferencia megvalósítása, az európai biztonsági rendszer kidolgozása felé vezető út egyengetésére. ennek a látogatásnak a nemzetközi jelentőségét itt, az országgyűlésben is indokolt hangsúlyoznunk. kormányunk nem hunyja be a szemét a realitások előtt nem állítjuk magunkat azzal, hogy egyszerű és könnyen járható az út az európai biztonság intézményesítése felé. nem hagyjuk figyelmen kívül, hogy eddig még az európai biztonság megteremtésére, a katonai blokkok felszámolására tett minden javaslatunkra katonai szervezetek erősítésével választottak a vezető nato-hatalmak. nem lehet számitáson kívül hagynunk, hogy a német szövetségi köztársaság egyes vezető körei éppen ellenkező irányba - és nem az európai biztonság felé - törekcszenek azzal, hogy az atomfegyver megszerzésére való lehetőségeiket kutatják s a német kérdésben semmibe veszik azoknak a német népnek a tulajdonképpeni érdekeit is.

/folyt. köv./

bkk. 1. / péter jános... 7. folyt./ gy

- a sok akadály ellenére az a meggyőződésünk, hogy megvan-
nak a feltételek Európában a biztonsági rendszer kidolgozására,
az európai béke és biztonság intézményessé tételére. Ilyen
terveken a mi kormányunk is dolgozik és azokról kész két- és
többoldalu eszmecseréket folytatni a többi európai kormányok-
kal. Mi a német szövetségi köztársaságra is úgy tekintünk, mint
amely feltehetően konstruktív tényező lesz az összeurópai kon-
ferenciát előkészítő tárgyalásokban.

- az egész világhelyzet alakulása döntő mértékben függ a
vietnami háború sorsától. A nemzetközi viszonyok éleződésének
legutóbbi szakasza 1965-ben kezdődött, amikor az amerikai egye-
sült államok a Johnson-kormányzat idején elindult a vietnami
agresszió eskalációjának végzetes útján. Mi az első között
voltunk, akik diplomáciai tárgyalásokon és nemzetközi fórumo-
kon kifejeztük azt a felismerést, hogy a nagy nemzetközi veszé-
lyek felé vivő események visszafordításának, a tárgyalások meg-
kezdésének lehetőségei felé az első lépés a vietnami demokrati-
kus köztársaság bombázásának végleges, feltétel nélküli és a
felújítás veszélyével való fenyegetőzés nélküli megszüntetése
lehet. Akkor még csak körülbelül annyi amerikai hadilétszám
volt Vietnámban, amennyinek kivonására eddig Nixon elnök szám-
szerű ígéretet tett. Az új amerikai kormányzat megismétli a
Johnson-kormányzat súlyos nemzetközi bűnökhez vezető téves szá-
mítású politikai döntéseit, ha az eddiginél meggyőzőbb jeleket
nem adja annak, hogy kész kivonni csapatait Dél-Vietnámból és
ha továbbra is ragaszkodik a Thieu-féle saigoni csoport támoga-
tásához. A vietnami demokratikus köztársaság, a Délvietnami
nemzeti felszabadítási fronttal s a Délvietnami köztársaság ideig-
lenes forradalmi kormányával együtt ésszerű és az egyesült álla-
mok számára tisztességes visszavonulási lehetőségeket kínáló ja-
vaslatokat tett a békés megoldásokra. A mi kormányunk és népünk
ezeket a javaslatokat érti, azokkal egyetért és támogatja. Mind-
addig, amíg az egyesült államok radikális intézkedésekkel el-
nem indul a valóban békés megoldások útján, a magyar népköztár-
saság a Szovjetunióval, a többi szocialista országgal és minden
haladó erővel együtt minden téren fokozza a vietnami nép harcá-
nak támogatását. Abban a biztos tudatban tesszük ezt, hogy a
fordulat tulajdonképpen már bekövetkezett a vietnami frontokon
s az agresszió felszámolása belátható időn belül elérhető.

folyt. köv./

bkk. 1. / péter jános... 8. folyt./ gy

- a közel-keleti válság sohasem válhatott volna nyílt há-
borúvá, ha a vietnami agresszió nem mérgezte volna a nemzetkö-
zi légkört és nem szabadította volna fel általában a felelőt-
len törekvéseket. Az izraeli kormány nem tudna már a ráneheze-
dő nemzetközi nyomásnak ellenállni és ragaszkodni az agresszió
révén megszállt területekhez, ha a vietnami háború folytatása
nem gátolná az eddiginél hatékonyabb nemzetközi együttműködést,
elsősorban a Szovjetunió és az Egyesült Államok között. A dön-
tő lépés, amely megindíthatná a közel-keleti válság rendezé-
sét: a megszállt területek kiürítése. Erre vonatkozóan kelle-
ne az ésszerű javaslatokat és terveket Izrael kormányával elfo-
gadtatni, azoknak a nyugati országoknak a közreműködésével, a-
melyek támogatásától nagymértékben függ Izraelnek és kormányá-
nak a helyzete. Ez az első lépés maga után vonná az összes
egyéb lényeges kérdés rendezését.

- a különböző rendszerű országok békés egymás mellett élé-
sének és együttműködésének előmozdítására irányuló külpoliti-
kai törekvésünk egyik mutatója volt az amerikai egyesült álla-
mokkal a múlt hetekben létrejött megállapodásunk néhány - ön-
magában egyébként nem nagyon jelentős - kérdésben. Vanak a
két ország között még a múltból visszamaradt nyitott kérdések.
Kölcsonösen arra a felismerésre jutottunk, hogy egy mozdulattal
az összes kérdéseket nem rendezhetjük, de egymás jogos érdekei-
nek reális elismerése mellett fokozatosan megérlelhetjük az
egy-egy kérdéseket megoldásra. Így választottunk ki két olyan
kérdést, amelynek a megoldása elsősorban számunkra volt kívána-
tos, két másikat, amelynek megoldásában a másik fél volt jobban
érdekelte és így megfelelő rendezésre tudunk jutni. Hasznos
kölcsonös megértéssel lépésről-lépésre előbbra tudunk majd ha-
ladni a többi kérdés megoldása felé is.

- ennek jelképes fontosságot tulajdonítunk. A két rendszer
országai között és általában a mai világhelyzetben sok kérdés
vár rendezésre. Egyfelől: sorsdöntő jelentőségű nagy kérdések,
mint a term nukleáris háború veszélyének végérvényes kiküszöböl-
tése, s ezzel együtt az általános és teljes leszerelés feltéte-
leinek megteremtése, a háború konfliktusok felszámolása. Más-
felől: a nemzetközi kapcsolatok naponkénti eseményeiből adódó
problémák, viták, surlódások; a külpolitikai élet napi kérdései.
Megoldásuk felé csak lépésről-lépésre lehet előre haladni, az
apró ügyekben is mindig a sorsdöntő nagy kérdések jelenlétét lát-
va, a realitásokat, a kölcsönös jogos érdekeket tisztelőben
tartva és előrevivő kompromisszumokra törekedve. Így lehet a
nemzetközi viszonyokat javítani.

folyt. köv./

bkk. 1. / péter jános... 7. folyt./ gy

- a sok akadály ellenére az a meggyőződésünk, hogy megvan-
nak a feltételek Európában a biztonsági rendszer kidolgozására,
az európai béke és biztonság intézményessé tételére. Ilyen
terveken a mi kormányunk is dolgozik és azokról kész két- és
többoldalú eszmecseréket folytatni a többi európai kormányok-
kal. Mi a német szövetségi köztársaságra is úgy tekintünk, mint
amely feltehetően konstruktív tényező lesz az összeurópai kon-
ferenciát előkészítő tárgyalásokban.

- az egész világhelyzet alakulása döntő mértékben függ a
vietnami háború sorsától. A nemzetközi viszonyok éleződésének
legutóbbi szakasza 1965-ben kezdődött, amikor az amerikai egye-
sült államok a Johnson-kormányzat idején elindult a vietnami
agresszió eskalációjának végzetes útján. Mi az első között
voltunk, akik diplomáciai tárgyalásokon és nemzetközi fórumo-
kon kifejeztük azt a felismerést, hogy a nagy nemzetközi veszé-
lyek felé vivő események visszafordításának, a tárgyalások meg-
kezdésének lehetőségét felé az első lépés a vietnami demokrati-
kus köztársaság bombázásának végleges, feltétel nélküli és a
felújítás veszélyével való fenyegetőzés nélküli megszüntetése
lehet. Akkor még csak körülbelül annyi amerikai hadilétszám
volt Vietnamban, amennyinek kivonására eddig Nixon elnök szám-
szert ígéretet tett. Az új amerikai kormányzat megismétli a
Johnson-kormányzat súlyos nemzetközi bűnökhöz vezető téves szá-
mításu politikai döntéseit, ha az eddiginél meggyőzőbb jeleket
nem adja annak, hogy kész kivonni csapatait Dél-Vietnamból és
ha továbbra is ragaszkodik a Thieu-féle saigoni cseport támoga-
tásához. A vietnami demokratikus köztársaság, a Délvietnami
nemzeti felszabadítási fronttal s a Délvietnami köztársaság ideig-
lenes forradalmi kormányával együtt ésszerű és az egyesült álla-
mok számára tisztességes visszavonulási lehetőségeket kínáló ja-
vaslatokat tett a békés megoldásokra. A mi kormányunk és népünk
ezeket a javaslatokat érti, azokkal egyetért és támogatja. Mind-
addig, amíg az egyesült államok radikális intézkedésekkel el-
nem indul a valóban békés megoldások útján, a magyar népköztár-
saság a Szovjetunióval, a többi szocialista országgal és minden
haladó erővel együtt minden téren fokozza a vietnami nép harcá-
nak támogatását. Abban a biztos tudatban tesszük ezt, hogy a
fordulat tulajdonképpen már bekövetkezett a vietnami frontokon
s az agresszió felszámolása belátható időn belül elérhető.

folyt. köv./

bkk. 1. / péter jános... 8. folyt./ gy

- a közel-keleti válság sohasem válhatott volna nyílt há-
borúvá, ha a vietnami agresszió nem mérgezte volna a nemzetkö-
zi légkört és nem szabadította volna fel általában a felelőt-
len törekvéseket. Az izraeli kormány nem tudna már a ráneheze-
dő nemzetközi nyomásnak ellenállni és ragaszkodni az agresszió
révén megszállt területekhez, ha a vietnami háború folytatása
nem gátolná az eddiginél hatékonyabb nemzetközi együttműködést,
elsősorban a Szovjetunió és az Egyesült Államok között. A dön-
tő lépés, amely megindíthatná a közel-keleti válság rendezé-
sét: a megszállt területek kiürítése. Erre vonatkozóan kelte-
né az ésszerű javaslatokat és terveket Izrael kormányával elfo-
gadtatni, azoknak a nyugati országoknak a közreműködésével, a-
melyek támogatásától nagymértékben függ Izraelnek és kormányá-
nak a helyzete. Ez az első lépés maga után vonná az összes
egyéb lényeges kérdés rendezését.

- a különböző rendszerű országok békés egymás mellett élé-
sének és együttműködésének előmozdítására irányuló külpoliti-
kai törekvésünk egyik mutatója volt az amerikai egyesült álla-
mokkal a múlt hetekben létrejött megállapodásunk néhány - ön-
magában egyébként nem nagyon jelentős - kérdésben. Vannak a
két ország között még a múltból visszamaradt nyitott kérdések.
Köztük arra a felismerésre jutottunk, hogy egy mozdulattal
az összes kérdéseket nem rendezhetjük, de egymás jogos érdekei-
nek reális elismerése mellett fokozatosan megérlelhetjük az
egy-egy kérdéseket megoldásra. Így választottunk ki két olyan
kérdést, amelynek a megoldása elsősorban számunkra volt kívána-
tos, két másikat, amelynek megoldásában a másik fél volt jobban
érdekelte és így megfelelő rendezésre tudtunk jutni. Hasonló
kölcsönös megértéssel lépésről-lépésre előbbra tudunk majd ha-
ladni a többi kérdés megoldása felé is.

- ennek jelképes fontosságot tulajdonítunk. A két rendszer
országai között és általában a mai világhelyzetben sok kérdés
vár rendezésre. Egyfelől: sorsdöntő jelentőségű nagy kérdések,
mint a termonukleáris háború veszélyének végérvényes kiküszöböl-
ése, s ezzel együtt az általános és teljes leszerelés feltéte-
leinek megteremtése, a háborús konfliktusok felszámolása. Más-
felől: a nemzetközi kapcsolatok naponkénti eseményeiből adódó
problémák, viták, surlódások; a külpolitikai élet napi kérdései.
Megoldásuk felé csak lépésről-lépésre lehet előre haladni, az
apró ügyekben is mindig a sorsdöntő nagy kérdések jelentését lát-
va, a realitásokat, a kölcsönös jogos érdekeket tiszteltetben
tartva és előrevivő kompromisszumokra törekedve. Így lehet a
nemzetközi viszonyokat javítani.

folyt. köv./

parlament

bkk. 1. / péter jános.... 9. folyt./ gy

- a nemzetközi viszonyok javítására irányuló törekvések kiemelkedő jelensége az a mód, ahogyan a szovjetunió kormánya az ENSZ közgyűlésén a nemzetközi problémákkal foglalkozott és az a javaslat, amelyet - velünk is egyetértésben - egyfelől a világ békéje és biztonsága megerősítése céljából, másfelől a vegyi és bakteriológiai fegyverek eltiltása tárgyában benyújtott. A genfi leszerelési bizottság - amelynek munkáiban néhány hét óta a mi kormányunk is részt vesz - előreláthatóan jelentős javaslatokkal fordul már a jövő hónap folyamán az ENSZ közgyűléséhez a fegyverkezési verseny fékezését szolgáló kérdésekben. A mi delegációnk a mostani közgyűlésen is tevékenyen vesz majd részt minden vállalkozásban, annak érdekében, hogy az ENSZ közgyűlés keretében is erősödjenek a jelenlegi világhelyzet kedvező változásának jelei és háttérbe szoruljanak a feszültségeket és veszélyeket szító erők.

Ilyen nemzetközi helyzetben, ilyen külpolitikai törekvésekkel összefüggésben kötöttük meg új barátsági szerződésünket a bolgár népköztársasággal. Ez a szerződés megfelel a magyar népköztársaság politikai elveinek, bel- és külpolitikai érdekeinek. Ez a szerződés - a benne foglalt kölcsönös kötelezettségekkel és azok megvalósításával - jól szolgálja a szocialista országok közösségét, az antiimperialista front erősítését, a békés egymás mellett élést, az európai biztonság s általában a nemzetközi béke ügyét, a magyar népköztársaság védelmét.

- mindezek alapján a kormány nevében kérem az országgyűlést, hogy a magyar-bolgár barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést iktassa az ország törvényei közé./mt1/

...

- 10 -

parlament

bkk 2. komócsin- beszéd

ttf/ szb zs

1969. szeptember 24.

rendelkezésre bocsátjuk komócsin zoltán parlamenti beszédét. embargó: feloldásig!

x x x

tisztelt országgyűlés!

kedves elvtársak! képviselőtársaim!

A július 10-én szófiában aláírt magyar-bolgár barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés törvénybeiktatása újabb bizonyítéka népeink megbonthatatlan barátságának. Az elmúlt két évtized tanúsága szerint országaink szerződéses kapcsolatai eredményesen szolgálták közös céljainkat. A most elfogadásra kerülő államközi szerződés újabb távlatokat nyit országaink, népeink kapcsolataiban. Az új szerződés megvalósításával országaink az elkövetkező években, évtizedekben a fejlődés olyan magaslataira emelkedhetnek, amelyeken népeink anyagi és szellemi kulturája a maiánál összehasonlíthatatlanul magasabb színvonalat érhet el.

A magyar-bolgár kapcsolatok pártjaink, kormányaink, népeink szilárd eszmei-politikai egységére épülnek. Együttműködésünk, egységünk alapja a közös marxista-leninista világnézet, a proletár internacionalizmus eszméjéhez való hűség, a nemzeti és nemzetközi célkitűzéseink azonossága. Együttműködésünket gyűlölködőbbé teszi, erőnket megsokszorozza népeink mély testvéri barátsága. A kölcsönös megbecsülés elmélyült, az egymás iránti tisztet és testvériség érzése új tartalmat kapott amikor a szovjetunió vörös hadserege negyedszázaddal ezelőtt bulgáriát és magyarországot egyaránt felszabadította a fasiszta elnyomás alól. A szovjet hadsereg súlyos áldozatokkal járó harca a szabadság, a nemzeti függetlenség és önállóság, a szocializmus megvalósításának lehetőségeit teremtette meg a bolgár és a magyar nép számára. A felszabadulás mindkét nép életének történelmi jelentőségű eseménye, gyökeres fordulat a két ország addigi történetében, így a mi hazánk életében is. A magyar szocialista munkáspárt központi bizottsága és a hazafias népfrent országos tanácsának elnöksége ezért tartotta fontosnak, hogy kedden, hazánk felszabadítása megkezdésének 25. évfordulója alkalmából felhívással forduljon a magyar népköztársaság népehez és kérje: bensőségesen emlékezzünk meg hazánk történetének e kiemelkedő eseményéről és méltóan készüljünk közelgő nagy nemzeti ünnepünkre, 1970. április 4-re, az egész ország felszabadulásának negyedszázados évfordulójára.

/Nótyi.köv./

- 11 -

parlament

bkk 2. /ko mócsin... 1. folyt./-szb

népeink, élve a lehetőséggel, valóra váltották elődeink legkiválóbbjainak nemzeti, demokratikus, szocialista álmait és céljait. a szocializmus alapjait lerakva ma már Bulgáriában is, Magyarországon is az új társadalom felépítésén munkálkodik a nép. e legnemesebb célt egységben könnyebben elérhetjük, feladatainkat összefogással könnyebben elvégezhetjük. a közös erőfeszítések sikerét szolgálja a barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés.

szerződésünkkel mindenekelőtt a két ország népeinkre érdekeit, céljait, kétoldalu együttműködését kívánjuk elősegíteni. egyúttal azonban a szocialista világrendszer többi országainak, népeinek közös ügyét is szolgálni akarjuk. a szerződés első cikkelye világosan kimondja: országaink, ... a jövőben is a szocialista országok egységének és összeforrottságának, barátságának és testvériségének megszilárdítása szellemében tevékenykednek., ez a szocialista országok és kommunista pártjaik nemzeti politikájának legfontosabb célkitűzése. másik alapvető külpolitikai célunkat a negyedik cikkelyben így határozzuk meg: „a magas szerződő felek folytatják erőfeszítéseiket, hogy megvédjék a világ békéjét és a népek biztonságát az imperializmus és a reakció agresszív erőinek támadásaival szemben., számunkra nagy örömet és meglepetést jelent, hogy a bolgár népet, kommunista pártjával és kormányával szoros egységben harcolunk eddiges fogunk harcolni a jövőben is fő céljaink, a szocialista világrendszer összeforrottságáért, erejének növeléséért, közös ellenségünkkel, az imperializmussal, a reakció agresszív erőivel szemben.

országaink új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződését olyan időszakban iktatjuk törvénybe, amikor a nemzetközi politikai porondon a szocializmus és a kapitalizmus, a haladás és a reakció, a béke és az agresszió erői között világméretű küzdelem folyik. mindez hangsúlyozza két szocialista ország baráti kapcsolatai elmélyítésének fontosságát.

tisztelt országgyűlés!

a szocialista országok népei, a világ kommunistái és anti-imperialista harcosai számára kiemelkedő jelentőségűen a kommunista- és munkáspártok ez év júniusában Moszkvában megtartott nemzetközi tanácskozásának. a 75 testvérpárt találkozója mindegyikük számára három alapvetően fontos eredmény teszi nagy jelentőségűvé. /folyt.köv./

parlament

bkk 2. /ko mócsin... 2. folyt./-szb

a moszkvai értekezlet a ma világhelyzet és az erőviszonyok marxista-leninista elvi elmezése alapján az antiimperialista harc és akcióegység olyan politikai platformját dolgozta ki, amely alkalmas arra, hogy a kommunista pártok egyesítsék és megszorozzák erőiket az antiimperialista harcban. olyan programmal rendelkezünk, amelyet minden, az imperializmussal szemben álló, a békéért harcolni kész párt, társadalmi szervezet és erő elfogadhat. a moszkvai nemzetközi tanácskozás megerősítette a kommunista és munkáspártok internacionalista egységét és összeforrottságát. a tanácskozáson és előkészítésében megvalósított elveknek, a testvérpártok egyenrangúságának és függetlenségének, a demokratizmusnak és kollektivitásnak óriási jelentősége, szerepe lesz a jövőben is a kommunista- és munkáspártok két- és többoldalu kapcsolataiban.

az imperialisták legnagyobb erőfeszítéseit nemzetközi politikájukban arra irányulnak, hogy a szocialista országok társadalmi rendszerét és egymáshoz, de főként a szovjetunióhoz fűződő kapcsolataikat lazítsák. azzal a céllal, hogy elveszített uralmukat, kizsákmányolási lehetőségeiket visszaszerezzék, megrendült pozícióikat megerősítsék, felhasználják a felforgatás, a katonai puccsok, az ellenforradalom exportjának fegyverét és - ahol ez lehetséges - a helyi háborúk eszközeit. törekvéseikben élvezik az összes reakciós, népellenes erő támogatását, objektíve kezükre játszik a nemzetközi munkásmozgalom belülről létező álbaloldali és jobboldali opportunisták nacionalista szovjetellenessége. a moszkvai tanácskozás részvevői által kidolgozott akcióprogram az átmenetileg és helyenként kudarcokat vallott, másutt védekezésbe szorult antiimperialista erők mozgósítását és támadásba lendülését, minden haladó törekvés összefogását célozza.

a kommunista és munkáspártok egységének erősítésében minden haladó, imperialistaellenes erő érdekelt, mert a közös harcban ezek a pártok a legfelkészültebbek és a legáldozatkészebbek. a nemzetközi kommunista mozgalom nézeteltéréseihez az imperialisták vérmes reményeket fűztek. az egység megerősödésének kilátásai csapást mértek az imperialista reményekre és tervekre. a moszkvai nemzetközi tanácskozáson résztvevő testvérpártok küldöttségei bebizonyították, hogy az internacionalizmus elvei alapján képesek felülemelkedni nézeteltéréseiken és előtérbe állítva a közös célokat, igazolják a világ békéért, demokráciáért, szabadságáért, függetlenségéért és szocializmusért küzdő erőnek a kommunistákhoz fűzött reményeit és várakozását.

/folyt.köv./

parlament

bkk 2. /komócsin... 3. folyt./-szb

a nemzetközi kommunista mozgalom eszmei-politikai színvonalának fejlődésében elért eredmények, a testvérpártok ereje jutott kifejezésre abban, hogy a moszkvai találkozon az egyenrangúság, a függetlenség, a demokratizmus és a kollektivitás megvalósult. olyan tényezők ezek, amelyek mindennél jobban bizonyítják, hogy korunk élenjáró, legfejlettebb társadalmi eszméinek hordozói és megvalósítói a kommunista és munkáspártok. ezért és ezáltal válik a nemzetközi kommunista mozgalom minden haladó, imperialistaellenes törekvés szövetségesevé, harcostársává. ezek a egyszerű elvek a testvérpártok egymás közötti kapcsolatainak és együttes fejlődésének, a jövőben elérendő sikereiknek a forrásai. a moszkvai nemzetközi tanácskozás lebonyolításának és előkészítésének elvi jelentőségű módszereiben meggyőzően jutott kifejezésre, hogy a mai világban nincsen olyan eszmei-politikai, társadalmi erő, párt, szervezet, mozgalom, amely demokratizmusban, egyenrangúságban, függetlenségben versenyre kaphatna a kommunista és munkáspártokkal.

a nemzetközi kommunista mozgalom előtt most az a feladat áll, hogy a dolgozók legszélesebb rétegeivel megismertesse a moszkvai tanácskozás okmányokba foglalt eredményeit és ezzel egyidejűleg megvalósítsa a közösen kidolgozott és elfogadott feladatokat. ma minden testvérpárt legelső kötelessége - nemzeti és nemzetközi keretekben egyaránt - a dolgozó tömegek mozgósítása az ant imperialista harcra. azt az érdeklődést és rokonszenvet, amelyet a kommunista pártok a moszkvai tanácskozással a nagy néptömegekből az egész világon kiváltottak, most az imperializmussal szembeni harc fellendítésével lehet és kell növelni. a magyar szocialista munkáspárt, mint ismeretes -, a testvérpártok elismerését kiváltva - mind a nemzetközi tanácskozáson, mind az előkészítésben teljesítette kötelességét. pártunk továbbra is vállalja a rá háruló feladatokat a közösen meghatározott célok megvalósításából.

az ant imperialista harcban változatlanul a vietnami népi küzdelmének támogatása az első számú feladat. amikor számba vesszük az internacionalista kötelezettségeinkből adódó tennivalóinkat, gondolatban ismétetlen meg kell hajtanunk a kegyelet zászlóját a vietnami nép, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom, az egész haladó emberiség nagy fiának, a vietnami demokratikus köztársaság elhunyt elnökének, ho si minh elvtársnak az emléke előtt. halálának hírére az egész haladó világ mély megrendüléssel fogadta. népünk osztozik a hős vietnami nép és a függetlenségükért, a szabadságukért küzdő milliók mély gyászában, fájdalmában. /folyt.köv./

parlament

bkk 2. /komócsin... 4. folyt./-szb

ho si minh elvtárs, a kimagasló államférfi, a szilárd kommunista, a nagy hazafi és forradalmár egész életében a vietnami nép szabadságáért harcolt. a szabad, független és demokratikus vietnámért vívott harc az első pillanattól kezdve összefonódott nevével, alakja az egész világon az ant imperialista harc jelképe volt. több mint félszázadon át vívott küzdelme megváltoztatta hazája és az egész délkelet-ázsiai kontinens történelmét. egész népünk ismerte, tisztelete és nagyrabecsülte ho si minh elvtársat. igaz barátja, hű szövetségese volt nemzetünknek. emlékéket kegyelettel megőrizzük és az ő végakaratahoz hiven továbbápoljuk és erősítjük testvéri szövetségünket hős népével, amelyet annyira szeretett és amelyet oly hiven szolgált. az az ügy, amelyet ho si minh elvtárs egy életen át harcolt - győzni fog! eljön az idő, amikor a nagy történelmi multu vietnami nép újmét szabadon él majd független, demokratikus, egységes hazájában. ehhez mi is megadunk továbbra is minden tőlünk telhető segítséget.

a párizsi tárgyalások megkezdése a vietnami nép harcával szolidaritás, békéért küzdő erőket az egész világon reménységgel töltötte el. a tárgyalások azonban megrekedtek, egyhelyben toponnak az amerikai egyesült államok kormányának hibájából. félrevezető taktikákkal, illuziókat keltő mesterkedésekkel el akarják altatni a népek éberségét, harci készségüket passzivitássá akarják változtatni. ezt célozza az az ígéret és játék, amelyet az amerikai csapatok vietnamból való kivonásával üznek. az egyesült államok elnökének külföldi látogatásai és tárgyalásai érdemben nem vitték előre a problémák megoldását. a jelenlegi helyzetben különösen fontos elv az, hogy az államok vezetőinek találkozásait és tárgyalásait csak akkor lehet célszerűnek tekinteni, ha előrehaladást jelentenek a lényeges problémák megoldásában. semmiféle propaganda és tárgyalás látszata nem feledtetni el a tényt, hogy vietnamban ma is folyik a népellenes háború az amerikai katonaság és csatlósai részéről. a hős vietnami nép hullatja vérért, drága életüket áldoz fel, viseli szenvedéseinek terhét és harcol rendületlenül, megalkuvás nélkül az idegen betolakodókkal szemben igaz ügyéért. együttműködve a vietnami népet támogató nemzetközi fronttal, szolidaritásunkon alapuló segítségnyújtásunkat fokozva, vietnami testvéreinkkel együtt valljuk: van megoldás a vietnami probléma rendezésére. távozzanak az amerikai katonák, összes csatlósáikkal együtt, vietnamból. követelmjünk, hogy az egyesült államok képviselői végre kezdjenek igazi tárgyalásokat, amelyek a megegyezéshez, a békéhez, a vietnami nép szabadságának, függetlenségének elismeréséhez vezetnek.

/folyt.köv./

parlament

bkk 2. /komócsin... 5. folyt./-szb

az imperializmussal szemben álló erők, a világ haladó népei aggodalommal figyelik a közel-keleti eseményeket, ahol az izraeli agressziós cselekmények nap mint nap újabb áldozatokat követelnek és feszültségben tartják a világot. a nacionalista, faji gyűlölettel elvakult izraeli vezetők még sem fogadták el az ENSZ biztonsági tanácsa 1967. novemberi határozatán alapuló javaslatot a konfliktus békés rendezésére. azért mernek arcátlanul szembeszegülni a józan közvéleménnyel, mert maguk mögött tudják az imperialisták, mindenekelőtt az amerikai uralkodó körök támogatását. ebben a több mint félig háborús helyzetben az arab országok békés törekvései azért nem találhatnak visszhangra, mert az izraeli vezetők és mögöttük álló imperialista támogatók hiu ábrándokat kergetnek, még mindig biznak a haladó rendszerek megdöntésében. az izraeli vezetés megátalkodott, macskacs, agresszív magatartása arra kényszeríti az arab országokat, hogy fejlesszék katonai erejüket, a katonai provokációk visszaverésétől a partizán háborúig minden eszközzel folytassák önvédelmi harcukat. a jelentégteljes helyzet magában hordja az arab országok és az izraeli lakosság még súlyosabb megpróbáltatásának, szenvedésének, pusztulásának veszélyét. a megoldás nem lehet más, mint a biztonsági tanács határozata alapján - amelyeket mi maradéktalanul támogatunk - békés uton elérni a megszállt arab területek kiürítését, rendezni minden megoldásra váró problémát - beleértve a palesztinai menekültek helyzetének rendezését és valamennyi közel-keleti állam független létének biztosítását.

a mi pártunk és kormányunk a közel-keleti problémákat kezdettől fogva a marxizmus-leninizmus, az igazság elvei alapján, a nemzetközi osztályharc céljait szem előtt tartva közelíti meg. elvtelen, kicsinyes taktikázástól mentesen, az első perctől kezdve szemben állunk az agresszorral, Izraellel, viszont következetesen támogatjuk az agresszió áldozatait, az arab népeket. ez határozza meg politikai állásfoglalásunkat akkor is, amikor sikrásszállunk az arab népek igazságáért és akkor is, amikor például megszakítottuk diplomáciai kapcsolatainkat Izraellel. diplomáciai kapcsolataink megszakítása az egyik fél egyértelmű politikai elítélése és a másik félreérthetetlen politikai támogatása volt. ellenkező magatartás az agresszor politikai támogatását jelenti. ez az elvi oka annak, hogy a magunk politikáját látva igazolódni, a jövőben is azt tesszük, amit eddig tettünk. az arab népekkel közös antiimperialista harcunkat, szolidaritásunkat szilárd, tartós alapokra helyeztük. nem ingatja meg sem az imperialisták fenyegetése, sem az agresszorok macacssága, sem az átmeneti konunktúra csábítása.

/folyt.köv./

10

parlament

bkk 2. /komócsin... 6. folyt./-szb

tisztelt képviselő elvtársak!

a szovjetunióval, a bolgár népköztársasággal és a többi szocialista országgal közös nemzetközi politikai feladatunk az európai békéért és biztonságért folytatott harcunk. méltán aratott megérdemelt nemzetközi visszahangot és figyelmet a varsói szerződés politikai tanácskozó testületének budapesti üléséről európa népeihez intézett felhívás. ezzel összefüggésben mindenekelőtt a tagországok egységét kell hangsúlyozni, ami lehetővé tette ezt a nagyfontosságú kezdeményezést. bizonyíték ez egyúttal arra is, hogy a szocialista országok közötti véleménykülönbségeknél, vitáknál erősebb az összekötő közös világéret és cél. ennek értékéből, jelentőségéből semmit sem vonhat le az, hogy nem minden problémát, nem minden részletkérdést itélünk meg azonos módon, vagy időről-időre elvi jellegű eltérések is felmerülnek közöttünk. elvtársi vitával és főleg közös erőfeszítésekkel háttérbe szorítható és megoldható az, ami elválasztja és előtérbe állítható az, ami összeköti a szocialista országokat.

a szocialista országoknak az európai békéért és biztonságért folytatott közös erőfeszítésben jelentékeny szerepe van azoknak az eredményeknek, amelyeket az elmúlt fél évben csehszlovákiában elértek a szocializmus konszolidálásában, megszilárdításában. az elvileg helyes, egyértelmű és következetesen, határozottan megvalósított politikával döntő csapásokat mértek a jobboldali megalkuvókra és a szocialistaellenes, ellenforradalmi törekvésekre. a jobboldali és álbololdali opportunistákkal szemben kibontakozóban levő kétfrontos harc kedvező feltételeket teremt mind a szocializmusellenes erők teljes felszámolásához, mind az eszmei-politikai úrzsvar leküzdéséhez, a félrevezetett dolgozó tömegek megnyeréséhez és aktivizálásához. szolidárisak vagyunk ezekkel az erőfeszítésekkel, amelyek csehszlovákia népeinek, a szocialista világrendszernek az összes antiimperialista erőinek az érdekeit egyaránt szolgálják. teljes bizalmunkról biztosítjuk gustáv husák elvtárs vezette csehszlovák testvérpártunkat bonyolult, nehéz harcában. előrehaladásuk, eredményeik nyomán javul csehszlovákia belső és nemzetközi helyzete és ezzel párhuzamosan javulnak közös pozícióink az európai békéért és biztonságért folytatott harcban.

létfontosságú, hogy szilárd pozícióból, erőink egyesítésével, egységben szálljunk szembe azokkal a revansista, militarista és ujjfasiszta törekvésekkel, amelyek a német szövetségi köztársaságból indulnak ki. léteznek és nyugtalanító módon erősödnek azok a körök, amelyek a második világháborúból semmit sem felejtettek és semmit sem tanultak. /folyt.köv./

parlament

bkk 2. /komócsin... 7. folyt./-szb

pedig bele kell törődniük abba, hogy az európai határok a második világháború befejezésének eredményeképpen történelmi realitásként jöttek létre. eleve kudarcra van ítélve minden próbálkozás, amely akár csehszlovákia, akár lengyelország, akár a német demokratikus köztársaság államhatárainak módosítására irányul. kötelességünknek tartjuk, hogy éberrel figyeljük a revansista, militarista körök minden próbálkozását, készen álljunk bármiféle mesterkedésük visszaverésére. bizunk abban hogy a béke és biztonság megszilárdításában érdekelt dolgozó tömegek nyomására a német-szövetségi köztársaságban is felülkerekedik az a józanság és reális szemlélet, amelynek alapján lehetővé válik a megoldásra váró problémák tárgyalások útján történő rendezése.

az európai béke és biztonság szempontjából különösen nagy jelentősége van annak, hogy a szocialista világrendszer nyugati határain, immár husz éve létezik, fejlődik, erősödik az első német munkás-paraszt állam, a német demokratikus köztársaság. az európai, de a világpolitika szempontjából is rendkívül fontos, hogy ez a német állam teljes politikai, gazdasági és katonai súlyával szemben áll minden revansista, neonáci törekvéssel. ebben a harcban maga mellett tudja a szocialista országokat, köztük hazánkat. őszintén örülünk barátunk és szövetségeseink növekvő nemzetközi tekintélyének, minden politikai és gazdasági sikerének. a német demokratikus köztársaság megalakulásának közelgő századik évfordulója előtt ismételten sok sikert kívánunk a testvéri német népnek, pártjának és kormányának szocialista, békeszerető hazájuk építésében.

az európai biztonsági rendszer megerősítéséért kifejtett erőfeszítésekből aktívan ki akarjuk venni részünket. e cél érdekében is szorosan együttműködünk a testvéri szocialista országokkal, s együttműködésre törekszünk minden európai országgal. elő kívánjuk segíteni, hogy a kormányokban, a parlamentekben, a társasalmi szervezetekben politikailag megéretté váljanak a biztonsági rendszer megalkotására hivatott értekezlet előkészítésének és összehívásának gondolata. támogatjuk a moszkvai tanácskozáson meghirdetett európai népek békekongresszusát és aktívan közre akarunk működni megszervezésében. olyan időszakhoz érkezünk, amikor a legkülönbözőbb két- és többoldalu megbeszélések, a különböző szakemberek találkozásai, eszmecseréi hozzájárulhatnak a szükséges bizalom kialakításához, a kedvező feltételek megerősítéséhez. //folyt.köv./

parlament

bkk 2. /komócsin... 8. folyt./-szb

az európai béke és biztonság minden ország, minden nép, minden kormány érdeke. azon munkálkodunk, hogy ezt ismerje el és fogadja el mindenki, mert ez a siker feltétele.

elvtársak!

az összes antiimperialista erő összefogásához, akcióegységéhez a szocialista világrendszer, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységének fejlesztésén, erejének növelésén át vezet az út. a kommunista és munkáspártok a nemzetközi mozgalom egységét, erejét mindenekelőtt saját erőfeszítéseikkel, aktivitásuk növelésével, nemzeti kereteik között elért eredményeikkel, közös nemzetközi akciókkal, együttes erőfeszítésekkel, tehát nemzeti és nemzetközi keretekben megvalósuló tettekkel segíthetik elő.

az egység fejlesztésének, a meglevő nézeteltérések leghatékonyabb útját a két- és többoldalu találkozókra folytatott elvtársi eszmecserék és viták jelentik. tények sokasága - legnagyobb sullyal a moszkvai tanácskozás - bizonyítja, hogy a bizonyított problémákból is lehet kiutat találni, ha türelmesen megkeresik az adott helyzetben lehetséges találkozási pontokat, ha nem a jelenleg áthidalhatatlan ideológiai nézeteltéréseket, hanem kezdetben a talán nem nagy horderejű, megoldható problémákat helyezik előtérbe.

az eszmecserékhez, tárgyalásokhoz fűzött elgondolásaink helyességét megerősíti az a reménykeltő esemény, amely az egész világon a szenzáció erejével hatott: koszigin szovjet és csou en-laj kínai miniszterelnök találkozója pekingben, szeptember 11-én. ez az esemény világszerte - így nálunk is - örömet, bizakodást váltott ki az emberekből. nincsenek, nem lehetnek illuzióink, irreális elképzeléseink. az évek során felgyülemlett ideológiai nézetkülönbségeket nem lehet egykönnyen felszámolni. de lehetséges és szükséges a kapcsolatok fokozatos normalizálása, a gazdasági, kulturális együttműködés lépésről lépésre előrehaladó fejlesztése. a problémáknak tárgyalások, eszmecserék útján való tisztázása egyformán érdeke a szovjet és a kínai népnek, a szocialista világrendszernek és minden antiimperialista erőnek.

//folyt.köv./

parlament

bkk 2. /komócsin... 9. folyt./-sz.

a szocialista világszisztem, a nemzetközi kommunista mozgalom, valamennyi antilimperialista erő egysége a jelentegi helyzetben a moszkvai tanácskozás követeléseinek megismerésén, de legfőképpen a közös, konkrét imperialistaellenes tömegharc kibontakoztatásán keresztül fejleszthető a legeredményesebben. a mi pártunk, kormányunk, népünk aktív részese a nemzetközi munkásokban folytatott antilimperialista harcnak; ahogy erők, lehetőségeink szerint részesei vagyunk a békéért, a termékek és a népek veszélyének elhárításáért világméretben folytatott harcnak is. a magyar szocialista munkáspárt, együtt az összes társadalmi szervezetekkel kész kivenni részét - a moszkvai nemzetközi tanácskozáson tárgyalt - antilimperialista világtanácskozás megszervezéséből.

a nagy állhatatosságot követelő, nehéz és bonyolult imperialistaellenes küzdelemnek, a békeharcnak népünk mindenekelőtt a szocialista építő és alkotómunkában való részvételével, abban elért eredményeivel válik részesevé. az ipari és mezőgazdasági termelésben, a tudomány, a kultúra és művelődés területén elért eredményeink, előrehaladásunk a legnagyobb csapás az imperializmusra, a béke minden ellenségére. amint a párt és a népfront felhívásában is kifejezésre jutott, a legmáltóbb eszméletkezés hazánk legnagyobb történelmi sorsfordulójáról a munkások, az alkotás frontján elért siker.

beszède befejezéséknél komócsin zoltán a beterjesztett törvényjavaslatot a magyar szocialista munkáspárt nevében elfogadta és az országgyűlésnek elfogadásra ajánlotta. /mt1/

parlament

bkk. 3. veres józsef expozéja

t sl/gg/gy/zs

1969. szeptember 21.

a szerkesztőségek rendelkezésére bocsátjuk veres józsef munkügyi miniszter beszédét /rövidítve/, amely az országgyűlési szerdai ülésén hangzik el. emargó: feloldásig!

x x x

- a mostani törvényalkotás időpontja egybeesik a tanácsköztársaság tanuló-törvényének 50. , és a felszabadulás utáni első iparitanuló törvény megalkotásának 20. évfordulójával - hangoztatta bevezetésben. a tanácsköztársaságtörvénye mind a husz évvel ezelőtt hozott tanuló-törvénynek, mind a mostani törvényjavaslatnak alapja. történelmünk során először az 1919-es tanácsköztársaság intézkedett, hogy a tanoncok is megkapják a nekik járó jogokat: szabályozta és csökkentette a tanoncok heti munkaidejét, előírta, hogy oktatni csak hétköznap és nappal lehet, megtiltotta a tanoncok elbocsátását és súlyos büntetést helyezett kilátásba a tanoncok tetteleges bántalmazásáért. az ellenforradalom megghusította a tervezett intézkedéseket. a horthy-rendszer 1922-ben hozott ugyan egy ugynevezett tanonctörvényt, lényeges változást azonban a tanoncok életében sem ez a jogszabály, sem egy későbbi - 1936-ban megfogalmazott - törvénycikk nem hozott. az akkori jogszabályok még arra sem vállalkoztak, hogy legalább pontosan rögzítsék a tanulóviszony idejét.

- a szakmunkástanulók életében és képzésében egyaránt csak a felszabadulás hozott alapvető változást. eleinte csak a leg-súlyosabb problémák megoldására kerülhetett sor. 1945-46-ban rendelettel szabályozták a tanulóidő és a szabadság tartamát, az üzemeket költöztették, hogy tanoncaiknak - olcsó áron - meleg ételt adjanak, s megkezdődött a tanoncotthonok építése. a szocialista nagyüzemi szakmunkásképzés útján az első jelentős lépést az 1949. évi 4. törvény jelentette. e törvény megalkotásával vette kezdetét hazánkban a szocialista szakmunkásképzés alapjainak lerakása, a képzés személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása.

- az 1949-es törvény megalkotása óta arányaiban és korszerűségében jelentősen átalakult a magyar gazdasági élet, s ezért a szakmunkásképzésnek egyre nagyobb a jelentősége.

/folyt. köv./

21-

bkk. 3. 8/ veres józsef..... 1. folyt./ gy

emelkedett a szakmunkástanulók általános műveltsége: 1949-ben a tanulóknak még csak 37 százaléka rendelkezett a nyolc osztályos általános iskolai végzettséggel, az 1968-69-es tanévben beiskolázott tanulóknak pedig már csak 0,1 százaléka nem végezte el az általános iskola nyolc osztályát.

a miniszter ezután hangsúlyozta, hogy a népgazdaság szerkezetében végbement változások és a mezőgazdaság szocialista átszervezése a szakmunkásképzés számára újabb nagy feladatokat jelentett és jelent. mind több jól kvalifikált szakmunkást igényel a kereskedelem és a szolgáltató hálózat is. évről-évre növekszik a kiképzett szakmunkások száma. 1968-ban már 59 000 tanuló tett szakmunkás vizsgát - szemben az 1951. évi 13 000-rel és az 1959. évi 23 000-rel. míg 1949-50-ben körülbelül hatvanezer szakmunkás tanulót tartottak nyilván, az idei tanévben számuk meghaladja a 220 000-et.

a fejlődés ellenére jónéhány feladatot kell még megoldani. az egyik legégetőbb probléma, hogy egyes szakmákban kevés a jelentkező, az ország némelyik területén pedig még az úgynevezett népszerű szakmákban sincs utánpótlás. ez arra int, hogy a különböző középfokú iskolatípusokban megfontolt tervezés alapján történjék a beiskolázás, ugyanakkor - különösen a munkaerőhiánnyal küzdő szakmákban - fokozottan javítsák a munkafeltételeket, következetesen alkalmazzák az anyagi ösztönzőket, fejlesszék a műszaki színvonalat. meg kell találni a módját, hogy a fiatalok egyéni kívánságai és vágyai jobban összhangba kerüljenek a társadalmi érdekekkel.

a miniszter ezután a nők foglalkoztatásáról szólt, s megemlítette, hogy ma már a szakmunkástanulók 23,7 százaléka leány, szemben az 1949-50. évi 12,5 százalékkal. a női szakmunkások száma az elmúlt husz évben majdnem hatszorosára emelkedett. a nők szakmai képzését továbbra is kiemelt feladatként kell kezelni. veres józsef a továbbiakban az üzemek felelősségéről, a tanulóknak nyújtott üzemi segítség nagy jelentőségéről szólt. a képzés feltételeinek biztosításáért, korszerű tanműhelyek létesítéséért a miniszter külön köszönetet mondott a dunai vasmű, a ganz-mávas, a beloiannisz gyár, a csepel művek, a budapesti lakásépítő vállalat, az egyesült gyógyszer és tápszergyár, a gépáruipari vállalat, a fűzfői nitrokémia ipartelepek és más vállalatok vezetőinek és illetékes munkatársainak. hozzáfűzte azonban, hogy a jó példákat sajnos még nem minden vállalat követi. az új gazdasági mechanizmus azonban a szakmunkástanuló képzésben is több kezdeményezésre, nagyobb felelősségérzetre ösztönzi majd a vállalatokat.

/folyt. köv./

bk. 3. / veres józsef.... 2. folyt./ gy

- a termelés műszaki alapjainak változásával, az önállóbb termelés-szervező munka kialakulásával olyan szakmunkások iránt növekedett az igény, akiket a változó feladatoknak megfelelően a legjobban tudnak foglalkoztatni a vállalatok. ilyen szakmunkásokat akarunk nevelni és ezért fokozatosan megszüntetjük a szakmai oktatás túlzott differenciáltságát és megteremtjük a széles alapon nyugvó, lépcsőzetesen felépülő szakmai képzést. egyes szakmákban a természettudományos ismereteket, a magasabb műszaki felkészültséget is mind inkább megkövetelik a vállalatok a szakmunkástól. számítanunk kell arra, hogy a szakmunka a legösszetettebb szellemi és fizikai tevékenységek közé fog tartozni, ennek megfelelően az elméleti oktatásra szánt időt emelnünk kell.

veres józsef a továbbiakban azt fejtegette, hogy az 1968-69-ben beiskolázott szakmunkástanulók 16 százaléka emelt szintű képzésben vesz részt, s a tervek szerint 1975-re uralkodóvá válik a szakmunkásképzésnek ez a formája. ilyen módon előnyösen biztosítani lehet, hogy a munka mellett középiskolai tanulmányokat is folytathassanak a fiatalok. a tervezett reform főként azért nagy jelentőségű, mert így a munkásosztály gerincét képező szakmunkásokat az eddiginél magasabb műszaki és általános műveltséggel lehet felkészíteni felelősségteljes társadalmi és termelési feladatainak ellátására.

- a képzés feltételei jelenleg nincsenek összhangban az igényekkel, 1966-ig ugyanis számottevő fejlesztésre lényegében nem került sor. az utóbbi években azonban kormányzatunk már igen jelentős anyagi eszközöket biztosított a szakmunkásképző iskolák fejlesztésére, az elmaradás csökkentésére. a harmadik ötéves terv időszakában várhatóan 624 tantermet, 1 110 tanműhelyi munkahelyet létesítenek, az otthonok befogadóképessége pedig több mint 3 400-zal bővül. a fejlesztést folytatni kell, mert iskoláink zsúfoltak, nehéz körülmények között - általában két műszakban - oktatnak. folyamatban van a távlati iskolahálózat-fejlesztési terv kidolgozása, amely messzemenően figyelembe veszi a lakosság települési viszonyait és a gazdaság regionális fejlesztését.

/folyt. köv./

bkk. 3. / veres józsef.... 3. folyt./ gy

a miniszter ezután utalt arra, hogy a népgazdaság szerkezetében és a képzésben végbement változások nyomán mind több jogszabály jelent meg, s e jogszabályok között ma már nehéz eligazodni. tapasztalhatók ellentmondások is. ugyanabba a szakmunkásképző iskolába járó tanulóknak például - a különböző jogszabályok alapján - a napi gyakorlati oktatási ideje lehet hét, de nyolc óra is, attól függően, hogy a népgazdaság melyik szektorához tartozik. bizonyos oktatási szünetek egyes tanulókat az elméleti és a gyakorlati oktatás alól, másokat csupán az elméleti oktatás alól mentesítenek. indokolatlan különbségek vannak a tanulókat megillető juttatásokban is. mindezt az ifjúság érdekvédelmi szervei, továbbá a szülők és a vállalatok már többször, jogosan kifogásolták. az észrevételeket az előterjesztett törvénytervezetben figyelembe vették.

veres józsef rámutatott, hogy az 1949. évi 4. törvény - az akkori helyzethez igazodva - a nem állami szektorokban meghagyta a tanulók szerződötetésének rendszerét. mint mondta, erre ma már nincs szükség, mert a jogokat és kötelezettségeket nem a két fél megállapodása, hanem a jogszabályok írják elő.

az előterjesztett törvényjavaslat - folytatta - a képzést úgy szabályozza, hogy az megfeleljen a gazdasági, az oktatáspolitikai, a szociális és az egészségügyi követelményeknek egyaránt. ugyanakkor átfogó, egységes és korszerű jogszabályi rendezésre törekszik. az eredményes képzés alapvető követelménye, hogy szoros kapcsolatban álljon a termeléssel. a törvényjavaslat értelmében ezért a gyakorlati oktatást továbbra is elsősorban a vállalatoknál kell megszervezni. ez biztosítja, hogy a szakmunkás-tanulók már a választott szakma megtanulása közben megszokják az üzemi légkört, beilleszkedjenek az üzemi kollektívába, részt vegyenek a termelési tervek teljesítésében. a törvényjavaslat hangsúlyozza az iskolák és a vállalatok kapcsolatának fontosságát. lehetőséget ad arra is, hogy a vállalatok és a tanulók között az eddigieknél hatékonyabb érdekeltiségi kapcsolat alakuljon ki: a vállalat a képzési idő utolsó felében ösztöndíj helyett szakmunkás-béret is fizethet tanulójának, sőt a termelésben elért eredmény alapján az előírt juttatásokon felül jutalmat is adhat. a nehezen beiskolázható szakmák tanulóit havi 250 forint társadalmi ösztöndíjban részesíthetik.

folyt. köv./

bkk. 3. / veres józsef.... 4. folyt./ gy

- az új szabályozás széleskörű lehetőséget nyújt arra is, hogy a vállalatok felnőttek képzése útján jussanak újabb szakmunkásokhoz. ezen túl is lesz lehetőség egyéni felkészülés alapján a szakmunkásképzés megszerzésére, sőt új lehetőségként a jövőben esti szakmunkásképző iskolát is lehet szervezni. a képzéssel már rendelkező dolgozók - meghatározott szakmai gyakorlat letöltése után - rokonszakmában újabb szakmunkásképzést szerezhetnek, ha kiegészítő vizsgát tesznek.

- a törvényjavaslat - folytatta - szociális és egészségügyi szempontból is egységes, átfogó rendezésre törekszik. a javaslat értelmében csökken a szakmunkás-tanuló fiatalok fizikai igénybevétele. a jelenlegi, általában 48 órás foglalkoztatási idő 42 órára mérséklődik. ezzel a népgazdaság egyes szektorai között megszűnnek az egyébként teljesen indokolatlan és sok vitát kiváltó különbségek. a törvénytervezet a jelenlegi évi 30 munkanap szabadság helyett a többi iskolatípusban szokásos oktatási szünetet, 45-46 napot biztosítja a tanulók részére.

- a javaslat egészségügyi vonatkozásai biztosítékot nyújtanak arra, hogy a tanulók megfeleljenek a választott szakma egészségügyi követelményeinek. a képzési idő alatt gondoskodni kell a fiatalok rendszeres orvosi vizsgálatáról. a törvénytervezet megtölti a tanulók éjjeli foglalkoztatását, kötelezővé teszi munkaegészségügyi oktatásukat és előírja az iskolai munkavédelmi szabályzat kidolgozását. a szakmunkás tanulóknak a felnőtt dolgozókkal azonos feltételek szerint kell a védőfelszerelést biztosítani.

- a javaslat törvényi szinten kíván gondoskodni a tanulók munkavégzésével összefüggő szociális juttatásokról. előírja, hogy a tanulót ugyanolyan munkaruha-juttatás illeti meg, mint a vele azonos munkafeltételek között dolgozó idősebb munkásokat. munkanapokon mindenütt kedvezményes étkeztetés jár a tanulóknak. a javaslat változatlanul fenntartja és törvényi szinten rögzíti a szociális fejlődésünk jelentős vívmányát: a tanulókat megillető társadalombiztosítási és szociális juttatások rendjét.

expozíció befejező részében a miniszter rámutatott, hogy a törvényjavaslat kidolgozásakor nagy figyelmet fordítottak az érintettek széles körének véleményére.

/folyt. köv./

parlament

bkk. 3. / veres józsef.... 5. folyt./ gy

a szakmunkásképzés helyzetéről - még a törvényalkotó munka megkezdése előtt - tárgyaltak a megyei tanácsok és a párt végrehajtó bizottságok, a megyei pártbizottságok oktatási felelősei, a nagyvállalatok vezetői. napirendre tűzték a témát az országos diáktanácskozáson és az oktatási szakemberek értekezletein. a felmerült indítványok többségét figyelembe vették. a törvényjavaslatot megtárgyalta és elfogadásra ajánlotta a szot elnöksége, a kisz intéző bizottsága és az országos oktatási tanács.

- meggyőződésem, hogy - elfogadás esetén - az új törvény eléri célját, jól szolgálja munkásosztályunk és társadalmunk ügyét. kérem a tisztelt országgyűlést, hogy vitassa meg és fogadja el a szakmunkásképzésről szóló törvényjavaslatot - fejezte be beszédét veres józsef munkaügyi miniszter./mti/

--

- 26 -

parlament

bkk. 4. megkezdte tanácskozását az országgyűlés

t hi-jf-sl-pr-tf/gk,ww,tm,hné/gy/zs

1969. szeptember 24.

Szombán délelőtt 11 órakor megnyílt az országgyűlés őszi ülés-
szaka.

az ülésen részt vett losonczy páll, a népköztársaság elnöki tanácsának elnöke, kádár jános, a magyar szocialista munkáspárt központi bizottságának első titkára, fock jeno, a forradalmi munkásparaszt kormány elnöke, továbbá apró Antal, biszku béla, fehér lajos, gáspár sándor, kállai gyula, komócsin zoltán, szirmai istván, az mszmp politikai bizottságának tagjai, valamint a politikai bizottság póttagjai, a központi bizottság titkárai és a kormány tagjai. a diplomáciai páhelyokban a budapesti diplomáciai képviseltek számos vezetője foglalt helyet.

az ülészakot kállai gyula,

az országgyűlés elnöke elöljáróban kegyelettel emlékezett meg a vietnami nép nemrég elhunyt nagy fiáról, ho si minh elvtársáról.

- személyében a hős vietnami nép hivatott vezetőjét, a nemzetközi munkásosztály és a nemzeti felszabadítási mozgalmak kiemelkedő alakját veszítette el a haladó emberiség - mondta. - a mély gyászban fájó szívvel osztozott a magyar nép is: őszinte, igaz barátunk, közös küzdelmeink példamutató harcostársa távozott el közülünk.

- ho si minh életutja századunk legfontosabb társadalmi-történelmi folyamatainak - a szocializmus győzelmének s a gyarmati népek felszabadulásának - örökké élő példája. neve elválaszthatatlanul összeforrt a nemzetközi munkásosztály és a gyarmati népek szoros szövetségéért folytatott harccal; az elnyomott népek felszabadulásáért, a társadalmi haladásért, a nemzetközi békéért vívott küzdelemmel.

- ho si minh eltávozott közülünk, de az úgy, melynek életét szentelte, diadalt arat! szilárd meggyőződésünk, hogy a hős vietnami nép - szoros szövetségben a testvári szocialista országok népeivel, s a világ minden haladó erejével - megvalósítja nagy fia végakarát!

a beszéd elhangzása után az országgyűlés tagjai tiszteletük és kegyeletük jeléül egy perces néma felállással adóztak ho si minn emlékének.

/folyt. köv./

- 27 -

11.25/11

11.50

12.30 DM

parlament

bkk. 4. /megkezdte... 1. folyt./-szb

az elnök ezután az mszmp központi bizottságának és a hazafias népfront országos tanácsának a felszabadulás 25. évfordulója alkalmából közzétett felhívásáról szövegt.

- a felszabadulás sorsfordulót jelentett népünk életében: lehetővé tette számára, hogy évszázados szabadságküzdelmeit, a munkásosztály vezetete osztályharcait végső diadalra vigye és elinduljon egy új ország, a szocialista Magyarország megteremtésének nehéz, de felfelé ívelő útján.

- a magyar szocialista munkáspárt központi bizottsága és a hazafias népfront országos tanácsa ez alkalmából felhívással fordult a magyar néphez, s felszólította szocialista hazánk polgárait, hogy méltóképpen ünnepeljék meg felszabadulásunk jubileumi évfordulóját.

- a felszabadulási ünnepségeken örök háttérrel emlékezünk meg azokról a hazafiakról, akik népünk szabadságáért, boldogabb jövőkéért harcoltak; kegyelettel és tisztelettel adóunk a szovjet nép hős fiainak, a vörös hadsereg harcosainak, a bolgár, a jugoszláv, a román és más népek fiainak, akik a magyarországi felszabadító harcokban küzdöttek és hősi áldozatokat hoztak. az évforduló alkalmát ad arra is, hogy számbavegyük negyedszázados szocialista fejlődésünk eredményeit, történelmi jelentőségű vívmányait és felvázoljuk a jövő feladatait.

- a magyar szocialista munkáspárt központi bizottsága és a hazafias népfront országos tanácsa újabb nagy tettekre, a szocializmus teljes felépítésére hívja harcra a magyar népet. meggyőződésem, hogy valamennyi képviselőtársam nevében állapíthatom meg: a magyar népköztársaság országgyűlése, a nép hatalmának a legmagasabb fóruma, teljes egyetértését fejezi ki a párt és a népfront felhívásával. kérem képviselőtársaimat, hogy a munkahelyükön, a választókerületükben és itt az országgyűlésben végzett munkájukkal tevékenyen járuljanak hozzá a jubileumi ünnepségek sikeréhez. a felhívás szellemében segítsék elő, hogy népünk szorgos alkotómunkája nyomán, hazánk még gyorsabban haladjon előre a negyedszázada megkezdett útján, a szocialista fejlődés újabb magaslatai felé!

kállai gyula ezután bejelentette, hogy a népköztársaság elnöki tanácsa az országgyűlés legutóbbi ülészaka óta alkotott törvényerejű rendeleteiről szóló jelentését - az alkotmány rendelkezéseinek megfelelően - bemutatta és a jelentést a képviselők kezébe kapta.

/folyt.köv./

11.30/11

- 28 -

11.30
13.30 DM

parlament

bkk. 4. / megkezdte... 2. folyt./ gy

bejelentette továbbá, hogy a minisztertanács beterjesztette a magyar népköztársaság és a bolgár népköztársaság között szófiban, 1969. július 10-én aláírt barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés törvénybe iktatásáról, továbbá a szakmunkásképzésről és a gázenergiáról szóló törvényjavaslatokat. ezeket előzetes tárgyalás céljából megkapták az országgyűlés állandó bizottságai és szétosztották a parlament tagjai között.

kállai gyula javaslatára az országgyűlés ezután elfogadta az ülészak tárgysorozatát. ez a következő:

- 1./ a magyar népköztársaság és a bolgár népköztársaság között kötött barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés törvénybe iktatásáról szóló törvényjavaslat;
- 2./ a szakmunkásképzésről szóló törvényjavaslat;
- 3./ a gázenergiáról szóló törvényjavaslat.

ezután napirend szerint megkezdődött a magyar népköztársaság és a bolgár népköztársaság barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződésének törvénybe iktatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

péter jános külügyminiszter emelkedett szólásra.

/folyt. köv./

- 29 -

11.30/gy

12.00
13.30 DM

parlament

bkk. 4. / megkezdte... 3. folyt./ gy

péter jános, - mai bkk. 1-es anyagként közölt - beszédének embargóját feloldjuk, s egyben a következő javításokat adjuk a beszédre:

az 1. bekezdés utolsó sorában: ... feltételei javításának.

a 2. folytatás 2. bekezdésének 8. sorában: ... budapest és hungária névvel....

a 3. folytatás 1. bekezdésének utolsó előtti sorában: ... törekvések és a szocialista internacionalizmus....

a 4. folytatás 5. bekezdésének utolsó előtti sorában: ... nyilvánvaló - az egyesült államokban is -, hogy az...

az 5. folytatás 1. bekezdésének 8. sorában: ... tevékenységben való részvételüknek fokozása érdekében.

a 2. bekezdés utolsó sorában: ... szélesebbé vált az utóbbi időben.

a 6. folytatás 1. bekezdésének utolsó sorában: ..értekezleteit, két- és többoldalu tanácskozásait.

a 2. bekezdés 2. sorában: ... ülésén a magyar kormányt biztalmag, hogy az...

ugyanabban a bekezdésben a 14. sor közepén a mondat így fejeződik be: ... a realitások előtt e vonatkozásban sem.

ugyanabban a bekezdésben a 18. sorban a szöveg helyesen: ... tett minden korábbi javaslatunkra...

a 7. folytatás 2. bekezdésének 6. sora elején a szöveg így hangzik: .. voltunk - már 1965 őszén - akik...

ugyanazén bekezdés 13. sorának közepétől a mondat így folytatódik: ... amennyinek kivonására nixon elnök most számszerű

tevékenységet tett. ma már viszont tizszer annyi van.

/folyt. köv./
12.55/11

1300

parlament

bkk. 4. / megkezdte... 4. folyt./ g

a 8. folytatás 1. bekezdésének 7. sora helyesen így végződik: ... nemzetközi együttműködést az ENSZ-ben és elsősorban...

a 2. bekezdés 5. sorának közepén a nagyon szó elmarad.

ugyanabban a bekezdésben a 6. sor így végződik: ... nyitott kérdések, kisebb és nagyobb jelentőségűek.

ugyanitt a 13. sorban a mondat így fejeződik be: ... rendezés-re jutottunk.

a 3. bekezdés 9. sorától kezdve a szöveg így hangzik:

ezeknek a kis- és nagyjelentőségű kérdéseknek a megoldása felé csak lépésről-lépésre lehet előrehaladni. minél bonyolultabbak a kérdések, annál apróbb lépéseket; az apróbb ügyekben is mindig a gondos nagy kérdések jelentőségét látva és érzelve, a realitásokat, a kölcsönös jogos érdekeket tiszteletben tartva és előrevívő kompromisszumokra törekedve. így lehet a nemzetközi viszonyokat javítani. a mi külpolitikánk erre törekszik.

a 9. folytatás 4. sorának az eleje helyesen így hangzik:

... népköztársaság alapvető külpolitikai törekvéseinek, politikai elveinek....

x x x

erdei lászlóné,

----- a magyar nők országos tanácsának elnöke, szabolcs megye 16. számú választókerületének országgyűlési képviselője, a törvényjavaslat előadója - a külügyi bizottság véleményét támogatva - hangsúlyozta: a szerződés törvényerőre emeléseivel nem egyszerűen egy formális aktusnak tesz eleget az országgyűlés. többről van szó: a két testvéri szocialista ország baráti kapcsolatainak megerősítéséről.

/folyt. köv./

13.00/11

1300
1300

parlament

bkk 4. /megkezdte... 5. folyt./-szb

- az országgyűlés külügyi bizottsága egyöntetűen helyeselte az 1948. július 16-án kötött szerződés megújítását. a magyar népköztársaság és a bolgár népköztársaság közt a szerződés megújításakor figyelemmel volt a két ország szocialista építőmunkája tapasztalatainak, eredményeinek huszéves összegezésére, számba vette az Európában és az egész világon végbement változásokat. a barátság, az együttműködés és a kölcsönös segítségnyújtás új okmánya egyformán szolgálja mindkét nép javát, boldogulását, a szocialista társadalom fejlődését.

- miért ilyen természetes és magától értetődő a magyar és a bolgár nép barátsága, hol ered e barátság forrása és miből táplálkozik évszázadok óta? vannak történések, akik rokonnak tartanak bennünket. azt írják: „a magyarokkal rokon bolgár nép 681-ben foglalta el jelenlegi hazáját... teljes bizonyossággal nem tudjuk még, hogy a történések véleménye mennyiben felel meg a valóságnak. egyet azonban bizonyosan tudunk: a tatárjárás, a török dúlás, a habsburgok gyarmati iga bennünket is arra tanított meg, amire bolgár testvéreinket 170 éven át a bizánci és majd félévszázadon át a török rabság - nevezetesen a szabadság szeretetére és tisztelésére. ezért is valljuk mi éppen annyira magunkénak hriszto botóvet, mint a bolgár nép petófit és kussuthot, ezért áll annyira közel hozzánk dimitrov tanítása a népfrontpolitikáról, mint hozzájuk a mi népi, nemzeti összefogásunk a szabad életért.

- az éppen most ünnepezt jubileum, a 25 esztendő előtt szeptember 23-án új fejezetet nyitott közös történelmünkben: ekkor léptek hazánk sokat szenvedett földjére a szovjet csapatok, oldalukon a bolgár nép fiai. barátságunkat vérrel pecsételték meg, sirjaink meghatódottan tesszük le minden alkalommal a tisztelet virágait s emléküket megőrizzük.

- huszonöt éve együtt kezdett új életet a bolgár és a magyar nép. gyakoriak és hasznosak voltak a kormány szintű találkozások budapesten és szófiában. állami és pártvezetőink mindig elégedetten állapították meg, hogy teljes a nézetazonosság közöttünk az alapvető kérdésekben. egy elvet vallunk a varsói szerződés jogosultságában és szükségességében, egyformán a keletben látjuk országaink gazdasági felemelkedésének útját. mert úgy véltük jónak, közös vállalkozásokban kamatoztatjuk erősségeinket, lehetőségeinket, s így alkotunk többet, jobbat, mint amire egymagunkban képesek lehetnénk.

/folyt.köv./

13.10/11

- 32 -

13^{sz}
1300 Day

parlament

bkk 4. /megkezdte... 6. folyt./-szb

- éppen ezért találkozunk teljes egyetértésünkkel a törvényjavaslat indokolásának az a megállapítása, hogy az új szerződés híven tükrözi a két testvéri szocialista ország és a két nép kapcsolataiban, együttműködésében végbement fejlődést. a szerződésben annak is hangot adunk, hogy hozzá kívánunk járulni európa és a világ békéjének, biztonságának megőrzéséhez. európa békéje nagymértékben függ attól is, hogy a balkán ne válhasson többé a földrész löperes herdjává. éppen ezért nagyra értékeljük és minden erőnkkel támogatjuk a bolgár népköztársaságnak azt a törekvését, hogy a balkán atomfegyvermentes övezetté váljék. ez a törekvés pontosan illeszkedik a budapesti felhívásban foglaltakhoz, amelyek megvalósításáért a többi szocialista országgal együtt fáradozhatatlanul munkálkodunk.

- tisztelt országgyűlés!

a külügyi bizottság a magyar népköztársaság és a bolgár népköztársaság között 1969. július 10-án aláírt barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést megvitatta és elfogadta. a szerződés megerősítő okiratait 1969. szeptember 8-án budapesten kicserélték. a külügyi bizottság nevében kérem a tisztelt országgyűlést, hogy iktassa törvénybe a szerződést.

szünet következett, majd

vass istvánné

----- vette át az elnökiést.

szilágyi sándor,

----- a veszprém megyei 11. számú választókerület képviselője, a vegyipari szakszervezet főtitkára őszinte örömmel támogatja a magyar-bolgár barátsági, együttműködési s kölcsönös segítségnyújtási szerződés megújítását.

- amikor e kérdést tárgyaljuk - mondotta - a nagyszerű melegszívű bolgár népre gondolunk, a bolgár hazafiakra, akik az évszázadok során annyi hősi harcot vívtak, s oly sokat szenvedtek hazájuk függetlenségéért, mindig volt erejük arra is, hogy támogassák más népeket, így a mi népünknek a függetlenségért és felszabadulásért vívott harcát is.

a bolgár nép - a felszabadulás óta eltelt 25 év alatt - felszámolta az évszázados elmaradottságot, s ipara ma már egy hét alatt annyit termel, mint 1939-ben egész esztendőben. ezt az eredményt saját erőforrásokra támaszkodva, a szovjetunió segítségével a többi baráti, szocialista országgal testvéri együttműködésben érte el.

/folyt.köv./

13.30/11

- 33 -

13^{sz}
1400 Day

parlament

bkk 4. /megkezdte... 7. folyt./-szb

- országaink a nemzetközi szocialista munkamegosztás elveivel összhangban, a baráti együttműködés és a kölcsönös előnyök alapján fejlesztik és szilárdítják gazdasági és tudományos-műszaki kapcsolataikat, egyeztetik népgazdasági terveiket, szélesítik a termelésben a szakosítást és a kooperációt, a kgt keretében elősegítik az együttműködés további fejlődését. együttműködésünk új formájának, az ipari kooperációnak kitűnő példájaként a bolgár népköztársaságban - közös magyar-bolgár beruházással - szodagyár létesül, amely a fontos termékektől hazánk szükségleteit is kielégíti. az 1971-75-ös évekre folyamatban levő népgazdasági tervegyeztető tárgyalásokon mindkét ország az együttműködés, a gyártmányszakosítás újabb lehetőségeinek feltárásán munkálkodik.

a képviselő ezután a két ország tömegszervezeteinek egyre mélyülő baráti, elvtársi kapcsolatait méltatta. kiemelte, hogy a tömegszervezetek képviselői a szakszervezeti világszövetségben és egyéb nemzetközi fórumokon közösen harcolnak a békéért, a biztonsáért, az emberi haladásért.

- meggyőződésem, hogy a szerződés megújítása és elfogadása további testvéri együttműködésnek lesz alapja, ezért a törvényjavaslatot elfogadom, és elfogadásra ajánlom, - fejezte be felmondását szilágyi sándor.

ezután

komócsin zoltán, a politikai bizottság tagja, a kb titkára emelkedett szólásra.

beszédét a mai bkk 2. kiadásunkon közzöltük, az embargót az alábbi javításokkal feloldjuk:

az 1. folytatás, első bekezdés negyedik sorában ... az új társadalom teljes felépítésén, ... irandó.

a 4. folytatás első bekezdésének utolsó mondata /ehhez mi is megadunk... segítséget./ törleendő.

/folyt.köv./

14.27 bh

- 34 -

1430
1440 DM

parlament

bkk. 4. / megkezdte... 8. folyt./ gy

komócsin zoltán nagy tapsal fagadott beszéde után

darvasi istván

----- a magyar hírlap főszerkesztője /budapest 18. számú választókerület/ szólalt fel. hangsúlyozta, a szocialista országok kétoldalu és multilaterális együttműködése, s az azt megtestesítő szerződés történelmileg új jelenség az államközi kapcsolatokban. a szocialista országok szerződéseit ugyanis nem szolgálják sem dicsasztikus, sem hatalmi érdekeket, nem irányulnak senki ellen, és nem az a céljuk, hogy fegyveresen klerészakolt imperialista hatalmi egyensúlyt fenntartsanak, avagy fennálló hasonló hatalmi egyensúlyt fegyveres erőszakkal megváltoztassanak. a szocialista országok ezekben a szerződéseken védelmi szándéku kölcsönös katonai segítségnyújtásuk, valamint a szocialista építésüket szolgáló politikai, gazdasági és kulturális együttműködésük keretelt szabják meg. kölcsönös katonai segítségnyújtásuk a legteljesebb mértékben összhangban áll az egyesült nemzetek szervezetének alapokmányával, az európai szocialista országok védelmét szolgáló varsói szerződéssel, elősegíti a szerződő felek internacionalista barátságát, valamint politikai, gazdasági és kulturális fejlődését. s ami a leglényegesebb, ez a szerződés - éppen úgy, mint minden hasonló célu megállapodás - mindkét fél nemzeti érdekeit és nemcsak a kétoldalu együttműködést, hanem általában a szocialista országok együttműködését, még szélesebb értelemben pedig az egész világ békéjét is szolgálja.

- magától értetődő, hogy a szocialista országok népei, teljes nemzeti függetlenségük és szuverénitásuk birtokában, azokban keresik és találják meg szövetségeseiket, akikkel a leginkább megegyeznek az érdekeik. ebből következik, hogy szocialista országnak szocialista ország a legközelebbi és legtermészetesebb szövetségese, hiszen alapvető nemzeti érdekeik az élet minden területén azonosak, s kapcsolataikban nem lehet helye a szocializmustól idegen érdekeknek.

- a szocialista építés módszerei az egyes országok történelmi, társadalmi és gazdasági adottságaitól függően eltérhetnek, és a gyakorlatban el is térnek egymástól, ez azonban mit sem változtat azon, hogy társadalmi fejlődésükhöz mindnyájuknak békére van szükségük; ennek szolgálatában az egymásközi kapcsolataikban a szocialista internacionalizmus, más társadalmi rendszerű országokhoz fűződő viszonyukban pedig a békés egymás mellett élés elvi politikáját folytatják.

/folyt. köv./
14.50

- 35 -

1430
1440 DM

parlament

bkk. 4. / megkezdte... 9. folyt./ gy

fejlesztik saját, valamint közös védelmüket, küzdenek az imperializmus, a kolonializmus és minden erő ellen, amely a nemzeti függetlenség, a politikai és gazdasági önrendelkezés útjában áll. ez a természetes szövetség teszi lehetővé a mindnyájuk érdekeit egyaránt szolgáló gazdasági együttműködést, amely a napjainkban végbenemő tudományos és műszaki forradalom, s a nemzetközi munkamegosztás szempontjából, szükséges és elkerülhetetlen - mondta.

a törvényjavaslatot elfogadta.

a törvényjavaslat vitáját az elnöklő vass istvánné lezárta, s megadta a szót péter jános külügyminiszternek, aki válaszolt az elhangzott észrevételekre.

a külügyminiszter megállapította, hogy a hozzászólások sok helyes érveléssel egészítették ki azokat az indokokat, amelyek a két baráti ország új együttműködési szerződésének szükségességét bizonyítják. kiemelte, hogy a felszólalások számos vonatkozásban gazdagították a nemzetközi kérdésekkel kapcsolatos ismeretanyagot, s jelentősen hozzájárultak az általános tájékozottság növeléséhez, a magyar-bolgár kapcsolatok fejlődéséhez. befejezésül kérte az országgyűlést, hogy a szerződést hagyja jóvá, s iktassa az ország törvényei közé.

ezután határozathozatal következett. az országgyűlés a magyar népköztársaság és a bolgár népköztársaság között szófiban, 1969. július 10-én aláírt barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés törvénybe iktatásáról szóló törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben - egyhangulag - elfogadta.

a törvényjavaslat megszavazása után az elnöklő vass istvánné a következőket mondta:

- most, miután a bolgár népköztársasággal megkötött barátsági szerződésünket törvényeink sorába iktattuk, erről a helyről is szívből jövő üdvözlésünket és jókívánságainkat küldjük a testvéri bolgár népnek, kormányának és nemzetgyűlésének; kívánjuk, hogy ez a szerződés is fejlessze tovább a szocialista internacionális elvein alapuló hagyományos baráti kapcsolatainkat, együttműködésünket - mondta a képviselők nagy tapsa közben.

ezután ebédszünet következett.

/folyt. köv./
14.55

- 36 -

15320

parlament

bkk 4. /megkezdte... 10. folyt./-szb

szünet után kállai gyula elnökletével folytatódott az ülés, s áttértek a második napirendi pontra, a szakmunkás képzésről szóló törvényjavaslat tárgyalására.

veres józsef

munkaügyi miniszter emelkedett szólásra.

veres józsef beszédét mai bkk 3. számú kiadásunkon ismertettük. az embargót a következő javítással feloldjuk:

az 1. folytatás utolsó bekezdésében az alulról számított hatodik sorból a fűzfői nitrokémia ipartelepek nevét kérjük törölni.

a 2. folytatás utolsó bekezdésének első sorában a szöveg helyesen: „... nincsenek a g é s z e n összhangban...„

a 3. folytatás utolsó sorában a szöveg helyesen: „... tanulói társadalmi ösztöndíjban részesíthetik., /a havi 250 forint tehát kimarad./

kónyi gyula,

/budapest 41. számú választókerület volt - az országgyűlés ipari, valamint jogi, igazgatási és igazságügyi bizottságának megbízásából - a szakmunkásképzésről szóló törvényjavaslat előadója.

hangsúlyozta, hogy a születőben levő új jogszabály segítséget ad majd a munkásosztály szervezett utánpótlásához. biztosítja a javaslat távlatokban is olyan szakmunkásréteg kiképzését és nevelését, amely - lépést tartva a technika fejlődésével - egyre magasabb színvonalon és mind kulturáltabban képes a népgazdaság számára nélkülözhetetlen anyagi javakat termelni, a speciális szakmunkát is elvégezni. gazdaságpolitikai tekintetben azért nagyjelentőségű a törvényjavaslat, mert a szakmunkásképzés reformjával lehetővé válik majd megfelelő számú, magasan képzett munkaerő biztosítása, ami elengedhetetlen feltétele gazdasági előrehaladásunknak, a technika fejlesztésének, a termelés tökéletesítésének, az élő munkával való takarékoságnak és a termelékenység növelésének.

felhívta a figyelmet arra: vannak, akik hibásan ítélik meg a tételt, hogy a szocialista társadalom emberének minden korábbinál magasabb fokú ismeretekre, tudásra kell szert tennie. ez ugyanis nem azt jelenti, hogy elsősorban íróasztalnál végzett munkával lehet megtalálni a boldogulást. /folyt.köv./

16.20/e fe

- 37 -

14100

parlament

bkk 4. /megkezdte... 11. folyt./-szb

korántsem a fizikai munka lebecsüléséről - és a szellemi munka egyoldalú túlértékeléséről - van szó, sokkal inkább arról, hogy a korábbi értelemben vett fizikai termelő munka egyre több intellektuális tartalommal telítődik, párhuzamosan a műszaki, technikai forradalom előrehaladásával. ez szükségessé teszi, hogy a fizikai munkás is rendszeresen bővítse és alkalmazza elméleti ismereteit, hasznosítsa szellemi erőt a ter-
lésben.

helyes tehát az a tendencia, hogy a szakmunkástanulók ne egyszerűen a fizikai munka műveleteit, fogásait sajátítsák el, hanem középfoku általános műveltségre, műszaki, tudományos vonatkozású alapismeretekre is szert tegyenek. számol a törvényjavaslat a szakmunkásképzés kapcsán a társadalmi igények növekedésével, a népgazdasági követelményekkel és lehetőségekkel, a technika és a technológia rohamos fejlődésével is.

elmondta a továbbiakban könyi gyula, hogy a szakmunkásképzés reform-tervezetének elkészítését két évig tartó, többszáz üzemre, és valamennyi szakmára kiterjedt vizsgálat előzte meg. szakmunkások, mérnökök, közgazdászok, pedagógusok és munkapszichológusok százainak szakértelme, gyakorlata, hivatásszeretete állított testet ebben a munkában. a törvényjavaslat összeállításakor nagy figyelmet fordítottak arra, hogy a jövőben jobb tanulmányi körülmények közé kerüljenek a szakmunkástanulók, képzésükben megvalósuljon a termelvére oktatás elve. a fiatalok oktatásával, nevelésével foglalkozó pedagógusok magasfoku képzettsége, odaadó munkája, a szakma elsajátításához szükséges elméleti, gyakorlati ismeretek megszerzése, a tanulóifjúság szorgalma - mind-mind feltétele a holnap szakmunkásgárdája kialakulásának.

az új jogszabály az élet változó körülményeihez igazodva fogja át a szakmunkásképzés egészét. egyebek között szabályozza az iskolák és a vállalatok kapcsolatát, rendezi a tanintézetek és a tanulók közötti viszonyt, s ezzel lehetővé teszi, hogy a szakmunkásképző iskolák kellőképpen beilleszkedjenek oktatási rendszerünk egészébe. ugyanakkor a szakmunkásjelöltek gyakorlati oktatásában közreműködő vállalatok részére is különféle előnyöket nyújt, lehetővé teszi, hogy a tanulók részt vállaljanak a vállalati termelőmunkából. a fiatalok heti foglalkoztatási idejét egységesen 42 órában állapítja meg a javaslat és az eddiginél hatékonyabb ösztöndíj-rendszer bevezetését szabja meg.

/folyt.köv./

16.30/um He

1910 Dny

parlament

bkk. 4./ megkezdte... 12. folyt./ gy

bejelentette az előadó, hogy a törvényjavaslat előzetes bizottsági vitái során 12 módosító indítványt fogadtak el, amelyeket írásban megküldtek a képviselőknek. az egyik módosító indítvány szerint a szakmunkásképző iskolákat úgy kell minősíteni, hogy azok a középfoku iskolai képzés részét jelentő tanintézetek. egy másik javaslat szerint világosan körül kell határozni azoknak a szakmáknak a körét, amelyeknek elsajátítására kizárólag középfokú végzettséggel lehet jelentkezni. több olyan módosítási javaslat is szhangzott, amelyet a tervezet törvénytervezőre emelkedése után a végrehajtás jogi szabályozása során - illetőleg egyéb gazdaságpolitikai, munkaerőgazdálkodási tekintetben - kell figyelembe venni.

azzal zárta előadói beszédét könyi gyula, hogy a szakmunkásképzés ma hazánkban közvetlenül mintegy 220 ezer tanulót, 390 tanintézetet és többszáz vállalatot érint. ugyanakkor - közvetve - társadalmi és gazdasági életünk egészét szolgálja. biztosítja a szakmunkásképzés továbbfejlődésének, korszerűsítésének lehetőségét, reformterveinek megvalósítását és jogszabályi feltételeit. ezért az előadó a törvényjavaslatot a beterjesztett módosításokkal együtt elfogadta az ipari, a jogi, igazgatási és igazságügyi, valamint a kulturális, a mezőgazdasági, az egészségügyi és szociális állandó bizottság nevében, s javasolta, hogy az országgyűlés is fogadja el.

kaszás imre

----- szakmunkásképző intézeti igazgató /tolna megye
4. számú választókerület/ rámutatott: a törvényjavaslat megnyugtatóan rendezi az ifjúság tekintélyes rétegének oktatási helyzetét, s a szakmunkásképzést középfoku „ranggal”, illeszti be oktatási rendszerünk egészébe. a törvényjavaslat nem csupán a jelenlegi helyzetet kívánja rögzíteni, hanem megszabja a jövő fejlődési irányát is. ezért feltétlenül figyelmet kell fordítani a fejlődés még meglévő akadályainak felszámolására. sok a tennivaló a korszerű, szocialista szakmunkásképzés tárgyi feltételeinek biztosítása terén. jelenleg még átlagosan 141 tanulót kell elhelyezni egy tanteremben, s jóformán minden iskolában kétműszakos oktatás folyik. meglehetősen magas - országosan 40 százalék - a bejáró tanulók aránya; a kollégiumokban a szakmunkástanulóknak mindössze 10-12 százaléka kaphat helyet.

/folyt. köv./

16.35/um He

1910 Dny

parlament

bkk 4. /megkezdte... 11. folyt./-szb

korántsem a fizikai munka lebecsüléséről - és a szellemi munka egyoldalú túlértékeléséről - van szó, sokkal inkább arról, hogy a korábbi értelemben vett fizikai termelő munka egyre több intellektuális tartalommal telítődik, párhuzamosan a műszaki, technikai forradalom előrehaladásával. az szükségesé teszi, hogy a fizikai munkás is rendszeresen bővítse és alkalmazza elméleti ismereteit, hasznosítsa szellemi erőt a természetben.

helyes tehát az a tendencia, hogy a szakmunkástanulók ne egyszerűen a fizikai munka műveleteit, fogásait sajátítsák el, hanem középfoku általános műveltségre, műszaki, tudományos vonatkozású alapismeretekre is szert tegyenek. számol a törvényjavaslat a szakmunkásképzés kapcsán a társadalmi igények növekedésével, a népgazdasági követelményekkel és lehetőségekkel, a technika és a technológia rohamos fejlődésével is.

elmondta a továbbiakban kónyi gyula, hogy a szakmunkásképzés reform-tervezetének elkészítését két évig tartó, többszáz üzemre, és valamennyi szakmára kiterjedt vizsgálat előzte meg. szakmunkások, mérnökök, közgazdászok, pedagógusok és munkapszichológusok százainak szakértelme, gyakorlata, hivatássonterete állított testet ebben a munkában. a törvényjavaslat összeállításakor nagy figyelmet fordítottak arra, hogy a jövőben jobb tanulmányi körülmények közé kerüljenek a szakmunkástanulók, képzésükben megvalósuljon a termelő oktatás elve. a fiatalok oktatásával, nevelésével foglalkozó pedagógusok magasfoku képzettsége, odaadó munkája, a szakma elsajátításához szükséges elméleti, gyakorlati ismeretek megszerzése, a tanulóifjúság szorgalma - mind-mind feltétele a holnap szakmunkásgárdája kialakulásának.

az új jogszabály az élet változó körülményeihez igazodva fogja át a szakmunkásképzés egészét. egyebek között szabályozza az iskolák és a vállalatok kapcsolatát, rendezi a tanintézetek és a tanulók közötti viszonyt, s ezzel lehetővé teszi, hogy a szakmunkásképző iskolák kellőképpen beilleszkedjenek oktatási rendszerünk egészébe. ugyanakkor a szakmunkásjelöltök gyakorlati oktatásában közreműködő vállalatok részére is különféle előnyöket nyújt, lehetővé teszi, hogy a tanulók részt vállaljanak a vállalati termelőmunkából. a fiatalok heti foglalkoztatási idejét egységesen 42 órában állapítja meg a javaslat és az eddiginél hatékonyabb ösztöndíj-rendszer bevezetését szabja meg.

/folyt. köv./

16.30/um he

1210 DW

parlament

bkk. 4./ megkezdte... 12. folyt./ gy

bejelentette az előadó, hogy a törvényjavaslat előzetes bizottsági vitái során 12 módosító indítványt fogadtak el, amelyeket írásban megküldtek a képviselőknek. az egyik módosító indítvány szerint a szakmunkásképző iskolákat úgy kell minősíteni, hogy azok a középfoku iskolai képzés részét jelentő tanintézetek. egy másik javaslat szerint világosan körül kell határolni azoknak a szakmáknak a körét, amelyeknek elsajátítására kizárólag középiskolai végzettséggel lehet jelentkezni. több olyan módosítási javaslat is elhangzott, amelyet a tervezet törvénytervezőre emelkedése után a végrehajtás jogi szabályozása során - illetőleg egyéb gazdaságpolitikai, munkaerőgazdálkodási tekintetben - kell figyelembe venni.

azzal zárta előadói beszédét kónyi gyula, hogy a szakmunkásképzés ma hazánkban közvetlenül mintegy 220 ezer tanulót, 390 tanintézetet és többszáz vállalatot érint. ugyanakkor - közvetve - társadalmi és gazdasági életünk egészét szolgálja. biztosítja a szakmunkásképzés továbbfejlődésének, korszerűsítésének lehetőségét, reformterveinek megvalósítását és jogszabályi feltételeit. ezért az előadó a törvényjavaslatot a betervezett módosításokkal együtt elfogadta az ipari, a jogi, igazgatási és igazságügyi, valamint a kulturális, a mezőgazdasági, az egészségügyi és szociális állandó bizottság nevében, s javasolta, hogy az országgyűlés is fogadja el.

kaszás imre

----- szakmunkásképző intézeti igazgató /tolna megye
4. számú választókerület/ rámutatott: a törvényjavaslat megnyugtatóan rendezi az ifjúság tekintélyes rétegének oktatási helyzetét, s a szakmunkásképzést középfoku „ranggal”, illeszti be oktatási rendszerünk egészébe. a törvényjavaslat nem csupán a jelenlegi helyzetet kívánja rögzíteni, hanem megszabja a jövő fejlődési irányát is. ezért feltétlenül figyelmet kell fordítani a fejlődés még meglévő akadályainak felszámolására. sok a tennivaló a korszerű, szocialista szakmunkásképzés tárgyi feltételeinek biztosítása terén. jelenleg még átlagosan 141 tanulót kell elhelyezni egy tanteremben, s jóformán minden iskolában kétműszakos oktatás folyik. meglehetősen magas - országosan 40 százalék - a bejáró tanulók aránya; a kollégiumokban a szakmunkástanulóknak mindössze 10-12 százaléka kaphat helyet.

/folyt. köv./

16.35/um he

1210 DW

bkk. 4. / megkezdte.... 13. folyt./ gy

e tények ismeretében azt javaslom, hogy már a legközelebbi költségvetés tárgyalásakor biztosítsunk több pénzt a képzés tárgyi feltételeinek javítására - mondta a képviselő. - a javaslat mellett szól, hogy a szakmunkástanulók oktatására fordított beruházás a leghamarabb megtérülők közé tartozik. a szakmunkástanuló ugyanis a képzés költségeinek jelentős hányadát már az oktatás ideje alatt visszatéríti a népgazdaságnak, illetve a képzés lehetőségeit biztosító vállalatnak.

- feltétlenül elősegítendő az oktatás színvonalának emelését, ha a tanulót foglalkoztató vállalat bizonyos támogatást kapna. elképzelhető például egy olyan megoldás, hogy a vállalati tanműhelyek gépei, szerszámai, műszerei - amelyek kizárólag oktatási célt szolgálnak - mentesülnének az eszközlekötési járulékalól. kedvezményesebb kulccsal kellene adózni a felhasznált anyagokat is.

egyetértek mindazokkal a képviselőkkel - mondta Kaszás Imre -, akik a különböző bizottsági ülések vitáin már előttem megfogalmazták: nem valószínű, hogy az a tanuló, akit intézetében ösztönöztek előtti gépeken oktatni, dolgozni tud majd a legmodernebb automatikákon is. megfelelő gazdasági intézkedésekkel kell tehát ösztönözni a vállalatokat tanműhelyük modernizálására, korszerű felszerelésére.

a képviselő a szakmunkásképzésről szóló törvényjavaslatot elfogadta.

dr. Radnai Éva

----- orvos /fejér megye 8. számú választókerület/ fel-szólalásában elmondta: a szakmunkásképző iskolákban is fontos feladat a világnézeti tantárgy oktatása. ezt a megfelelő tanterv ki-választásával és más feltételek megteremtésével fokozatosan biz-tosítani kell.

a képviselő rámutatott arra, hogy az új törvény nagy követelmé-nyeket támaszt a szakmunkás-oktatókkal szemben. ezeknek azonban csak úgy lehetnek eleget, ha az illetékesek gondoskodnak a műszaki pedagógusok szerezett képzéséről és továbbképzéséről. javasol-ta, hogy központi intézkedéssel mielőbb létesítsenek műszaki-peda-gógiai főiskolát. a szakoktató-szervezet továbbképzése sem várhat sokáig magára. az új törvény végrehajtási utasításának a szak-munkás-képző iskolai területek hovatartozását is tisztázni kell.

/folyt. köv./
16.40/um
1410 Dan

bkk. 4. / megkezdte... 14. folyt./ gy

a képviselő indítványozta: a törvény rögzítse, hogy tanulót éjszakai szakmai gyakorlatra nem lehet beosztani. kivételes ese-tekben az iskola igazgatója meghatározott idejű éjszakai oktatást engedélyezhetne, de csak akkor, ha a képzés ezt megkívánja.

a képviselő ezután a parlament egészségügyi állandó bizott-ságának állásfoglalását ismertette képviselőtársaival. az állandó bizottság javasolta, hogy a heti 42 órás elméleti és gyakor-lati oktatási időt mindenképpen tekintsék felső határnak, és sem-miféle jogcímen ne lehessen a tanulókat ennél tovább foglalkoztat-ni. a szabad-szombatos munkarendben dolgozó üzemekben a helyi adottságoknak megfelelően alakítják ki a napi gyakorlati óraszámot.

pázsit Árpád

----- minőségellenőr /budapest 44. számú választókerület/, helyeselte a lépcsőzetes szakmai oktatást, amely lehetővé te-szi, hogy a tanulók - az általánosabb képzésből kiindulva - foko-zatosan sajátítsák el a speciálisabb ismereteket. van azonban olyan szakma - fűzte hozzá -, amelynek ugyan az ipar minden ágá-ban nagy szerepe van, s lényegében egyik alapja a tömeggyártásnak, ismeretét mégsem oktatják közép-, illetve felső szinten. ez a szerszámkészítés.

- elengedhetetlen egy magasabb szaktudású műszaki gárda kinevelése is - hangsúlyozta. arra ugyanis nem lesz idő - már nap-jainkban is csak kényszer megoldás -, hogy a szakmában járato-sabb műszakiak egy-egy fiatal technikust vagy rátermettebb szak-munkást éveken át tanítsanak. emellett a gyártástechnológia kor-szerűsége és hatékonysága is megköveteli a használatos gyártó esz-közök fejlettebb műszaki színvonalát. nehezíti a helyzetet, hogy nem áll rendelkezésre magas színvonalú szakmai irodalom, s jó-részt emiatt nehezen honosodik meg a modern technológia. nem vé-letlen, hogy még ma is harminc-negyven éves konstrukciók talál-hatók többhelyütt a szerszámkészítésben. indokolt volna tehát ezen a területen is a főiskolai szintű oktatás bevezetése - han-goztatta.

a képviselő ezután a törvénytervezettel kapcsolatban több módosító javaslatot terjesztett elő. indítványozta például, hogy a tanuló minden eredményesen befejezett tanévét munkában eltöl-tött évnek tekintsék, s az a vállalat, amelynél szakmunkásként először elhelyezkedik, a tanuló-éveket a vállalatnál eltöltött időnek ismerje el. javaslatát azzal indokolta, hogy a tanuló lényegében részt vesz a termelésben, így megilletik olyan kedvez-mények, amelyekben a gyári kollektíva tagjai részesülnek.

a törvényjavaslatot elfogadta.

/folyt. köv./
16-55/um
1410 Dan

parlament

bkk 4. /megkezdte... 15. folyt./-szb

bánóczy gyula,

-----/szabolcs-szatmár megyei 14-es választókerület/
a kisz megyei bizottságának első titkára kiemelte, hogy az új törvény megfelel a fiatalok legközvetlenebb érdekeinek. a szakmunkásképzésben értünk el eredményeket, de még igen sok a feladat, amelynek megoldásához a törvény jó feltételeket teremt. eddig a fő figyelem a közép- és főiskolai képzésre összpontosult, gyakran háttérbe szorult a szakmunkás képzés, a munkás utánpótlás biztosítása.

kiemelte: a szakmunkás-képzés társadalmi rangjának emeléséhez az anyagi feltételek megteremtése egymagában nem elegendő. fel kell oldani a fizikai munkától való idegenkedést, s ehhez állhatatos felvilágosító - nevelő munka szükséges. az anyagi feltételeket is egyre inkább javítani kell. akadályozza a fiatal szakmunkások képzését a kollégiumok hiánya. szabolcs-szatmár megyében a kollégiumok és tanműhelyek építése a legfőbb feltétele a szakmunkás nevelés eredményei növelésének. a megyében a tanulóknak jelenleg csupán 4,4 százalékát tudják otthonokban elhelyezni.

a képviselő meglepedéssel nyugtázta, hogy az új törvény kötelezi a különböző szervezeteket és iskolákat az ifjúsági szövetség tevékenységének segítésére. az ifjúság igazságérzetével találkozunk az is, hogy a törvény felszámolja a jogokban és a kötelességekben eddig megvolt különbségeket. fontos - mutatott rá -, hogy a végrehajtási utasításokban részletesen szabályozzák majd a tanulók morális jogait is. egyértelműen meg kell szabni, hogy az iskolákban milyen legyen a tanulók önkormányzati rendszere, a fiatalok milyen módon nyilváníthatnak véleményt, tehetnek javaslatokat az iskolában, vagy az üzemben, az őket érintő kérdésekben, a döntések meghozatala előtt.

a képviselő a törvényjavaslatot elfogadta és az országgyűlésnek is elfogadásra ajánlotta.

x x x

a szerkesztőségek figyelmébe!

a bkk 1-es anyag /péter jános beszéde/ 1. stencil utolsó bekezdésének 4. és 5. sorában a zárójelben idézett dátum helyesen: 1948. július 16-án

a 6. folytatás 2. bekezdésének 6. sora végén a mondat helyesen így fejeződik be: ... kivétel nélkül minden kormány-nál, kifejezett visszautasításra sehol sem. azóta is...

/folyt.köv./

17.15/um az 172

- 42 -

parlament

bkk 4. /megkezdte... 16. folyt./-szb

a péter jános beszédének 9. folytatására adott javítás a 9. folytatás 2. bekezdésének negyedik sorára értendő.

a bkk 4. /megkezdte.../ 4. folytatásánk utolsó bekezdésében /erdei lászlóné beszéde/ a harmadik-negyedik sor szövege: ... véleményét tolmácsolva - hangsúlyozta:...

a 6. folytatás 6. bekezdése /szilágyi sándor felszólalása/ második sorában a szöveg helyesen:..., a vegyipari szak szervezet főtitkára elmondotta: őszinte...

x x x

születet következett, majd vass istvánné elnöklétével folytatódott az ülés.

halmágyi ivánné tanárnő,

----- /csongrád megye 12-es választókerület/ elmondta, hogy szűkebb hazájában évek óta nem tudják teljesíteni a szakmunkás-beiskolázási tervet, mert kevés fiatal jelentkezik. 1969-1970-re például 2 350 szakmunkástanuló beiratkozásával számoltak, s jöhetnek az a létszám legalább 500-zal kevesebb a megyei vállalatok majdani igényénél, az előirányzatot csak mintegy felerészben sikerült teljesíteni. az általános iskolák végzőseinek 40 százaléka kérte felvételét szakmunkásképző intézetbe.

rámutatott: az eddiginél célszerűbben kell megszervezni az érdekelt korosztály pályaválasztását, ugyanis gyakorlati tapasztalat, hogy sok fiatal ismeri a különféle foglalkozások munkakörülményeit, a kereseti lehetőségekről nem (sz) szólva, s ami talán a legfontosabb: az alkotómunka öröme, egy-egy hivatás szépsége szinte ismeretlen sokuk előtt. a pedagógusokra, a szülőkre, az ifjúsági szervezetekre vár a feladat, hogy széles skálán bemutassák a szakmaválasztás lehetőségeit. rosszul értelmezett szülői szeretet az, amely a gyerekekre rákényszerített szakmában, pályában akarja látni saját meg nem valósult vágyai beteljesülését. meg kell találni a módját, hogy lehetőség szerint minden fiatal elképzeléseinek, adottságainak, képességének megfelelő kényérkeresetet választhasson, s ne érje csalódás majd munkája során.

/folyt.köv./

17.40/um ke

- 43 -

bkk 4. /megkezdte... 17. folyt./-szb

szóváltette halmágyi Iváné, hogy jelenteg a vállalatok nemigen érdekeltek a szakmunkásképzésben: tartalékalapjuk jelentős hányadát tanműhelyek fenntartására, szakoktatók fizetésére fordítják, s megesik, hogy a felnőtt szakmunkásoknak kevesebb órabért tudnak biztosítani, mint azok a vállalatok, amelyek egyáltalán nem foglalkoznak a munkásutánpótlás szakmunkásképzésével. csak elítélni lehet az olyan felfogást amit az egyik csongrád megyei vállalati vezető így fogalmazott meg: „szakmunkások nevelésére mi nem érünk rá, de pénzünk az vani, javasolta a képviselő: a szakmunkásképzés tekintetében vizsgálja felül a kormány a vállalatok helyzetét és hozzon olyan intézkedést, amely megszünteti a képzésből részt vállaló munkahelyek eddigi hátrányát.

a vállalatok nagy része nem használja ki kellőképpen a felnőtt szakmunkásképzés lehetőségeit. megvizsgálendő adata a statisztikának, hogy csongrád megyében 1963-ban csupán 266 felnőtt dolgozó szerzett szakmunkásképesítést, szemben az 1964. évi több mint 300-zal. a munkaerővándorlás egyik oka, hogy új üzemek létesítését sok esetben nem előzi meg a gondoskodás a szakembergárdáról, a tervszerű szakmunkásképzés. a helyi és a népgazdasági munkaerőigényekhez igazodó szakmunkásképzést segítené a szakmunkásképző intézeteknek a megyei tanácsok hatáskörébe vonása - ezzel ugyanis javítani lehetne az oktatási és nevelési feltételeken, körülményeken is. ilyen formán lehetővé válna, hogy közvetlen operatív döntéseknél elsősorban azoknak legyen szavuk, akik az adott terület problémáit legjobban ismerik.

a törvényjavaslatot elfogadta.

/folyt.köv./

17.55/04e

bkk. 4. / megkezdte.... 18. folyt./ gy

győre sándor

----- tsz-elnök /pest megye 9. számú választókerülete/ kiemelte: az új törvényjavaslat egyik legfőbb erénye, hogy biztosítja az egységes képzést az ipari, a mezőgazdasági és kereskedelmi tanulók számára egyaránt. a törvényjavaslatban foglaltak várhatóan az oktatási színvonalban meglévő különbségeket is felszámolják. a képviselő a továbbiakban arról beszélt, hogy az elmúlt tíz esztendőben nagyjából a mezőgazdaság területén is kialakultak azok a szakmák, amelyek nélkül ma már alig képzelhető el magasabb termelési eredmény, korszerű gazdálkodás. sajnálatos viszont, hogy a termelőszövetkezetek egy része kevés gondot fordít a szakmunkásgárda kialakítására. szívesen hivatkoznak arra, hogy nincs utánpótlás, kevés a szakmára jelentkező. érvelésük erősen vitatható, hiszen a mezőgazdasági szakma utánpótlásának ma még feltáratlan területei vannak. a termelőszövetkezetek vezetőinek, a szakmunkásképző intézetek oktatóinak és a szülőknak közösen kell megtalálniuk a módját, hogy vonzóvá tegyék a mai 14 évesek előtt a mezőgazdaság szakmáit.

a képviselő felhívta a figyelmet arra: rangot, megbecsülést kell biztosítani a mezőgazdasági szakmunkának is. változtatni kell azon a gyakorlaton, amely a gazdaságban foglalkoztatott szakmunkástanulókat már kész munkásnak, munkaerőnek tartja./örvendés, hogy a törvényjavaslatban helyet kapott: a tanuló még nem szakmunkás, tevékenységének nem a munkanorma a mércéje./

a képviselő végezetül elmondta, hogy a szakmunkások általában 10 százalékkal magasabb alapbért kapnak a termelőszövetkezetekben, mint a szakmanélküliek - akkor is, ha teljesen azonos munkát végeznek. ezt - érthetően - nehezményezik társaik. a vitáknak úgy lehet elejét venni, hogy a termelőszövetkezetek a szakképzettekkel valóban szakmai kvalitást kívánó munkát végeztetnek.

a törvényjavaslatot elfogadta.

kisgergely lajos,

----- vállalati igazgató /veszprém 5. számú választókerület/ arról beszélt, hogy a köztudat valamiféle „rossz tanulók iskolája, -ként tartja számon a szakmunkásképző intézeteket. ennek annyi alapja van, hogy a tanulmányi átlagok valóban alacsonyok.

/folyt. köv./
18.15/um Hc

bkk. 4. /megkezdte... 19. folyt./ gy

veszprém megyében például a beiskolázott első évesek közel 80 százaléka közepes, vagy ennél gyengébb tanulmányi eredménnyel végezte el az általános iskolát és a szakmunkástanuló intézetekben sem sokat javított eredményén. az alacsony átlagok a szakmunkásképzésnél kedvezőtlenül éreztetik hatásukat; az oktatók a kevésbé felkészült fiatalokkal csak nehezen tudják elsajátítani a magasabb szintű tananyagot. ahhoz, hogy ezen a helyzeten változtatni lehessen, már az általános iskolákból differenciáltabban kell a tanulókat a szakmunkásképző intézményekbe irányítani.

- egyes vállalatok -, amelyek a szakmunkásképzésben nem vállalnak anyagi áldozatot - túl könnyen jutnak hozzá fiatal szakemberekhez. javasolta, hogy az intézményekből kikerülő és az üzemekben alkalmazott kész szakemberek után a vállalatok fizessenek bizonyos összeget. az így összegyűlt anyagiakat az országos szakmunkásképző alapba kellene átutalni. ebből lehetne finanszírozni az oktatást terhelő különféle beruházásokat, korszerűsítéseket, stb. javasolta azt is, hogy a szakmunkásképzés eszközei, berendezései után a vállalatok a jövőben ne fizessenek eszközleltési járulékat, mert a jelentégteljes intézkedés hátrányos számukra. az ugynevezett divatos és a kevésbé keresett szakmák között a szakmunkásképzésnél is megmutatkozó különbségek felszámolására indítványozta, hogy vezessenek be differenciált ösztöndíj-rendszert. a képviselő szerint ugyanis valamilyen formában előnyhöz kell juttatni azokat a fiatalokat, akik a „nehezebb”, élethiyatást választják.

molnár istván

----- vállalatok igazgató /bács-kiskun megye 16. választókerület/, elmondta, hogy a megye lakosságának számottevő hányada tanyákon él. az ottani gyermekek nagy részének ugyszólván semmi lehetősége nincs arra, hogy szakmát tanuljon, s a nagy távolság miatt naponta bejárni sem tudnak az iskolába. pedig a megye ipara mellett a mezőgazdaság gyors fejlődése is jólképzett szakmunkás-gárdát követel a helyzet jellemzésére elmondta: tavaly több mint tízezer szakmunkás tanuló közül mindössze 780 volt mezőgazdasági tanuló. javasolta, létesítsenek a megyében újabb mezőgazdasági szakiskolákat, s rendezzenek be kollégiumokat is, hogy a kóltérüeti gyermekeknek is módjuk legyen tovább tanulni.

a képviselő a továbbiakban a sütőipar szakmunkás-utánpótlásával foglalkozott. mint mondta, a hagyományos oktatási forma komoly követelményel, de még inkább a később bevezetett emelt szintű oktatás, valamint a tanműhelyekben végzett gyakorlati képzés nem szolgálta eléggé a sütőipar szakmunkás utánpótlását. ugyanis a sütőiparba a tapasztalatok szerint azok a tanulók jelentkeztek, akiket gyenge tanulmányi eredményeik miatt máshova nem vettek fel, ezért elméleti tudásuk nem ütötte meg a kívánt mértéket. gyakorlatilag meg azért nem bizonyítható rátermettségüket, mert a heti kétnapos gyakorlati oktatáshoz az üzem nem biztosította a feltételeket. pedig nagyon fontos lenne, hogy kellő számú fizikai munkát végző szakmunkást kapjon a sütőipar.

a képviselő a törvényjavaslatot elfogadta.

/folyt. köv./

- 46 -

18.45/um

bkk 4. /megkezdte... 20. folyt./-szb

rujsz lászlóné,

----- /vas megye 2. számú választókerület/ a szombathelyi cipőgyár technikusja az oktatás színvonalának további emelését szorgalmazta. rámutatott, hogy a szakmunkásképzésben használatos tankönyvek évről-évre veszítenek korszerűségükből, nem tudnak lépést tartani a gyakorlatban rohamosan gazdagodó ismeretanyaggal. az iskolák előadói esetenként eltérnek ugyan a könyv anyagától, a vizsgakérdések azonban szigorúan a tankönyvekhez kötődnek, így nem is ösztözik eléggé a tanulókat a legújabb szakmai és elméleti tudnivalók elsajátítására. meg kellene fontolni, hogy a jövőben csak az általános alapismereteket tartalmazzák a tankönyvek, az anyag többi részét pedig jegyzetrendszerben kellene feldolgozni. így a legújabb technológiákról szóló tudnivalókat mindig megismerhetővé lehetne tenni az iskolai órákon.

a képviselő szóváltette, hogy a tanműhelyek jelenlegi felszereltsége általában nem alkalmas a korszerű oktatásra. a vállalatok egy része - anyagi okokból - még a termelő műhelyeket sem képes a legkorszerűbb gépekkel felszerelni. a képviselő nézete szerint valamilyen módon támogatni kellene a vállalatokat a tanműhelyek korszerűsítésében. több megoldást is javasolt: például mentesíteni lehetne a tanműhelyi felszereléseket az eszközleltési járulék alól, vagy egyéb beruházási kedvezményeket lehetne nyújtani. kérte a pénzügyminisztert, hogy a támogatás lehetőségeit mérlegelje.

a törvényjavaslatot elfogadta és az országgyűlésnek is elfogadásra ajánlotta.

hársz gyula

----- művezető /debrecen 1. választókerület/ utalt arra, hogy a törvényjavaslat - nagyon helyesen - a szakmunkásképző iskolákat a középfokú oktatási intézmények közé sorolja. - véleménye szerint azonban nem változtat a régi gyakorlaton abban a tekintetben, hogy egyértelműen nem határozza meg, vajon az évközi szünetek száma azonos-e a középiskolákban tanulókéval vagy sem. márpedig ez lehetőséget ad a meglevő különbségek fenntartására. javasolta, hogy a törvény mondja ki: a szakmunkástanuló iskolák tanulóinak ugyanannyi tanulmányi szünetet kell biztosítani, mint a középiskolásoknak. ezen felül a jogszabály által meghatározott esetben egyéb oktatási szüneteket is biztosítani kell.

/folyt. köv./

18.53/um

- 47 -

parlament

bkk 4. /megkezdte... 21. folyt./-szb

több előző felszólalóhoz hasonlóan hársz gyula is felvetette: több gyár olyan tanműhelyt tart fenn, amelynek műszaki színvonala már nem felel meg a követelményeknek. az érvényben levő gazdaságpolitikai intézkedések nem ösztönzik az üzemeket a korszerűsítésre. javasolta: vizsgálják meg, van-e lehetőség arra, hogy a jövőben a vállalatok a szakoktatás kellei, műszaki berendezései után ne fizessenek eszközleltési járulékot.

megemlítette azt is, hogy eddig az oktatásban nem kapott elég helyet az ideológiai nevelés, mert az üzemek zömmel csak a gyakorlati képzést tartották fontosnak. ez a helyzet most megváltozik, mert az iskola oktatói szerepe megnő és így egységes keretben lehet biztosítani a szükséges elméleti-ideológiai-gyakorlati nevelést.

hajdu-bihar megye szakmunkásképzésének helyzetéről szólni elmondta: a megye ipari fejlődésével nem tartott lépést az oktatás. különösen kedvezőtlen a helyzet debrecenben, ahol az egy tanteremre jutó tanulók száma 255. a szakmunkástanuló otthonokban csupán a létszám 6,4 százalékát tudják elhelyezni. a tanulók közel 60 százaléka naponta vidékről jár be. az adatok szerint a tervezett fejlesztés a következő években sem lesz arányban a szükségletekkel, ezért nagyobb gondot kell fordítani a tanműhelyek, az otthonok bővítésére, és újabb létesítmények építésére.

molnár józsef főmérnök

----- /heves megye 6. számú választókerület/ rámutatott: a szakmunkásképzők pedagógusai, oktatói mostanában körülmények között dolgoznak, mint más tanintézetbeni kollégáik. szóvá tette azt is, hogy a szakmunkásképző iskolákba ugyyszólván válogatás nélkül veszik fel a fiatalokat, a divatos szakmák esetében pedig nemegyszer protekcióval. a felvételeket célszerűbben kellene megszervezni, s ebben jelentős szerepet vállalhatnának a pályaválasztási tanácsadók.

molnár józsef javasolta a törvénytervezet kiegészítését egy olyan passzussal, hogy azok a vállalatok, amelyek szakmunkásképzésben nem vesznek részt vagy igényüknek nem megfelelő számú szakmunkást képeznek ki, kötelezően vállaljanak részt a képzési költségekben. így lennének anyagiak egységes atapképzést nyújtó központi tanműhelyek felállítására.

/folyt.köv./

19.10/e hc

- 48 -

parlament

bkk 4. /megkezdte... 22. folyt/gy

érdemes lenne fontolóra venni - mondta a képviselő -, hogy a szakmunkástanuló kollégiumok építési költségeihez mennyiben járulhatnának hozzá a vállalatok. heves megyében - a pártbizottság és a tanács közös felmérése szerint - valamennyi nagyüzem hajlandó ilyen kiadásokra. ezzel a segítőkészséggel természetesen csak a beruházások egy része biztosítható, de lényegesen enyhítené a munkaügyi minisztérium ilyen jellegű gondjait.

a törvénytervezetet a képviselő elfogadta.
nagy istvánté

----- járási népfront titkár /borsod megye 1. választókerület/, a mezőgazdasági szakmák növekvő jelentőségét hangsúlyozta. a következő időben a termelőszövetkezetekben is meg kell követelni, hogy a szakképzettséget igénylő munkaköröket csak szakképzett emberek tölthessenek be. ez nemcsak a termelés szakszerű irányítását segíti elő, hanem egyúttal a szakma nagyobb megbecsülésével is jár.

- a mezőgazdasági szakmunkásképzés eddigi formája sok kívánivalóval hagy maga után. a tanulók például idejük legnagyobb részét munkával töltötték el és ráadásul nem is mindig az adott szakmák megfelelő munkahelyen. a szakismeret kellő elsajátítására tehát nem kínálkozott elég lehetőség. a törvényjavaslat ezen a helyzeten változtat; a gyakorlati oktatás csak olyan vállalatoknál és tsz-eknél szervezhető meg, ahol adottak az eredményes szakmai képzés és nevelés feltételei.

a fiatalok sokszor olyan tsz-be kerültek ki gyakorlati foglalkozásra, ahol nem állt rendelkezésre a kellő műszaki felszerelés. miatt a legszükségesebb gyakorlati foglalkozásokat sem ismerhették meg. hiba volt, hogy sokhelyütt a fiatalokat a tsz szakembereire bízták, akik elfoglaltságuk miatt nem tudtak velük kielégítően foglalkozni. a képviselő helyeselte, hogy az új törvény szerint a szakmunkástanulókat az iskolák irányításával szakoktatók vezetésével és szervezett módon oktatják majd.

szóba hozta, hogy gyakran találni a tsz-ekben olyan brigádotokat, akik 30-40 ember munkáját irányítják, de nem rendelkeznek kellő képzettséggel. szerint az ilyen kiemelt munkakörökben foglalkoztatottak szakképzését kötelezővé kellene tenni.

a borsod megyei mezőgazdasági szakmunkásképzés helyzetéről szólt, s hangsúlyozta: sürgős feladat, hogy a tokaji mezőgazdasági szakképző szakiskola mellett mielőbb felépüljön egy 240 férőhelyes diákotthon, ennek beruházási munkálataihoz azonban pénzügyi támogatás kell még biztosítani.

a törvényjavaslatot elfogadta.

folyt. köv./
19.10/ua hc 1970

- 49 -

bkk. 4. / megkezdte.... 23. folyt./ gy

erdész dezső

----- Üzemvezető /komárom megye 2. választókerület/ a többi közt felhívta a figyelmet a szakmunkásképzés néhány rendezésre váró problémájára. elmondta például, hogy komárom megyében a leendő építőipari szakmunkásokat ugynevezett két turnusos rendszerben képezik, azaz a tanulók januártól márciusig csak elméleti oktatást kapnak, majd ettől kezdődően egészen az év végéig csupán gyakorlati oktatásban vesznek részt. az elméleti és a gyakorlati képzés ilyen szétválasztása semmiképp sem helyeselhető, hiszen már megszűnőben van az építőipar idényjellege. a képviselő véleménye szerint a turnusos oktatással a vállalatok munkaerő-gondjaikon igyekezzenek enyhíteni. javasolta: az illetékesek biztosítsák az elmélet és a gyakorlat egymást kiegészítő folytonosságát.

arra is felhívta a figyelmet, hogy egyre nagyobb gondot okoz a vājárszakma utánpótlásának biztosítása. örvendetes, hogy a szénhidrogének felhasználása a népgazdaság energiaszükségletének egyre nagyobb hányadát elégíti ki, de a szénbányászatra még jó ideig szükség lesz. ezért számolni kell azzal, hogy a vājárképzés túlzott csökkentése a következő években problémát okoz majd. ésszerű megoldás lenne, ha a vājárképzést az oroszlanyi intézetre szakosítanák - így a többi intézet profilját is megfelelőbben lehetne alakítani.

erdész dezső megfontolásra ajánlotta: változtassanak a szakmunkás vizsgabizottságok összetételén. jelenteg ugyanis a bizottságokban három intézeten kívüli és két intézeti tag bírálja el a vizsgázó tudását, felkészültségét. a vizsgaeredmények realitásukat jelentősen hozzájárulna, ha a tanulókat oktató intézmények képviselői lennének az állami szakmunkás vizsgabizottságban többségben.

a törvényjavaslatot elfogadta.

zsigmond géza

----- főmüvezető /budapest 17. választókerület/ a szakmunkásképzés korszerűsítésének fontosságát hangsúlyozta, részletesen elemezte a nyomdaipar ezzel kapcsolatos problémáit. rámutatott, hogy az utóbbi időben fokozódtak a nyomdaiparban szemben támasztott hazai és exportigények, s ezek kielégítéséhez megfelelő műszaki és technológiai fejlesztés mellett is - csak képzett szakmunkásokkal biztosítható. a szakmunkásképzés jelenlegi rendszere és formája azonban elmaradt a technika fejlődésétől, s adottságaink nem teszik lehetővé, hogy a helyzeten gyorsan keresen változtassunk. a nyomdaipari tanintézet felszerelése nem felel meg a korszerű oktatás követelményeinek. lényeges javulást csak az 1971-72-re megígért új iskolától és tanműhelytől várunk. javasolta, hogy az olyan vidéki városokban, ahol nagyobb nyomdaipari bázis van, ugyancsak hozzanak létre egy-egy modern nyomdaipari tanintézetet.

/folyt. köv./
19.30/um HC

bkk 4. /megkezdte... 24. folyt./-szb

a szakmunkások neveléséhez korszerű tankönyvek is szükségesek - mondotta ezután. - a jelenlegi szakirodalom rendkívül hiányos, e téren sokéves mulasztást kell pótolni. igaz, tavaly már nagyobb gondot fordítottak a szakma vezetői a kézi szedők, gépmesterek, könyvkötők részére szóló új tankönyvek kiadására. ezek a könyvek tartalmasabbak, figyelembe veszik a legújabb technikai és technológiai követelményeket. javasolta, hogy ezt a helyes kezdeményezést a többi nyomdaipari ágak is karolják fel.

a szakma egyik súlyos problémájaként említette meg az ipari tanulók számának csökkenését a nyomdaiparban. a tanműhely például már két éve nem kap öntőtanulót, mert nincs jelentkező. a gondokat még tetézi a nyomdaipar erősen kifogásolható műszaki állapota. a legtöbb gép korszerűtlen, a nyomógépek csaknem fele például több mint negyven éve üzemel. kérte az illetékeseket, hogy a negyedik ötéves terv időszakában tegyék lehetővé a nagyobb arányú korszerűsítést, mert a jelenlegi lehetőségek - vagyis a nyereségből és az amortizációból képezhető fejlesztési alapok - nem biztosítják nagyobb beruházások megvalósítását.

a törvényjavaslatot elfogadta.

ezután az elnöklő vass istvánné javaslatára az országgyűlés a szerdai vitát lezárta, s úgy határozott, hogy - a szakmunkás képzésről szóló törvényjavaslat vitájával, valamint a gázenergiáról szóló törvényjavaslat tárgyalásával - csütörtökön délelőtt 10 órai kezdettel folytatja tanácskozását.

x x x

/folyt. köv./

19.50/um

- 51 -

parlament

bkk. 4. /megkezdte...25. folyt./gy

x x x x

javitások a bkk. 4. /megkezdte..../ sz. hirre!

a 14. folytatás 1. bekezdését visszavonjuk, kérjük tárgytalan-
nak tekinteni.

a 16. folytatás utolsó bekezdése 3. sorában a szöveg helyesen:
... hogy sok fiatal alig ismeri a különféle...

a 17. folytatás 2. bekezdése 5. sorában a szám helyesen:

900-zal

a 22. folytatás alulról számított 2. bekezdésének 3. sorában
a szöveg helyesen:

... képzettséggel. szerinte az ilyen....

/mti/

M.T.I.

Kiadja a Magyar Távirati Iroda. Budapest, I. Fém-utca 5-7. Telefon: 159-490, 359-590

A szerkesztésért és kiadásért a vezérigazgató felel.

mti belföldi hírek

1969. szeptember 25.

1. készülnek az egyetemek szervezeti és működési szabályzatai
1 fe/tné/-s le 1969. szeptember 25.

az egyetemek szervezeti felépítéséről és működéséről a közel-
jövőben három új jogszabály jelent meg; ezek meghatározzák a külön-
böző szintű oktatási egységek - tanszékek, tanszéki csoportok,
kari és egyetemi intézetek - jogait és feladatait. az egyetemekre
vár azonban a feladat, hogy e rendeletek értelmében elkészítsék
saját szervezeti és működési szabályzatukat.

az egyetemi tanácsok már napirendre is tűztek egy sor olyan
kérdést, amelyek megoldását a jogszabályok rájuk bízta. így pél-
dául a felsőoktatási intézmények lehetőséget kaptak, hogy a tan-
székek mellett az eddigieknél nagyobb szervezeti egységeket hozza-
nak létre. ennek megfelelően azonban ki kell dolgozni a nagyobb
egységek vezetési elveit és szabályait. az egyetem döntésétől függ
többi között, hogy a vezető mellé megszervezi-e a tanácsadói,
előmenyezési jogkörrel bíró vezetőtestületet, vagy sem.

a kari tanács összetételével kapcsolatban is több kérdést
kell tisztázni. az egyértelmű, hogy a kari tagokat a dékán a társa-
galmi szervezetek kari szerveivel egyetértésben jelöli, a válasz-
tás, szavazás rendjét azonban az egyetemnek kell meghatároznia.

/ folyt.köv.